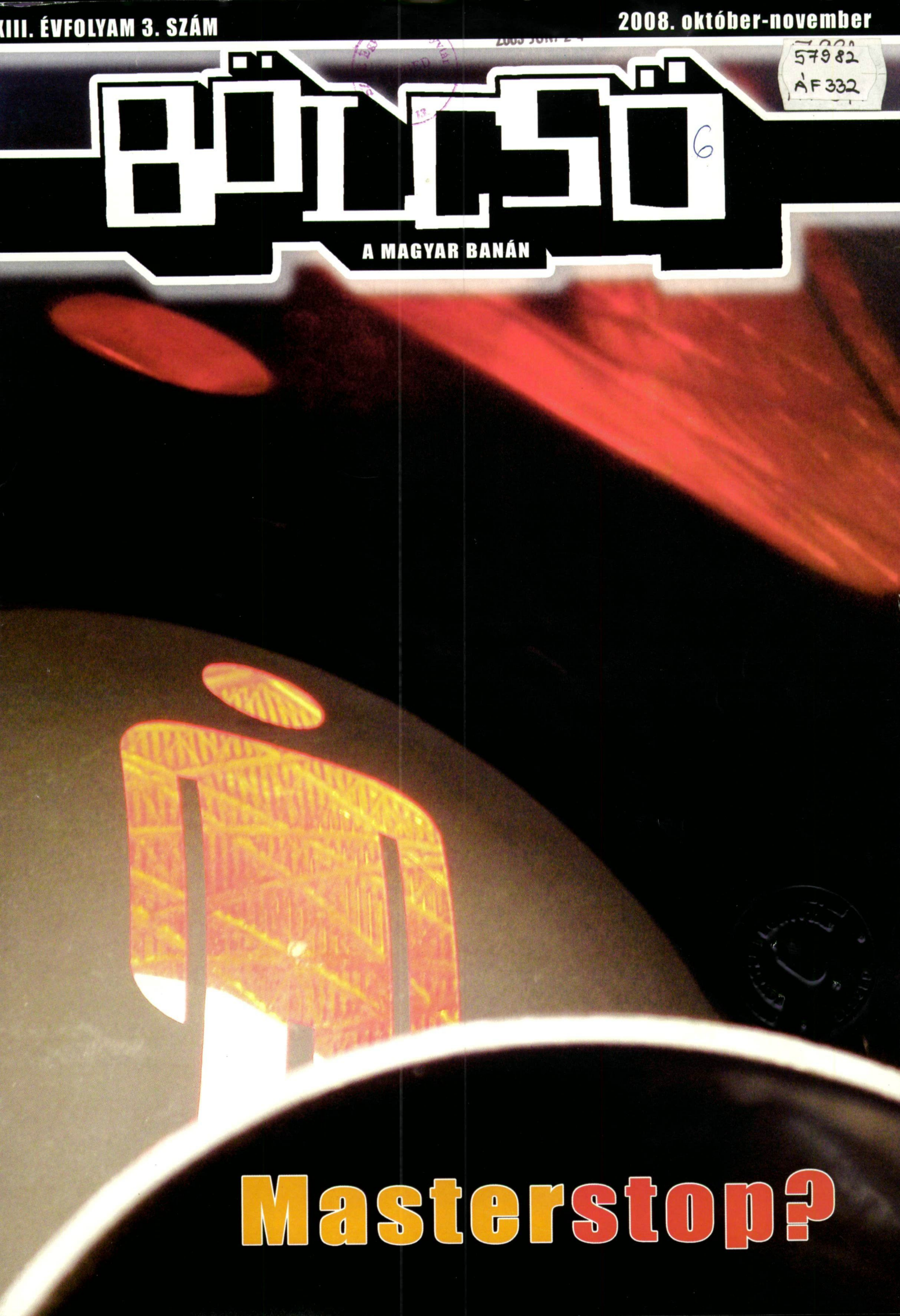

57982
ÁF332

ÁRNYÉK

A MAGYAR BANÁN

Masterstop?

BTK-s nyitóbuli (Jate)

2008. szeptember 1.

Fotók: www.partyponty.hu

GALAMBSZÁMLÁLÓ 006 2007. április
Az illetékesek ezen időpont óta
a galambprobléma rendezését ígérik a BTK-n.

(Figyelem! Számlálónkat mindaddig üzemeltetjük, amíg a galambügy meg nem oldódik karunkon.)

A Bölcső szerint

Orkok?

Nehéz helyzetbe került az egyébként országos hírű szegedi deszegregációs program, hiszen fegyelmi eljárás és elbocsátás várt azokra a mentortanárokra, akik az interneten keresztül orknak, norvégnak, tücsöknek, cigónak, c-nek nevezték hozzászólásaikban a romákat, adta hírül október közepén a megyei napilap online változata, majd hamarosan az országos sajtó is.

A város önkormányzata épp azért számolta fel a romatelepen álló Móravárosi Általános Iskolát, hogy az ott tanuló cigánygyerekeket olyan osztályokba járassa a város többi iskolájában, ahol a többség magyar. Beilleszkedésüket mentorok segítették – akik végül a népszerű ismerőskereső nyilvános fórumán fakadtak ki a gondjukra bízott gyerekek ellen.

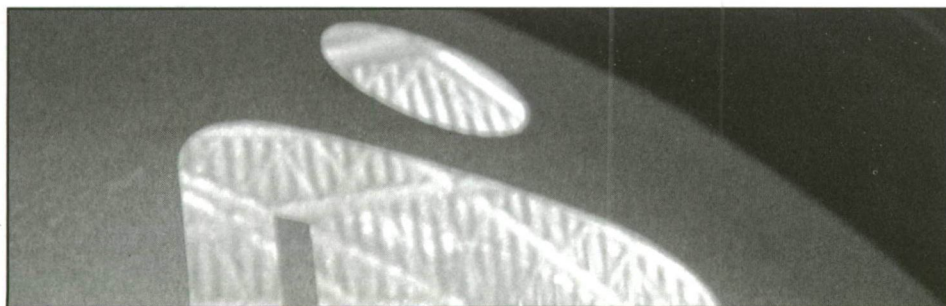
Gyönyörű elvek és hangzatos elméletek kerültek szembe a könnyörtelen valósággal Szegeden, a multikulturalizmus nehézségei, árnyoldalai, a különböző világlátások, életelvek talán feloldhatatlan ellentéte kapott ez által – nem biztos, hogy kívánt – nyilvánosságot. Megmutatkozott, az emberi segítőkészség, az odafigyelés, a jó ügyek és a társadalmi hasznosság mellé letett voksok hogyan kopnak el a mindennapok nehézségei során.

Albérletünkben, kollégiumi szobánk mélyén talán még csak nem is sejtjük, milyen embert próbáló munkát végeznek azok, akik megpróbálják átadni az európai humánium, a társadalmi együttélés jelen pillanatban egyébként is igencsak vesztesre álló értékeit egy olyan kisebbség tagjainak, akik mindig is egy másik kultúra részei voltak.

A hivatal természetesen súlyos adóforintokra hivatkozva fegyelmit indított, és az utcára küldte a szövegek egyik szerzőjét. Új tanárok kaptak lehetőséget, hogy bebizonyítsák, segítőkész, a romák felemelésében hívő, toleráns és odafigyelő emberek. Talán nem is sejtjük, mit vállaltak magukra.

Jó lenne minél hamarabb megteremteni egy közös teret, egy olyan fórumot, ahová mindkét fél önként és a másikat megismerni indul úgy, hogy elszánt az erőfeszítésre, amelyet a másik fél megértése jelent. Álom lenne?

A BÖLCSŐ A RADNÓTI SZEGEDI ÖRÖKSÉGE ALAPÍTVÁNY INGYENES PARTNERKIADVÁNYA.

A tartalomból

HÁZTÁJ

Masterstop?

A 2009/2010-es tanév a megreformált magyar felsőoktatás egyik fordulópontját jelenti majd. Ekkor indul be ugyanis Magyarországon az osztott képzésű felsőoktatási rendszer mesterszintje. Az alapképzéses szakok közül már három éve választhatnak a diákok, az úgynevezett MA szakok akkreditációjának folyamata még mindig nem zárult le teljesen. Felmerülő kérdéseinkre Forgács Tamás oktatási dékánhelyettes válaszol. **4-5. oldal**

KÖZVILÁG

Véres önzetlenség

A vér olyan közvetítő közeg a szervezetben, amely biztosítja a szervek közötti kommunikációt, s mint egy állandóan naprakész szóvivő vagy képviselő, bármikor képes tájékoztatni minket a belső viszonyokról. Baj akkor van, ha valamilyen okból veszítünk belőle, s így veszélybe kerül a szervezet egyensúlya. **14. oldal**

ARTCAFÉ

„Szophoklész kicsit közelebb áll a lelkemhez”

Kepes András kulturális újságíró és gyakorló világutazó tartott Eszkimópuszi címmel előadást szeptember derekán a világ tájairól, a kulturális különbségekről és azonosságokról a megújult Ifjúsági Házban. **17. oldal**

BELÁTÓ

„A mai magyar sport nem tud maga fölött teljesíteni”

Vegyes érzelmekkel izgultuk végig augusztus közepén az olimpiát. Az emberek dobálóztak a nagy szavakkal pro és kontra a sportolók, a szövetségek és az egész ország ellen. Szeged mégis boldogan nézte az eseményeket, mert az összes arany városunkhoz kötődik. A Démász Szeged VE igazgatóját, Petrovics Kálmánt kérdeztük az olimpiáról, versenyzőiről, jelenről és jövőről. **32. oldal**

BÖLCSŐ 2008. OKTÓBER-NOVEMBER

FŐSZERKESZTŐ: FAZEKAS GÁBOR. SZERKESZTŐ: MIKLÓS PÉTER. LAPMENEZESER: ROSTA ÁDÁM. MUNKATÁRSAK: ACHILLES, CSÁNYI SAROLTA, DEÁK ÉVA, ERLAUER BALÁZS, FERENCZ KLÁUDIA, HEGEDŰS ANITA, HORVÁTH ATTILA, IVÁNYI ENDRE, KIS RÉKA, LENGYEL DÓRA, NARIN, SARNYAI TIBOR, SZABÓ ZSUZSANNA, NIKOLETT, SZABOLCSI JOHANNA, SZILÁGYI SZABOLCS, TÓTH RÓBERT, VÉR MARCI, VIDÉKI TAMÁS.
TÖRDELÉS ÉS CÍMLAP: FAZEKAS GÁBOR. FELELŐS KIADÓ: HAÁG ZALÁN ISTVÁN. NYOMDA: CSABA-KÖNYV KFT. FELELŐS VEZETŐ: SOMOGYI ATTILA. MEGJELNIK 4000 PÉLDÁNYBAN, INGYENES TERJESZTÉSSEL. HOZZÁFÉRHETŐ EGYES TITKÁRSÁGOK ÉS KÖLLEGIUMOKBAN, KÖNYVTÁRAKBAN, ALTERNATÍV TERJESZTŐKNÉL. LAPMENEZES SZÁMA: 2.2.4/484/2003. ELŐFIZETHETŐ 100 T/DB+POSTAKÖLTBÉG ÁRON. ÉRDEKLŐDNI LEHET A BOLCSOSZEGED@GMAIL.COM CIMEN.

Október 16.

Az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat október 16-án tartotta az Egyetemi Autonómia és Hallgatói Önkormányzatiság napját. A rendezvény a TIK és a Bölcsészkar főépülete közötti parkban álló szobor megkoszorúzásával kezdődött, majd a megjelentek átvonultak a BTK AudMaxába, ahol sor került az ünnepi beszédekre és díjátadókra.

Az ünnepi választmányi ülés köszöntő beszédét Kiss Tamás, a MEFESZ alapító elnöke mondta, majd Benedekfi István saját, Intuíciók című zongoradarabját hallgathatták meg a résztvevők. Ezt követte a Hallgatói Mozgalomért Érdemérmek átadása. Ezt a kitüntetést az EHÖK elnökségének döntése alapján tagozatonként évente legfeljebb egy olyan személy kaphatja meg, aki múlhatatlan érdemeket szerzett a hallgatói mozgalom fejlődésében. A díjat jelenleg oktatói, hallgatói és külső támogatói tagozaton osztja a grémium. Az érdemérmeket Kiss Tamás és Zelena András, az EHÖK elnöke adta át.

Az első díjazott oktatói tagozaton Berta Árpád nemzetközi hírű tudós, befolyásos közéleti személyiség volt. Pályája során nagy hangsúlyt fektetett az ifjú tudósok felfedezésére, kinevelésére. Berta Árpád hat évig vezette a Bölcsészettudományi Kart. Dékánusa alatt került közelebbi kapcsolatba a hallgatói önkormányzatokkal, erre az időre tehető, hogy a bölcsészkar épület méltóképpen befogadta a MEFESZ-megemlékezéseket, és azóta minden évben az Auditorium Maximum ad méltó helyszínt a HÖK tagok generációinak találkozásához. Időközben bekövetkezett sajnálatos halála miatt a posztumusz kitüntetést Homoki-Nagy Mária vette át.

A Hallgatói Mozgalomért Érdemérmek hallgatói tagozatán a 2008-as év díjazottja Tóth Gergely volt, aki 2004 és 2007 között a GTK HÖK elnöki tisztségét látta el, 2006 és 2008 között pedig az SZTE EHÖK gazdasági alelnöke is volt.

A külső támogatói tagozaton Bolgár Zsolt kapta a kitüntetést, aki pályafutását a Hallgatói Önkormányzatok mellett működő Prudentia Alapítvány tagjaként kezdte, majd az Universitas Kht. ügyvezetője lett.

Az emlékérmek átadását követően ismét Benedekfi István játékát élvezhették az ünnepi választmányon részt vevők, majd pedig Hallgatói Mozgalomért Emlékplakettek átadása következett. A öt díjazott Fekete Zoltán, Háj András, Lázár Attila, Pozsonyi Norbert és Volford Gábor volt. A program a Szózat közös eléneklését követően a TIK aulájában állófogadással zárult.

Masterstop?

Bolognai menü-variációk

A 2009/2010-es tanév a megreformált magyar felsőoktatás egyik fordulópontját jelenti majd. A bolognai folyamatnak köszönhetően ekkor indul be ugyanis Magyarországon az osztott képzésű felsőoktatási rendszer felső, azaz mesterszintje. Az alapképzéses – vagyis a BA – szakok közül már három éve választhatnak a középiskolából kikerülő diákok, míg az úgynevezett MA szakok akkreditációjának folyamata még mindig nem zárult le teljesen. Az MA szakok meghatározásával, beindításával és annak problémáival foglalkozunk cikkünkben. Felmerülő kérdéseinkre Forgács Tamás oktatási dékánhelyettes válaszol.

Az osztott képzési rendszer lényege, hogy egységesíti a felsőoktatás strukturáját. Megszünteti a főiskolák és egyetemek négy, illetve öt éves képzési idővel rendelkező rendszerét, és létrehoz egy egységes három plusz két (tanár szakokon: két és fél) évet igénybe vevő képzési strukturát. A harmadik év végén a hallgatók mesterszintre felvételizhetnek, s további két év tanulás után szerezhethetnek diplomát. Majd ha itt is kiváló minősítést kapnak, továbbléphetnek a doktori iskolába, ahol további három év után PhD-fokozatot nyerhetnek. E kettős, vagy ha tetszik, hármass rendszer második elemének kiépítési folyamata kezd lezárulni. Nézzük meg, hogyan is néz ki ez a folyamat!

A mesterszakok akkreditációs munkáinak első fele az egyetemen, a karokon történik. Itt alakítják ki az egyes tanszékek magukat a szakokat. Első lépésként elő kell venni az úgynevezett képzési és kimeneti követelményeket (KKK), melyeket a Magyar Akkreditációs Bizottság (továbbiakban MAB) határoz meg. Másrészt figyelembe kell venni a szintén MAB által meghatározott akkreditációs feltételeket. Ezeknek megfelelően kell elkészíteni a szak meghatározását, leírását, kialakítani a hozzá tartozó órarendszert és a megfelelő kredithálót. Ügyelni kell arra, hogy legyenek a 120 kredit, tanári szakoknál pedig a 40 kredit (beleértve a módszertanos órákat is). Végig kell gondolni, hogy mely oktatók lesznek ezeknek a felelősei, kik fogják a kurzusokat tartani. Ezen túl óraleírásokat is kell készíteni, majd az oktatóknak nyilatkozniuk kell, hogy akkreditációs szempontból csak ebben az intézményben veszik figyelembe őket. Elengedhetetlen a kapacitás felmérése, tudni kell, hogy egy-egy teremben mennyi hely van.

Az így elkészült szakindítási dokumentáció alapján az adott intézet hoz egy határozatot, hogy igen, ez így továbbmehet. Ezután a dokumentáció a Kari Tanács elé kerül, ha az is elfogadja, akkor az egyetemi Oktatási Bizottság, majd pedig a Szenátus elé. Ha mind-

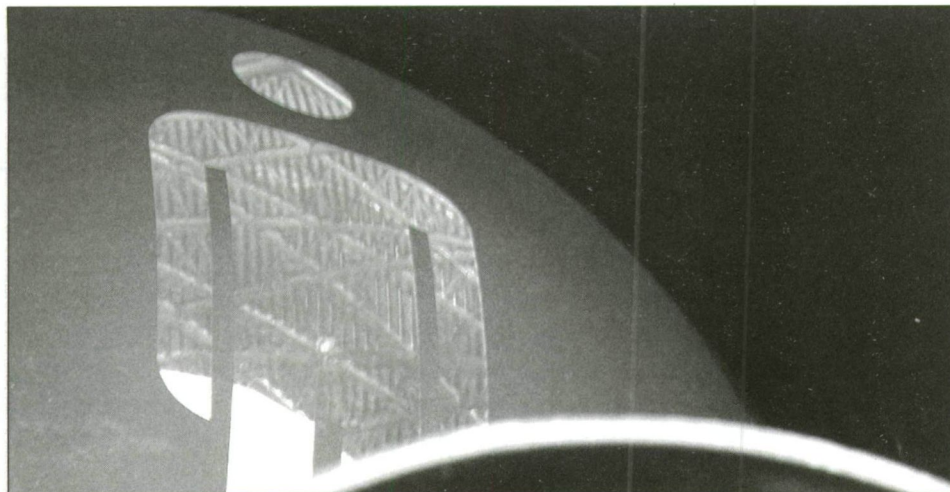
egyik fokozaton támogató határozat születik, akkor lehet elküldeni a dokumentumot a MAB-nak.

Ekkor következik a bírálati szakasz, amely akár 3-4 hónapot is igénybe vehet. Nem csoda, hisz a szakok nagy részénél több száz oldalnyi papírhalmazt kell átnézni. Kétfajta határozat szülehet: elfogadó illetve elutasító. Ez utóbbinál két lehetőség is kínálkozik. A MAB vagy visszaadja a kérelmet átdolgozásra, vagy teljesen elutasítja a szak akkreditációját. Nyilvánvaló, az utóbbi a súlyosabb, mert az egész munkát újra kell kezdeni. Azonban az átdolgozás is rejt magában buktatókat, ugyanis ennél a lehetőségnél sincs semmi garancia arra, hogy az anyag más pontjaiban nem találnak hibát, és nem dobják azt vissza.

A fenti folyamat buktatóiról és problémáiról Forgács Tamás dékánhelyettes a következőket nyilatkozta a Bölcsőnek:

– Több probléma is adódott. Az egyik az, hogy a MAB négy hónapos késéssel állt fel. Ez a négy hónap most nagyon hiányzik. Ha az Akkreditációs Bizottság időben létrejött volna, és időben fogadta volna el az egyes szakokhoz tartozó KKK-kat – amelyek például a műszaki szakok esetében a korábbi MAB működése folytán rendelkezésre álltak –, akkor időben tudtuk volna elkezdni a munkát. A bölcsészettudományi szakok esetében a képzési és kimeneti követelmények sokáig nem lettek elfogadva. Márpedig amíg ezeket nem fogadták el, addig nem lehetett elkészíteni a különböző szakok szakindítási dokumentációit. Egyrészt ez eredményezett egyfajta csúszást, másrészt az új MAB fennállása óta többször módosította az akkreditációs feltételeket, szigorított rajtuk. Némileg következetlenül alkalmazza a saját szabályait abban a tekintetben, hogy nem figyelik, mikor lett beadva egy szakindítási dokumentáció. Sokszor az új feltételeket kéri számon azon az anyagon is, amelyet jóval az új szabályozás előtt adtak le. Természetesen ezeket aztán visszaadják átdolgozásra.

Ezen túlmenően rendkívül megszigorodtak ezek az új szabályok, elsősorban a személyi fel-

tételekkel kapcsolatos részek. Például tantárgyfelelősnek csak vezető oktatókat fogadnak el, és nagyon nehezen kerülhet erre a posztra PhD-val már rendelkező, de csak adjunktusi fokozatú kolléga. Ugyanakkor fontos kritérium az is, hogy egy ember legfeljebb 25 kreditért felelhet – beleértve a BA-t is – illetve az oktatók egyharmada 35 kreditért felelhet. Nos, ahol a kar nem bírja el, hogy mindenkiből docent csináljon, ott ezeknek a számoknak nagyon nehéz megfelelni. Jobbára a nagy egyetemeknek okoz ez fejtörést, tekintve, hogy sok szakjuk van. Egy olyan intézménynél, amely egy-két szakkal rendelkezik elég egyszerű kellő számú docent találni, hisz minden PhD-st elő kell léptetni vezető oktatóvá és kész. De ha egy kar el akar tartani kis létszámú szakokat is, amelyekhez szintén szükséges docens, akkor azoknak a fizetését is elő kell teremteni, márpedig ott a bejövő hallgatói létszám ezt nem fogja kitermelni. Tehát egy nagy egyetem ilyen szempontból hátrányban van, holott szakmailag valószínű, hogy lényegesen erősebb, mint egy-egy kisebb, főiskolai múlttal rendelkező intézmény. További probléma, hogy ezt a 25 és 35 kredités szabályt úgy hozták, hogy előbb megalakítottuk a BA képzéseket, de nem tudtuk, hogy mi lesz az MA-ban. Ezeket lehetőség szerint sok órával hoztuk létre, hogy az óraszámok ne csökkenjenek. Sok oktató féltette ugyanis az állását. Éppen ezért sok órát kellett meghirdetni sok kredittel, és elfogytak azok az oktatók, akikhez további krediteket lehetett rendelni. Nyilván más lett volna a helyzet, ha tudjuk, hogy az MA végéig 25 kreditből kell kijönni. Akkor máshogy állítjuk össze a bachelor képzés kreditálóit, azonban ezek most faktumként ott vannak, s nem tudjuk kikerülni őket.

Az a helyzet, hogy még kora ősszel is alig voltak akkreditált mesterképzéses bölcsész szakok – nemcsak a mi egyetemünkön, hanem szerte az országban. A saját helyzetünk azért nem volt olyan rossz, hisz volt több olyan szakunk is, amely csak nálunk volt akkreditálva. Ilyen volt például a francia, vagy az olasz nyelv, irodalom és kultúra. Októberben és novemberben azonban kétszer is ülésezett a MAB plénuma, s immáron 21 akkreditált bölcsész, valamint 14 tanári mesterszakunk van, ennél többel csak az ELTE rendelkezik, de ez érthető, hiszen ott több olyan szak is van, ami sehol máshol az országban nem létezik (pl. egyiptológia, hebraisztika stb.).

Igazából persze némiképp érthetetlen, hogy az a magyar szak, amely két éve a látogató bizottság itt-jártakor kiválóan szerepelt és kiváló minősítést kapott, most első körben „elvérzett”, s csak a második körben fogadták el. De ugyanezt mondhatnánk el az anglisztikáról, amelyet gyakorlatilag formai okokra hivatkozva utasítottak vissza. Még inkább elgondolkodtató, hogy meg lehet találni az interneten műszaki főiskolák olyan, egy-két éve elfogadott MA szakos akkreditációs anyagait, amelyek dokumentációi 40-50 oldalra terjedtek csupán, elgondolkodtató, hogy a mi 300-350 oldalas dokumentációinkat – amelyek alapvetően precízen lettek kidolgozva – nem fogadták el. Nagyon sokat szigorodott az akkreditációs folyamat, aminek a bölcsész szakma látja kárát. Egyik oldalról példás dolog, hogy a MAB fokozatosan igyekezett a színvonalat emelni, és ezáltal próbált bizonyos gyengébb intézményeket kiszorítani, de ez aztán odáig fajult, hogy a jobbakk akkreditációját is késleltette.

Arra a kérdésre, hogy az egyetemeknek van-e lehetősége fellépni az indokolatlan vagy helytelen MAB döntések ellen – gondolunk itt például a dékáni kollégiumra – a dékánhelyettes így felelt:

– Mivel a MAB egy létező legitím szervezet, a dékáni kollégiumok pedig csak informális találkozó, nem valamiféle ügydöntő szervezetek, nincs. Azon túl, hogy mindenki elmondja a sérelmeit, nem sok szerepük van. Minden intézmény abban bízott, hogy a végső bírálati fázisban valahogy fölgyorsulnak a folyamatok, s átmennek a még nem elfogadott MA-k. Ez végül is így is lett.

Azonban nehéz azt felfogni, hogy a nagy egyetemek esetében – különösen a népszerű, jól működő szakjaiknál, amelyek ötéves képzésben diplomát adtak – idáig nem volt semmi probléma. Most viszont gyakran elsőre nem engedélyezték ezek akkreditációit. Ez kissé olyan, mintha eddig nem szabályosan adtunk volna ki diplomákat, és nem lettünk volna alkalmasak erre. Azt gondolom, hogy ezeken az egyetemeken, ahol egyes szakokon a minősített oktatók száma eléri a 75-80 százalékot, nem szabadna, hogy ez komolyan fölmerüljön. Nem kellene strigulázgatni meg számolgatni, hanem meg kellene bízni ezeknek az intézményeknek a tudományos potenciáljában. De végül is a végeredmény – mint a fentiekből kiderült – azért nagyjából ez is lett.

Jeromosé a Pál Imre Fair Play-díj

Immár hagyomány, hogy a Kis-pályás Egyetemi Labdarúgó bajnokság csapatai között minden évben szavazás zajlik, melynek eredményeképpen egy gála-meccset követően a mezőny leg-sportszerűbb gárdája megkapja a Pál Imréről elnevezett fair play-díjat.

Pál Imre a Hökkentő című egyetemi lap sportújságírója, illetve fotóriporter volt, s tragikusan fiatalon, 29 évesen halt meg. Amikor felmerült egy fair play-díj létrehozásának gondolata, neve nemcsak foci szeretete, hanem sportszerű játéka miatt is felmerült. A kezdeményezés mögé több egyetemi hallgatói lap, így a Bölcső is felsorakozott, s részt vesz az évről évre megrendezett díjátadón is, melyre idén október 10-én került sor. A díjat 2008-ban a Jeromos FC csapata kapta. Gratulálunk nekik!

A díjat létrehozó szervezetek: Futurope Egyesület, Ages Quod Agis Kht., Há-lózat a Szabad Információért Alapítvány, SZTE Polgáriért Alapítvány, Belvedere Meridionale Alapítvány, Szegedi Egészségügyi Felsőoktatás Hallgatói Egyesület, Dél-alföldi HEUrégió Pont Egyesület, SZTE Sportközpont.

Médiatámogatók: Belvedere Meridionale, Bölcső, Egyetem, Hökkentő, Pulzus, Tű, TiszapART Tv.

Lost Generation

A mesterképzés útvesztőjében

Alapszakon idén végző harmadikoként a mesterképzést övező általános pánikrohamot figyeltem meg az évfolyamunkon a szeptemberi iskolakezdést követően. Szegedi egyetemistákkal beszélgettem a bolognai rendszerről, annak következményeiről, a kétségbeesésről és a lehetséges megoldásokról.

Abban a bizonyos 2005-ös évben adtam számot érettségimről, mikor a maturanduszvizsga már közép- és emelt szinten is teljesíthető volt. A kezdetben izgalmasnak hangzó újítás hamar zsákutcába futott. Nem hogy mi, diákok, de tanáraink sem rendelkeztek elegendő információval a kétszintű érettségiről. Utólag talán kár volna boncolgatni azt a kérdést, hogy egyáltalán volt-e valaki, aki tisztán látta az új rendszert. Mindenesetre a jelektől, nyelvvizsgáktól, különböző versenyeken elért kiváló helyezésektől hemzseggő, de – járt utat a járatlanért el ne hagyj alapon – középszinten érettségiző osztályunk pontszámai nem bizonyultak elegendőnek. Így a lelkes végzős gimnazisták hirtelen keserű grimaszú torzult arca előtt csak úgy úsztak el a választott egyetemek és főiskolák képei. Egy év szorgos munka következett, minden kiskaput kinyitva gyűjtögettük pontjainkat: plusz nyelvvizsgák, emelt szintű érettségik, s lám, a következő évi rostán mindenki megfelelt. Itt hátra is dőlhetnék, pontot téve a történet végére. De nincs vége. Eltelt három év, és ismét korlátba ütköztünk, méghozzá jó magasba. Bizonytalanul állunk előtte. Hatalmas vaskorlátba, melyre egy ismeretlen kifejezést véstek: MESTERKÉPZÉS. Csak nézzük, méregetjük. Vannak, akik azonnal visszafordulnak. Vannak, akik kikérülik. Én csak állok és várok. Mit is jelent ez?

1999-ben 29 ország, köztük hazánk is aláírta a Bolognai Nyilatkozatot, melynek célja egy egységes Európai Felsőoktatási Térség létrehozása. Az új rendszer megkönnyíti az oktatói, kutatói és hallgatói mobilitást. A legfontosabb, minket, hallgatókat érintő változás

azonban a két, egymásra épülő képzési szakasz bevezetése volt. Az alapképzés nyújtja a szakképzettséget a munkaerőpiacon való elhelyezkedéshez, továbbá elvégzése feltétele a mesterképzésbe való belépéshez. A harmadévesek körében azonban általános pánikroham uralkodik a mesterképzés kapujában. Ennek legfőbb oka, hogy az egyes alapszakokhoz tartozó mesterszakok indítási kérelmeinek 18 százalékát visszautasította a Magyar Akkreditációs Bizottság a nem megfelelő szakmai tartalomra és a kompetens tanárok hiányára hivatkozva. Szűkült a kör, tehát csökkentek a bekerülési esélyek. Ezen kívül nem tudni, mennyit ér a sima, hároméves „diploma”: sem mi, sem a munkaadók nincsenek ezzel tisztában.

„A végzősökhöz képest csak a munkaerőpiacon nagyobb a bizonytalanság azzal kapcsolatban, hogy mire is jogosít a BA/Bsc diploma. A munkáltatók specifikusabb szakmai tudást várnak, míg az alapképzés több elméleti, átfogó tudást nyújt, így egy ideig előnyben lehetnek a hagyományos rendszerben végzetek a BA/Bsc diplomásokhoz képest” – olvasható a HVG-ben.

Ami azonban a legjobban megnehezíti a dolgunkat az, hogy nem kaptunk, s nem találunk megfelelő tájékoztatást sem egyetemünkön, sem egyéb országos oktatási médiumtól.

Hegedűs Anita harmadéves kommunikáció és médiatudomány szakos hallgató teljesen kilátástalannak tartja a helyzetet.

– Te mennyire érzed pontosnak és kielégítőnek a mesterképzéssel kapcsolatos tájékoztatást?

– Nagyon kevésnek érzem azt az információ-mennyiséget, ami elért hozzánk. Az év elején a tanárszékünkön érdeklődtünk – mind a szakdolgozattal, mind a mesterrel kapcsolatban –, ahol azt mondták, majd egy értekezlet keretében informálnak minket. Sajnos azóta is csak a szóbeszédre hagyatkozunk, hivatalos tájékoztatás nem történt.

– Azért van valami elképzelésed a „hogyan továbbot” illetően?

– Szeretnék mesterképzésben részt venni, de erre Szegeden valószínűleg nem lesz lehetőségem, az ország más egyetemeire pedig nem tudom, milyenek a bekerülési esélyeink. A másik alternatívám, hogy a következő, azaz utolsó félévemet passzívúvá tetetem, és elkezdek egy másik szakot, így annak a költség-térítéséből spórolok egy évet.

– Összességében mi a véleményed az új felsooktatási rendszerről?

– Elméletben jól hangzik, de a gyakorlati része még nagyon akadozik. Mivel kezdeti stádiumban van, talán ez érthető is. Az egyetlen probléma csupán az, hogy mi vagyunk a kísérleti egerek. De bízom benne, hogy idővel normalizálódik a rendszer, és valóban beváltja a hozzá fűzött ígéreteket és lehetőségeket.

A harmadévesek közül többen úgy vélik, hogy a Bologna-rendszer alapötlete jó, valóban lehetőségek sokasága rejlik benne, de egyértelműen látszik, hogy még nem működőképes. Sem a diákok, sem a tanárok, se a munkaadók nem készültek fel rá. Szakunk egyik oktatója „lost generation”-nek nevezett minket, lévén mindig épp mi vagyunk a tesztelői egy-egy újításnak, csak éppen arról nem esik szó, hogy velünk mi lesz, ha a rendszer nem működik. Mindenesetre vannak, akik bizakodóbbak.

Szabó Zsuzsanna kommunikáció szakos hallgató szintén érzekelte az általános felháborodást és kétségbeesést, de úgy véli, ez várható volt, és ennek értelmében korábban úgy döntött, nem a mesterképzést tűzi ki célul. Legalábbis még nem.

– Passzív státuszba helyeztettem az idei évem az alapszakomon, és elkezdtem a kereskedelem és marketing szakot. Így annak az első évében nem kell fizetnem. Főként anyagi megfontolás vezetett, de félttem a mesterképzés ismeretlenségétől is, így inkább szeretnék két alapidplomával végezni. Ki tudja, talán többet ér, és az is lehet, hogy addigra letisztul az egész rendszer, és könnyebb lesz majd mesterdiplomát szerezniem.

Azzal azonban ő is egyetértett, hogy nem volt részünk megfelelő tájékoztatásban, és hogy mindannyian a sötétben botorkálunk. Az alsóbbéves egyetemisták is tudják, mi folyik körülöttünk, de a legtöbben nyugodtak, s abban bíznak, hogy rájuk nem ez vár, hanem egy működőképesebb rendszer, egy már kijárt út. Egy biztos: a korábban végzett, hagyományos diplomával rendelkezők előnyrel indulnak velünk szemben, legalábbis a munkaadók szerint. A mesterképzésekbe való bekerülési esélye alacsony, mivel azokat kevés létszámmal indítják, ráadásul kevés helyen. Így maradnak a találgatások, a szóbeszéd. Ez jellemzi az ideai egyetemi harmadik évfolyamokat...

Új elnök

az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat élén

Ahogy ezt az országos és regionális sajtóból is megtudhattuk, a Csongrád Megyei Bíróság két félévre eltiltotta tanulmányai folytatásától Török Márkot, a Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Hallgatói Önkormányzatának korábbi elnökét. A közösségi élet hírei iránt fogékony olvasók még emlékezhetnek arra a cikkünkre, amely még Török megválasztásáról számolt be. Még egy év sem telt el, és ismét az EHÖK-elnöki poszt tisztújító ülésének történéseiről tudósíthatunk. Effajta választmányok nem mennek ritkaságszámba, épp ellenkezőleg. Azonban elnökválasztás egy éven belül csak egy alkalommal történik. Ez alapján mondhatjuk, hogy a szeptember végi EHÖK-elnökválasztás rendhagyó volt.

Az ülés helyszínéül a bölcsészkar főépülete szolgált. Talán ennél stílusosabb helyet nem is találhatott volna a Felügyelő Bizottság, hiszen a leköszönő Török anyaintézménye ez a kar. Más érdekességet is felfedezhetünk. Az előző tanév telén két aspiráns is vetélkedett a posztért, s idén is két pályázat érkezett. Azonban ez alkalommal csak egyikük indulhatott, tekintve, hogy a másik pályázat formai hiányosságokkal rendelkezett. Az egyetlen induló az a Zelena András volt, aki még kari hallgatói képviselőként a bölcsész HÖK-testületben tevékenykedett. Jelen pillanatban a kar magyaros doktori iskolájának hallgatója.

Az ülésen részt vett az EHÖK elnöksége és a kari HÖK-ök választmányi képviselőinek nagy része, így összesen harmincnégyen rendelkeztek szavazati joggal. A termet ezen kívül számos érdeklődő – köztük újságírók és fotóriporterek – töltötte meg. Az ülés levezető elnöke még Török volt, aki megköszönte a kari és egyetemi Hallgatói Önkormányzatoknak a fegyelmi eljárása alatt tanúsított szolidáris magatartásukat, illetve hogy támogatták munkájában. Ezt követően felvázolta a szavazás menetét, s felkérte Zelena Andrást, hogy öt percen belül ismertesse terveit és céljait. Zelena személye – tekintve hogy maga is több évig volt kari hallgatói képviselő, választmányi tag, majd pedig az EHÖK Felügyelő Bizottságában is töltötte be a pozíciót – nem volt ismeretlen a választmányi tagok számára. Erre az ismeretségre, valamint az előzetesen írásban beadott vezetői koncepcióra hivatkozva a jelölt nem kívánt hosszabban beszélni. Csak egy dolgot emelt ki, mégpedig azt, hogy újjá kell formálni a hallgatói mozgalom imázsát, s az elkövetkezendő időben nagy hangsúlyt szeretne fektetni a kommunikáció minőségének javítására. Ezáltal kell az egyetemi és hallgatói vezetés közötti kapcsolatot nor-

malizálni, természetesen mindezt úgy, hogy a hallgatói szuverenitás és a hallgatói önkormányzatiság elve ne sérüljön. Az esetlegesen felmerülő kérdésekre a jelölt öt perc reagálási időt kapott, ám semmilyen aggály vagy észrevétel nem merült föl és nem hangzott el.

A mandátumigazolást követően – mely még az ülés elején megtörtént – kerülhetett sor magára a választásra. Fekete Zoltán, a Felügyelő Bizottság Elnöke ismertette a szavazás pontos metodikáját, s miután a FEB-et kiegészítendő Zelena jelölt további két tagot a Szavazatszámoló Bizottságba, a szavazati joggal nem rendelkezőket felkérték, hagyják el a termet. Ekkor a karok képviselői egyesével adhatták le voksukat. Ezen maga a jelölt is részt vehetett, hiszen a doktoranduszhallgatók delegáltjaként ő is szavazati joggal rendelkezett. Az egész procedúra körülbelül húsz percet vett igénybe. Ezt követte a szavazatok megszámlálása, amely szintén gyorsan zajlott, tekintve, hogy a Szavazatszámoló Bizottságot nem állította megoldhatatlan akadály elé a voksok szerteágazó variációja. Az eredmény: 33 igen, 1 tartózkodás mellett a választmány szinte egyhangúlag elfogadta Zelena Andrást EHÖK-elnöknek.

Ezzel talán elégedettek lehetnek a hallgatói önkormányzatokat támadóik. Az ő kritikájuk egyik legfontosabb eleme általában, hogy hallgatói vezetőnek ne legyen rossz tanulmányi átlaga. Zelenával, a doktoranduszhallgatók képviselőjével ez a kritérium is megvalósulni látszik. A közhangulat, valamint a hallgatói mozgalom és az egyetemi vezetés közötti kapcsolat konszolidálását pedig az új elnök alapvetően higgadt mentalitása biztosíthatja, szemben elődje heves vérmérsékletével. Kérdés, hogy ez-e a hallgatóság érdeke?

Linkek

Én csak úgy, érdekességképpen azt jegezném meg, hogy az SZTE EHÖK hivatalos honlapján – www.ehok.u-szeged.hu – még 2008 novemberében is Török Márk neve szerepel „Az SZTE EHÖK Elnöke” menüpont alatt. Ez reménykeltő lehet a Török-pártiak számára...

De találhatunk más „aktualitásokat” is ott, ahonnan ez származik. Például még mindig bárki bátran kitalálhatja a 2007-es SZTEhetskutató úrlapját, melynek jelentkezési határideje épp a napokban ünnepli egyéves jubileumát. Az „Országos pályázatok” menüpont alatt megtalálhatjuk azt is, hogy 2007. június végéig jelentkezhetünk volna a NATO brüsszeli gyakornoki programjára.

No, ez nem csak nekem tűnt fel, evika érdeklődik a weblap fórumán: „Szerintetek miért van, hogy csupa lejárt pályázat van kinn a HÖK honlapján? – Engem a múltkor szabályosan ledorongoltak, mikor lemaradtam egyről, és bizonygatták, hogy ők pedig meghirdették... De most is...” Gálás válasz érkezik TTSZ-től: „Azért csupa lejárt pályázat van, mert pillanatnyilag nincs aktuális pályázati lehetőség. A lejártakat pedig azért nem szedjük le, mert ezek évről évre visszatérő pályázatok, ha valaki tájékozódik róla, akkor már készülhet a következő évi-re, s biztosan nem marad le róla.” No lám, hisz csak a javadat akarják, evika, te, te kötözködő! Arról pedig igazán nem tehet senki, hogy 2007 júniusa óta az egész országban nem írtak ki semmilyen pályázatot, amely bekerülhetne a „Pályázatok” menüpont alá. Különben is, mit arcoskodszt itt a menüpontokkal, nézegesd a nyitóoldalt, azt időnként frissítik. Az bal menüsor különben meg csak azért készült el, mert az is benne volt az árban.

Ha valaki mégis menüpontbuzi, akkor az Információk/Egyetem/Egységei menü-ségbekebe alamerülve tájékozódhat arról, hogy a Bölcsészettudományi Kar dékánja Dr. Almási Tibor.

Ha valaki kíváncsi házunk tájára, talál linket a BTK HÖK honlapjára is, ahol a nyitólapon azzal szembesülhet, hogy ma 3908. novemberét írjuk, amikor is (kattintunk csak a bal HÖK menüre!) Török Márk a kari HÖK elnöke! Nyilvánvaló, hogy az Opera böngésző programozóinak egyedülálló, titkos fejlesztésével, az ún. time-machine-browser (TMB) bétájával állunk szemben. (Sajnos csak az Opera 9.6-os verziójában felejtették benne az időgépet.)

Így akár már most megírhatnánk a Bölcső cikket arról, hogy Török győzött a legfelsőbb bíróságon, második dicsőséges uralkodása épp 1900 éve tar már, az utóbbi 900 évben teljes egyetértésben munkálkodik az EHÖK élén a világhíres feladatokat ellátó Quārcraou-28² andromédai dinasztáival. Egyedül annak Gyurcsány nevű helytartójával akadnak nézeteltérései néhány száz évente...

Kezdeti (tánc)lépések az egyetemen

A frissen felvett hallgatók számára az egyetemista lét első kézzel fogható megnyilvánulása, illetve az első fizikai kontaktus az alma materrel a gólyatábor hete és a beiratkozás procedúrája. Ez a két esemény idén egy időpontra esett, s ezáltal egymás fontosságát erősítették. Szándékosan használtam a „fontosság” kifejezést, és a következőkben igyekszem a tőlem telhető legerőteljesebb módon igazolni szóhasználatom helytálló voltát.

A beiratkozás szükségszerűségét nyilván nem vonja kétségbe senki. Ha az elsős nem iratkozik be, akkor nem lesz hallgatói jogviszonya, és nem tudja elkezdni a tanulmányait. Ezért kénytelen kiállni minden – saját maga kreálta és önhibáján kívüli – megpróbáltatást. Én balga módon még a gólyatábor hangulatától ittasan, másnaposan érkeztem a saját elsős beiratkozásomra. Nem mondom, hogy nem voltam rosszul. Meg is érdemeltem.

Más a helyzet azonban azzal a végeláthatatlan sorban állással, amellyel idén az elsősöket fogadták. A végeláthatatlan nem csak a megpróbáltatás időbeliségre, hanem a sor fizikai voltára, pontosabban hosszúságára is értendő ebben az esetben. Az Auditórium Maximumban tartott általános tájékoztatót követően a diákokat felterelték a második emeleti folyosóra, majd egyesével egy-egy TO-s előadó segítségével névsorrendben iratkoztatták be őket – az utolsókra egy óra körül került sor. Ezt követően „minimális” szünetet beiktatva

újabb, immár a szakokkal kapcsolatos tájékoztatókat várták az egyetemi útvessztőben várakozó kis gólyákat. Egyedül az ETR-es felvilágosítás maradt el. Ez nem okozhat akkora fennakadást – gondolhatták az illetékesek. Azonban az index megszűnésével immár egyedüli azonosító okmányt és tájékoztató fórumot felejtették el bemutatni az elsősöknek. Mivel a hallgatók már órákat álltak sorba a második emeleten, a HÖK iroda helyét sikerült jól bevésniük az emlékezetükbe, s itt rögtönzött bemutató keretében sikerült az érdeklődőket tájékoztatni.

Felmerül a kérdés, hogy feltétlenül szükséges-e a hallgatókat akár több óráig elnyúló sorállásra kárhözhatni? Természetesen nem! Azonban érthető a rendszer átmeneti jellege, hiszen az indexet, a hallgatói teljesítések igazolására szolgáló dokumentumot nagy huzavonát követően épp az előző évben szüntették meg. Ez által indokolatlanná vált a közös papír alapú regisztráció – gondolhatnánk. Mostantól csak elektronikusan, ETR-es felületen

keresztül egyenként van mód az adataink egyeztetésére. Valóban nincs lehetőség egy üres adatlap közös kitöltésére? Sokban megkönnyítené ez az elsősök dolgát, igaz, az adminisztrációt megnehezítené. A következő években bizonyára lesz már erre is ésszerű, jól begyakorolható és kivitelezhető, olajozottan működő megoldás! Folyik már a Tanulmányi Osztály átszervezése a 21. század elvárásainak megfelelően, se ez mind infrastrukturális, mind pedig személyi feltételekben – elsősorban a hozzáállás tekintetében – jelent majd változást...

De térjünk vissza a gólyatábor fontosságához. Cikkem megírásának kiváló oka ugyanis egyrészt a tavalyi – szintén a Bölcsőben megjelent – gt-vel foglalkozó írás volt, másrészt pedig azok az elsősorban negatív kritikák, melyek a rendezvény létjogosultságát vitatják. Utóbbiakkal több helyen, sokféle szöveggörnyezetben találkozok az ember. Nem mondhatjuk, hogy a „Le a gólyatáborral!” vált volna jelszóvá a hallgatók körében, mégis fontosnak érzem, hogy védelmembe vegyem ezt az „intézményt”.

Bár az én négy évvel ezelőtti gt-m nem volt éppen minden hiányosság nélküli, s azt sem állíthatom, hogy felejthetetlen élménnyel gazdagodtam vele, azonban mind a mai napig érzem, fontos, immár nélkülözhetetlen hozományait. Manapság népszerűnek éppen nem mondható miniszterelnökünk gondolata képezi érvelésem alapját. Sajnos nem tudom szó szerint idézni, de valahogy így szólt: a mi (értsd jelenlegi egyetemisták, a jövő nemzedék) nagy lehetőségünk, kiugrási esélyünk nem egyedül a diploma. Sok esetben az egyetemi évek alatt kialakított kapcsolatrendszer egyes elemeivel többre jutunk, mintha csupán a papírt lobogtatnánk a kezünkben. Lehet

vitatkozni ennek helyes vagy etikus voltáról, azonban gyakorlati jelentőségéről, szerepéről nem. Magyarán az általunk legjobbnak vélt élet kialakításának feltétele – a diplomán túl – a szerteágazó kapcsolatok és ismeretségek színpapszisa. Azok lehetőségeiből fogunk profittálni mi magunk is, akikkel az egyetemi életünk alatt ismerkedünk meg. Természetesen ez fordítva is igaz és működik.

E gondolatmenet útra indulásának nulladik kilométerköve – vagy ha tetszik origója – a gólyatábor. Mint ahogy már említettük, ez egyetemista lét első megnyilvánulása ez. Az új környezetben születő első barátságok és szerelmek itt kötöttek. Felejthetetlen számomra az a pillanat, amikor elsőként rádöbbenem helyzetem átalakulására. A középiskola után, bár nagyobb létszámban voltak, mégis közelebb éreztem magamhoz társaimat, akik – ha élhetek ezzel a képzavarral – hasonzorúek voltak velem. Pontosabban a nagy létszám ellenére nagyságrendekkel több azonos gondolkodású és érdeklődésű emberrel hozott össze a sors, mint annak előtte. Ez olyan termékeny táptalajul szolgál nem csak magam, de mindenki számára, amely elménk magvacskájának az ideális fejlődési és kibontakozási környezetet adja. Ez az, ami egyre nagyobb eredmények elérésére sarkall, s nem hagy megelégedni a már elért sikerekkel, illetve nem hagy belenyugodni az elszenvedett kudarcokba. Itt ébred rá igazán az ember, hogy individuum. Emlékszem arra tejfehért köddel beborított éjszakára a Széchenyi téren, amikor ezek a gondolatok először megfogalmazódtak bennem. Már nem a hét hetében voltunk, viszont az ott megismert barátaimmal beszélgettem épp a zenetanulás és a logikai fejlődés párhuzamairól.

Lehet panaszkodni a gólyatáborra, az elviselhetetlen körülményekre, a kevés ennivalóra, a töménytelen alkoholra, a hangoskodásra, a kialvatlanságra, a paráznságra, de mindezen körülmények ellenére a gt az egyik legfontosabb rendezvény egész egyetemista életünk alatt. Ha elfogadjuk azt a tézist, amely szerint a felsőoktatási intézmény kiválasztásával egyúttal életstratégiát is választunk, akkor azt is el kell fogadnunk, hogy a gólyatábori részvétel ezen életstratégia megvalósulását jelentős mértékben elősegítő tényező, sok esetben pedig meghatározza annak helyességét is.

ACHILLES

A Török kiűzése

Negyvenkét évvel a Rákosi-érában tanuló diákok megmozdulása után – mely momentum világpolitikai jelentősége vitathatatlan – az immár elvi autonómiát élvező szegedi hallgatók vezérével, Török Márkot két félévre eltiltották tanulmányai folytatásától. Az ügy sokáig húzódott, mondhatni már-már eposzi hosszúságokba nyúlt, de végül nyáron jogerős döntés született. A diákvezér elleni pört – értsd fegyelmi eljárás – az előző tanév derekán kezdeményezte a Rektor, amelyben a „Neoquistica Comissio” (Fegyelmi Bizottság) elmarasztaló határozatot hozott. Mivel hősünk a balladákban, vagy népmesékből jól ismert módon nem adta fel, a második elmarasztaló egyetemi határozat ellen is fellebbezést nyújtott be. A következő ítélelhezozatali fórum a Csongrád Megyei Bíróság lett, ahol szintén másodfokon született immár jogerős ítélet: ez helybenhagyta az egyetemi döntéseket. Török ez ellen is fellebbezést nyújtott be a legfelsőbb bíróságon. Tán nem vagyok egyedül, ha párhuzamot vélek felfedezni egy számítógépes kalandjáték és az ügy között. „T. M. a hármospályára érkezett. Életerő: 70%, EXP. Pontja: 15, morál: 10, fegyverei...”

A hallgatói, sőt a helyi lapok illetve média az ügygel egy éven keresztül visszatérő témát kapott. Sikerül-e elhárítania az egyetemi vezetésnek a Török-veszélyt. Nem késő-e ütközőállomások kialakítása és keresztveszélyt indítása? Képes lesz-e pátriánk egyedül megbirkózni a gonosszal, vagy csak nemzetközi összefogás menthet meg minket? Természetesen túlzok. Ezzel szeretném felhívni a figyelmet a konkrét tényekre, bizonyítékokon és határozatokon túl e fegyelmi eljárás elvi és logikai oldalára.

Az SZTE Hallgatói Önkormányzatának története, csakúgy, mint az intézmény története már része a magyar történelemnek. Az önkormányzat megalakulásának időpontja vitatott, egyesek '56-tól, mások a rendszerváltástól számítják a hallgatói mozgalom eszméjének szárnyra kapását. '56 „forradalmi hallgatói”, bár nem önrindelkezésért, hanem egyebek között az áthallgatás jogáért, az orosz, mint idegen nyelv kizárólagosságának eltörléséért küzdöttek. Ezzel elindítottak egy folyamatot, ami tökéletesen illeszkedik a szomorú magyar sors eszményképébe. A rendszerváltás utáni „hallgatói demokráciák” szellemi töltete ezzel szemben már a megvalósulás ideálját hordozta magával. „Igen, csináljuk meg! Uccu nekil”. Ez a korszak az, amikor nem csak a magyar nép vette a kezébe ügyei irányítását, de megengedte a diákságnak, hogy az őt érintő legfontosabb kérdésekben maga döntsön, illetve lehetővé tette, hogy ne lehessen kikerülni őket, átnyúlva a fejük fölé. Jogos igény volt ez már a kezdetektől. Hogy nézzen az ki, ha a hallgatók elmennek vizsgázni egy tanárhoz, aki aztán két héttel később részt vesz egy tanulmányi ösztöndíjhatározat meghűzéséről döntő bizottságban? Nyilván a Tanulmányi Osztályok pártatlanul és hiba nélkül végeznék el az ösztöndíj-jogosultság elbírálását is. Persze, aztán csak a szemeszter felében lennének nyíva határidős munkákra hivatkozva. Kétségtelen, hogy az így is igen nehezen kezelhető tanulmányi adminisztráció mellett ehhez hasonló feladatokat képesek lennének ellátni. Nem a TO-k kvalitásait vagy alkalmasságát vonom kétségbe, hanem a terhelhetőségét.

Más, inkább közérthető példát hozok a HÖK-ök munkájának szükségességére. Kihez fordulhatnának a jogaikban megsértett hallgatók? Viszonylag sok példa van a Vizsgaszabályzat figyelmen kívül hagyására oktatói oldalról. (A hallgatói oldalt, illetve az etikus viselkedés szükségességét előző számunk Betyárbecsület című írása tárgyalta.) Szükséges egy érdekképviseleti szerv, mely független, jobban mondva nincs alárendelve semmilyen más, az egyetemi szervezet rendszerében levő egységnek.

Az önkormányzatiság alapvető feltétele tehát, hogy a szervezet belső ügyeibe külső beavatkozás nem történhet. Nem kevés konfliktus vagy háború robbant már ki amiatt, hogy az egyik fél megsértette a másik fél szuverenitását. A legutóbbi, általunk jól ismert figurákkal és helyszíneken játszódó összecsapás az egyetemi vezetés és a hallgatói önkormányzat elnökének konfrontációja volt. A rektor, a vád szerint mint magánembert, mint hallgatót támadta Törököt. Egy szervezet elnökét azonban nem lehet magánemberként kezelni. Ha őt támadják, a szervezetet támadják. Az ő vádjai minősíthetik a szervezetet, rossz hírével kelthetik, tekintélyét is alááshatják. Azon túl, hogy a hallgatói önkormányzatok jelentőségét és megbecsültségét rombolta a fegyelmi eljárás – ezáltal munkavégzését, hatékonyságát nehezítette –, hosszabb távon a hallgatókra nézve is negatív következményekkel jár.

A jogerős elmarasztaló döntés a Szabó-Badó-Görög-Szabó kvartett számára sikert hozott. Ezzel bizonyították, hogy ők a „ház urai”. Minden tevékenység csak az ő égiszük alatt és engedélyük mellett futhat. Ezután talán már a hallgatók érdekképviseletét is ők négyen fogják ellátni. A HÖK-öt felszámolják, az irodái helyét felhintik sóval, s a hallgatók ezután a rektori hivatal előtt is sorban állhatnak. Természetesen most is csak túlzok!

Azonban gondoljuk végig azt a folyamatot, amely mondjuk egy egységes tanulmányi és vizsgaszabályzat megalkotásáig vezetett. Vagy nézzük meg annak az útnak a buktatóit, amely lehetővé tette, hogy az egyetem legfőbb döntéshozó szervében, a szenátusban 1/3-os képviseleti joga legyen a hallgatóknak. Fontos kérdések eldöntésében ugyanis ez óriási szerepet biztosít a diákságnak. Gondoljunk itt egy a bölcsészeket érintő dologra, a tanárszakok hovatartozását érintő bölcsész-jugyus vitára. Itt sikerült megőrizni a kar presztízst és gazdasági helyzetét, melyhez az EHÖK nem kis közreműködése kellett.

Apropó anyagi források! Ez a kérdéskör a legérdekesebb! Több millió és milliárd forint sorsát határozzák meg a Szenátusban. Ahhoz, hogy ezek a pénzek „jó” helyre kerüljenek nagyon gyakran megalkuvásra vagy meghátrálásra kényszerítik a hallgatót. Vagy – az én szemszögemből legalábbis – tisztogató hadjáratot indítanak annak megalkuvást nem tűrő, és a végtelenségig küzdő vezetője ellen. Nem állítom, hogy ez a fajta hajthatatlanság mindig, minden helyzetben eredményt hoz, de az tény, hogy ez idáig az egyetemi vezetés még nem kezdeményezett fegyelmi eljárást EHÖK elnök ellen. Biztosan Török sokak szerint elviselhetetlen és arrogáns stílusa volt a kiváltó ok?

ACHILLES

Fejlődés és környezeti felelősség

A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Filozófia Tanszéke rendezett környezetetikai konferenciát Fejlődés és környezeti felelősség címmel a Magyar Tudományos Akadémia szegedi székházában szeptember végén. Az előadások a természettudomány, etika és filozófia, gazdasági vonatkozások, környezeti nevelés, környezetvédelem, kommunikáció és irodalom, biotechnológia és bioetika szekción belül zajlottak. A konferencia célja az volt, hogy hozzájáruljon a tudományközi párbeszéd erősödéséhez a környezetet érintő társadalmi és etikai kérdésekben. Az alábbiakban a szervező dr. Tóth I. János válaszol néhány kérdésünkre.

– *Miért tartotta fontosnak, hogy megrendezték ezt a konferenciát?*

– A környezeti probléma egy súlyos gyakorlati kérdés. Ezért nem egy hagyományos, elméleti jellegű konferenciát szerettünk volna, hanem egy tudományközi találkozót, amelyen részt vesznek környezetvédők és gazdasági szakemberek is. Bízunk abban, hogy mindenki egy sajátos nézőponttal tud hozzájárulni ezen problémák áttekintéséhez.

– *Milyen témák szerepeltek a konferencián?*

– Mindenképpen jelen volt egy természettudományos megközelítés, számos kiváló előadóval. Sok minden szerepelt az energetikai problémától a nanotechnológia társadalmi vizsgálatáig, továbbá nagy hangsúllyal jelen

volt a környezeti nevelés. Külön szekció foglalkozott a gazdasági és a környezetfilozófiai-környezetetikai kérdésekkel, de a biotechnológia és a bioetika kérdésköréből is hallhatunk előadásokat. Fontos megemlíteni, hogy az előadásokat nem csak az egyetem képviselői tartották, hanem különböző civil szervezetektől is jöttek előadók.

– *Hogyan látja a jelenlegi helyzetet a konferencia címében megfogalmazott fejlődés és környezeti felelősség viszonylatában?*

– A környezeti gondolkodásban fontos törvonalat jelent az ún. realisták és idealisták vitája. Az előbbieket alapvetően bíznak abban, hogy technológiai szinten megoldható a környezeti válság, míg az utóbbiak a népesedés és

a fogyasztás korlátozásában látják a megoldást, hozzátevé, hogy a szegény országokban döntően a növekvő népesség, míg a gazdag országokban (ide tartozunk mi is) a növekvő fogyasztás jelenti a súlyponti problémát.

– *Milyen a konkrét helyzet Magyarországon?*

– A magyar közbeszédben alig szerepelnek a fenntarthatósággal kapcsolatos fogalmak, mint például az ökológiai lábnyom, a természeti környezetünk biokapacitása, az ökológiai deficit. A másik dolog, amit fontosnak tartok, hogy az érdeklődők valamit tudnak a globális ökológiai problémákról és a szükséges lépésekről, azzal viszont egyáltalán nincsenek tisztában, hogy nekünk, magyaroknak pontosan hol szorít a cipő: a technikai hatékonyságot kell fejlesztenünk vagy a fogyasztásunkat kell ökológikusabbá tennünk, urambocsá! csökkentenünk, vagy a természeti kincseinkre kell jobban vigyáznunk? Azt is el tudom képzelni, hogy a globális tendenciák ellenére a fenntarthatóságot Európában – és különösen Magyarországon – a születési arány, szülési kedv segíti elő.

A konferenciával kapcsolatban teljes körű információkat, beszámolókat, képeket, videókat találhattok a következő címen, amely folyamatosan frissül, abban a tempóban, ahogy feldolgozásra kerülnek az anyagok: <http://tothjanosszte.extra.hu/konferencia>.

R. Á.

Miért épp a mormonok?

Többször előfordult velem, hogy az utcán megállítottak és valamely vallás vagy vallási filozófia képviselői, hogy megpróbáljanak az egyházuk számára engem is megnyerni. Biztos vagyok benne, hogy ez számotokra sem ismeretlen dolog. Nagyon kellemetlen helyzet. Csak ott állsz, hallgatod, hogy ez a vallás hogyan változtatja meg a mai erőszakos, durva, kegyetlen világot, buzgón bólogatsz, hümmögsz, aztán a vége mindig ugyanaz: vegyél valamit, vagy írd alá, lépj be stb. Lehettem volna már szcientológus, Krisna-hívő és a Hit Gyülekezetéhez tartozó is. De mormon még sosem.

A világon körülbelül tizenegy-tizenhárom millió mormon vallású ember él, többek közt Magyarországon is – főként Budapesten és környékén. Hivatalos, ám kevésbé közismert nevük: Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza. Központjuk az egyesült államokbeli Salt Lake City, ugyanis ezt a várost a mormon hívők építették a források szerint. Az egyházat 1830-ban alapította Joseph Smith amerikai polgár.

Számos szabályt kell betartania egy mormon hívőnek: tilos a testékszerek viselése és a tetoválás, továbbá a tudatmódosító szerek használata, mint a kávé, fekete tea, drogok,

dohányárak, alkohol, valamint a hús fogyasztása az állatok iránti könyörületből. Régen a többnejűség megengedett körükben, és magát Smith-t, a prófétát is számos feleség boldogította. Mára már a poligámia tiltott a vallásban. Annak ellenére, hogy szent könyveik között szerepel a Biblia is több más szent írás mellett, néhány fő tézisben nem értenek egyet vele: náluk például nincs eredendő bűn, mely a római katolikus egyház egyik legfőbb alapelve. Több istent is elismernek, de Jézus Krisztus kiemelt szerepű.

A cél a visszatérés volt Krisztus eredeti tanításaihoz, melyet nem szennyeztek a későbbi

bi görög filozófiai és egyéb értelmezések, mert hitük szerint ezek okozták a Szentírás félremagyarázását. A felépítést tekintve a próféta a fő szellemi vezető, alá tartozik egy tízenkét tagú apostoli tanács. A történelemben nem ez az első eset, amikor valamely vallásban vagy képviselőiben csalódnak, és elhatározzák, hogy azt új alapokon teremtik újjá, vagy megreformálják (gondoljunk csak Lutherre és a reformációra).

A családi béke és szeretet rendkívüli fontossággal bír a mormonok életében, ezért fektetnek nagy hangsúlyt a mielőbbi gyermekkaldásra. Az egyházuk azt preferálja, ha a hívőknek nincs szexuális kapcsolatuk a házasság előtt, utána pedig kizárólag a férjükkel, feleségükkel élnek házasságot. Általánosságban elmondható, hogy nagyrésztük végez karitatív munkát, felajánlásokkal, egyletekkel segítik a rászorulókat és jelentős hitterítő tevékenységet folytatnak. A hívek jövedelmük 10 százalékát fizetik be az egyház fenntartására és támogatására.

És hogy miért pont ők? Azért mert érdekes színfoltot képviselnek az egyházak palettáján, és nagyon sokan egyáltalán nem tudnak erről a vallásról akár egyetlen jellemző tulajdonságot mondani. Ahogyan eddig én sem...

SZABÓ ZSUZSANNA N.

Kétszáz ezer ember, kétszáz ezer igény

Megújult az Ifjúsági Ház

„Múlt évben zárta be kapuit az 1979-ben épült Szegedi Ifjúsági Ház, hogy a mai kor követelményeinek és igényeinek megfelelő modern szórakoztató és rendezvényközpontként, kívül-belül teljesen megújulva nyisson ki immár új névvel, mint IH Rendezvényközpont.” - olvasható az intézmény honlapján. A teljesítendő elvárásokról, jövőbeli tervekről és programokról beszélgettünk az IH igazgatójával, Boros Gyulával.

– Milyen érvek szóltak amellett, hogy az Ifjúsági Ház egy teljes körű átalakításon menjen keresztül?

– Úgy gondolom, hogy aki járt már korábban nálunk, az látta, hogy miért volt erre szükség: az eredeti épületet 1979-ben adták át, azóta eltelt közel harminc év. Maga a ház is elhasználdott, és vele együtt minden infrastruktúra. De igazából attól függ a dolog, hogy mihez viszonyítunk; milyenek az emberek kulturális szokásai, hogyan szeretnek szórakozni. A '79-es tervezéskor nem figyeltek ezekre a szempontokra, így a légcserére, a klímatechnikára, arra, hogy többfunkciós legyen az épület. Összességében ezek a dolgok voltak azok, amelyek miatt úgy döntött a város, hogy erre pénzt kell szánni.

– Ugyanazt a feladatot tölti be az új komplexum, mint elődje?

– Némileg a funkciója is átalakult az IH-nak a felújításnak köszönhetően. Már nem annyira művelődési ház. Egy multifunkcionális kulturális, szórakoztató és konferencia vonalon fogunk elindulni, így azok a közművelődési dolgaink, amelyek korábban voltak,

most egy kicsit háttérbe szorulnak, de erre lennének más, szintén megújuló művelődési házak a csatolt településeken. Az IH-nak egy központi szerepet kellene betöltenie, és azoknak az üzleti típusú rendezvényeknek, bevétel-orientált koncerteknek és kulturális programoknak kell helyet adnia, amelyek Szeged kulturális életét színesebbé teszik.

– Érezhető volt-e valamiféle visszaesés a város életében abban az időszakban, amíg az IH-t átalakították? A dolgozók hogyan viszonyultak a munkálathoz?

– Az érezhető volt, hogy nagyon sokan ke-restek minket, és csalódottan vették tudomásul, hogy szünetelünk. Gondolok itt elsősorban azokra, akik ide szerettek volna hozni koncertet, rendezvényt vagy bármi ilyen típusú dolgot. Amióta megnyitottunk, minden programunk teltház, tehát jól működik a dolog, várták az emberek. Ugyanígy a dolgozók is, bár a fontos előkészületi munkák ellenére se volt annyi teendő, mint most, hogy elindult a Ház.

– Mi az előnye az új IH-nak a többi rendezvényházhöz képest?

– Ez a ház méreteiben éppen megfelelő egy ekkora városnak. Természetesen vannak ennél nagyobb rendezvénycsarnokok nálunk sokkal kisebb városban, amelyek így sokszor kihasználatlanok. Egy kétszáz ezres városban azt hiszem, ez a méret tud úgy működni, hogy teltházak legyenek a rendezvények. Nem mindegy ez a művészek szempontjából sem, hiszen ha itt vannak 1500-an – ez az esetünkben teltház, máshol meg csak félház – az hangulatában is teljesen más. Elhelyezkedése szempontjából rendkívül jó, hogy itt van mellettünk a Novotel, a Tisza-parton vagyunk, így ha most csak az üzleti típusú rendezvényeket nézzük, a szállás meg van oldva, illetve a fenti nagyteremből látszik a Tisza. Nem teljesen mindegy, hogy egy két órás előadás után a négy falat nézem, vagy látok egy kis mozgást, vagy csak a természetet. Ezeket az előnyöket hál' Istennek az emberek is érzik: például februárra van leghamarabb nagytermi helyünk.

– Az „előző korszakban” voltak állandó rendszereséggel, hetente, havonta ismétlődő programok. Ezek megma-

radtak az átalakítás után is, vagy a megújulás a rendezvények struktúrájára is hatással van?

– Természetesen ugyanúgy tematikusan szervezünk programokat. Most készülünk egy szeptembertől decemberig tartó „A gitár nagymesterei” sorozatra, amely Al Di Meolával indult, és most jön majd a Babos Gyula féle formáció. De rendezünk programokat jazz, blues, reggie és minden más műfaj kedvelőinek. Úgyhogy vannak ilyen rendezvényeink, amelyeket szeretnénk is folytatni, és a színházból is szeretnénk kicsit áthozni a zenés-vígjátékos darabokat, mert úgy látom, hogy a Nemzeti Színházban most az opera és az ahhoz hasonló produkciók lesznek a meghatározóak.

Természetesen mi is olyan programokat próbálunk hozni, amelyek nyereségesek. A profitot nem magunknak termeljük, hanem a városnak, amely ezt a pénzt tudja majd átforgatni a csatolt települések művelődési házaiba, illetve azokba az intézményekbe, amelyek közművelődési feladatot látnak el. Ilyenünk van nekünk is, például az Eszperantó utcából hozzánk tartozik az Idősek Kulturális Központja – amely teljesen ingyenes minden nyugdíjas klub részvevői számára –, az Újszegedi Partfürdő illetve a Belvárosi Mozi. Ezeket pénzbe kerül üzemeltetni és fenntartani, így őket kellene az Ifjúsági Háznak eltartania, és hosszú távon mi, és a város is egyaránt azt akarjuk, hogy maga az IH Rendezvényközpont egy önfenntartó dolog legyen, tehát az itt lévő programokhoz nem kérnénk önkormányzati támogatást.

– Gyakorlatilag elmondható, hogy 0-tól 100 éves korig mindenki érdekelt az IH rendezvényeiben?

– Így van, és ezért is tartottuk fontosnak, hogy némileg változtassunk a néven. Az IH név az elmúlt évtizedekben azért szépen beleégett az emberek agyába – kinek pozitív, kinek negatív vonatkozásban –, így ezt szeretnénk volna valamilyen formában megtartani. De nem akartuk lekorlátozni a házat, hiszen ha az üzleti típusú rendezvényeket nézzük, elég hülyén venné ki magát, ha egy orvosi konferencia a Szegedi Ifjúsági Házban lenne. Ezért próbáltunk olyan nevet választani, amely egyrészt megtartja az IH-t, másrészt egy többfunkciós, több mindenre alkalmas intézményt is takar. A „rendezvényközpont” bővítéssel azt hiszem, egy kalap alatt megférnek mind a zenei, mind a kulturális és üzleti típusú dolgok.

– Melyik lesz az elkövetkezendő időszakban az a program, amelyiken érdemes lenne minél több szegedinek részt vennie?

– Az a baj – vagyis nem baj –, hogy nagyon sok rendezvényünk van, és mindegyiket másnak és másmiért tudnám ajánlani. Természetesen most az A'Cappella Fesztivál egy nagyobb volumenű dolog, de lesz Cotton Club Singers, lesz Napra, lesz Babos... Ezek szerintem mind kiemelt programok, de kétszáz ezer fő, az kétszáz ezer igény, mi ezeknek próbálunk megfelelni.

Csillagosok, börtönőrök

A szegedi börtön valamikor Európa egyik legkorszerűbb büntetőintézménye volt

A szegedi Csillag börtönbe erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkező csak akkor léphet be, ha ott dolgozik, ha valamelyik fogvatartott látogatója, netán orvostan- vagy jogázhallgató az illető. Az utóbbiak is csak szigorú szervezés mellett tehetik ezt meg, még akkor is, ha ez tulajdonképpen egyetemi követelmény.

Az épületbe zsilip elven működő ajtón keresztül lehet bejutni, majd még mielőtt egy lépést is tennénk, személyi igazolványunkat azonnal le kell adni, és azt csak kilépéskor kapjuk vissza. A következő fázis az érzékelőn való áthaladás. Előtte érdemes a nálunk lévő fémtárgyaktól megszabadulni, különben hangos sípolással jelez a gép. Természetesen az érzékelő mellett ül egy egyenruhás személy is, aki tájékoztat a teendőkről. Ezen az ellenőrzé-

si fázison távozás előtt is át kell esni. A továbbhaladás csakis kísérő jelenlétében lehetséges.

Az előlő épületben található az irodákat, a könyvtárat, a színháztermet. Az épület háta mögött helyezkedik el a börtön nevét adó csillag alakú, háromszintes épület, ahová egy kicsinyke udvaron keresztül haladva juthatunk be. A csillag alakú terv biztonsági okokból született, ugyanis aki az alakzat közepén áll, jól belátja a rá bízott folyosókat. Az

udvart két oldalról ölelik körbe a Megye 1 és Megye 2-nek nevezett kulcs alakú épületek. A Megye 1 főként az egészségügyi részlegnek ad otthont, míg a Megye 2 az elítéltek őrzésére szolgál.

A börtön jelenleg mintegy 900 fogoly őrzését látja el, de évekkel ezelőtt az 1500-at is elérte a fogvatartottak száma. A Csillag elméletben csak körülbelül hét és félszáz embert tud befogadni, így az egykor európai szinten legkorszerűbb börtön sajnos ma már nem tud megfelelni az uniós követelményeknek az egy fogolyra jutó minimális terület tekintetében.

Az elkövetett bűntettől függően kerülhet valaki fogházba, börtönbe, illetve fegyházba. A legenyhébb büntetőintézmény a fogház. Akit nagyon súlyos cselekménnyel ítélnék el, a fegyházba kerül, aki ennél enyhébbet követ el, a börtönbe. A szegedi Csillag a két utóbbi feladatot látja el, valamint magára vállalja országos szinten a felnőtt férfi elkövetők közül azoknak az őrzését, akiket feltételes vagy tényleges életfogytiglanra ítélték. Rajtuk kívül ide kerülnek azok is, akiket Csongrád megyében a helyi rendőrségen nem tudnak őrizni.

A börtön azok számára a legrosszabb, akik tényleges életfogytiglanit kaptak, ugyanis számukra már nincs remény, a bíróság kizárta a fellebbezés lehetőségét, így egyetlen esélyük a törvény eltörlése lenne. Ezek az elítél-

tek egyáltalán nem mozdulhatnak ki a cellájukból, de valamelyest magasabb szinten be rendezett a „szobájuk”, tekintettel arra, hogy ők valóban az egész életüket itt fogják leélni: onnan csak akkor kerülhetnek ki, ha olyan orvosi ellátásra szorulnak, amely helyben nem oldható meg. Számukra még az összes többi rab számára törvény által előírt napi egy órás séta sem jár. Látogatóikkal is csak üvegfal mögül, telefon segítségével kommunikálhatnak, míg a többiek – ha jól viselkednek – teljesen szabadon, egy asztalnál tehetnek ezt.

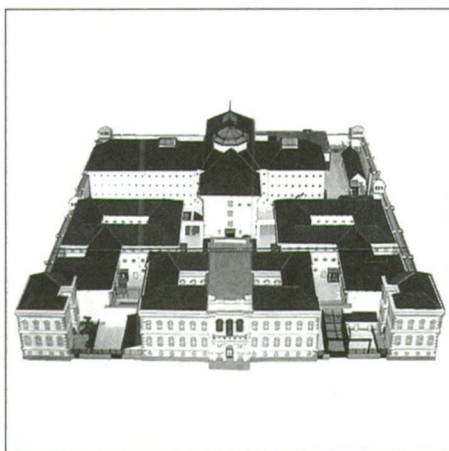
Talán közöttük a legtöbb az öngyilkosságok száma, ami sokszor annak ellenére sem akadályozható meg, hogy az öröknek még az éjszakai ügyeletben is negyedóránként be kell nézniük a cellába és fel kell kapcsolniuk a villanyt. Ezt egy számítógépes rendszer ellenőrzi, tehát „sumákolásra” az örök részéről nincs lehetőség.

A többi rab életminősége attól függ, milyen viselkedést mutat az intézetben belül. Általában kettesével helyezik el őket. Csoportosulásra nincs igazán lehetőségük, mert a vezetőség ezt csírájában fojtja el. Szándékosan nem engednek napi sétára együtt olyan embereket, akik között már volt konfliktus. Ha mégis összetűzés alakul ki a fogvatartottak között, azt büntetés követi. Ez lehet a magáncella, egy szegényesen berendezett helyiség, ahol meghatározott ideig teljesen egyedül van az ember. Ebben egy mosdón, egy WC-n, egy vasból készült széken és ágyon kívül nincs más. Ez utóbbi tulajdonképpen egy vaslap, ami a falra van felcsatolva és napközben nincs is leengedve. Ha valakivel végképp nem lehet bírni, a dühöngőbe zárják, amely egy rendkívül kicsi helyiség. Ide meztelenre vetkőztetve, kezét hátra bilincselve teszik be a rendbontót, és maximum hat órát tölthet el benn.

A rabok rendkívül korlátozott körülmények között érintkezhetnek a külvilággal. Látogatót csak havonta egyszer fogadhatnak fél órára. Ha valaki jól viselkedik, akkor kaphat még ezen felül is lehetőséget erre. A behozott csomagokat mindig átvizsgálják, azok természetesen alkoholt, kábítószeret és bizonyos eszközöket nem tartalmazhatnak. Volt már példa arra, hogy valaki eredetileg Piros Aranyat tartalmazó tubusban csempészett be tiltott anyagot. Egy időben rájöttek arra, hogy az élelmes foglyok a banán héját a fűtőtestre helyezik, és miután az megbarnul, halucinogén anyagokat nyernek belőle.

A telefonbeszélgetések is korlátozott számban vehetők igénybe, ór jelenlétében. Aminek a száma nincs megszabva, az a levélírás és -fogadás, de szűrőpróbaszerűen a borítékokat is felbontják, hátha éppen szökeési terveiket osztják meg a rabok a levél címzettjével.

A Csillag nemcsak a rabok „móresre tanításával” foglalkozik, hanem próbálja motiválni őket humán eszközökkel arra, hogy jó út-

ra térjenek, és felkészíteni őket a szabadulás után következő életükre, az újra beilleszkedésre. Lehetőségük van tanulásra, fizikai munkára, művelődésre. Saját szintjüknek megfelelően elvégezhetik az általános iskolát, a középiskolát is. Felsőfokú tanulmányokat is végezhetnek, akár főiskolai, akár egyetemi szinten, de csak könyvtár szakon, ugyanis ez az egyetlen, amit benn is tudnak gyakorolni. A könyvtár ezen kívül lehetőséget ad nemcsak könyvek, hanem napilapok olvasására is. A tanulás és a vizsga is a börtön falai között zajlik le, az ennek a lebonyolítására hajlandó, egyébként a város iskoláiban tanító tanárok segítségével. A felsőfokú tanulmányok esetében kísérővel ugyan, de kiemeget az illető vizsgát tenni. Az általános és középiskolai könyveket a börtön finanszírozza a tanulni vágyó foglyok számára. Volt már olyan, aki bentről egészen a Sorbonne-ig jutott a tanulmányai során.

A Csillagban arra is van lehetőség, hogy kulturális előadásokat hallgassanak meg, valamint ilyenekben vegyenek részt. Az önmagukat Kaptár Bandnek nevező együttes a rabok szerveződéséből alakult. Vannak olyanok, akik színházi darabok előadásával, versszavalással próbálkoznak. Akadnak olyan ismert és kevésbé ismert előadók, akik ingyen vállalják azt, hogy szórakoztatják a rabokat, de időnként sportolók is belátogatnak a Csillagba élménybeszámolót tartani. Az ilyen előadásokon csak azok vehetnek részt, akik helyes magatartásukkal kiérdemelték azt.

Aki a szellemi helyett a fizikai munkát választja, az vagy a Pick gyárában dolgozhat vagy a bútorgyárban. (Az 1950-es évek elején a Mars téri börtön-objektumot határoló Cserzy Mihály utca túloldalán lévő rabmunkáltatási üzemet – a jelenlegi Nagyfa Alföld Kft.-t – alagúttal kötötték össze.) A munkájukért kapott összeg nem lehet több a minimálbér harmadánál: ebből levonnak 3000 forintot a fogvatartott saját ellátására, illetve ha gyermektartás fizetésére van kötelezve, vagy bármilyen adóssága van a külvilág felé, az is ebből kerül rendezésre. Így akármennyit is dolgoznak, végül nem nagy összeg áll majd a rendelkezésükre. Ez soha nem készpénzben kapják meg, hanem az intézmény által nyi-

tott számlára utalják, amit egy kártya segítségével használhat az őrizetes.

A fogvatartottak egészségügyi ellátása is az intézet feladatai közé tartozik. A mintegy 900 főt három általános orvos és egy fogorvos látja el. Az általános orvosok kötelessége az, hogy az újonnan érkező elítélteket 48 órán belül megvizsgálják, és távozáskor is végezzenek egy ellenőrző vizsgálatot. Ha valakinek súlyos az állapota, a megfelelő egészségügyi ellátó intézetbe kerül. Nagyon fontos a börtönben bekövetkezett halálesetek eredetének a vizsgálata. Azt, hogy erőszakos cselekmény által következett be a halál vagy sem, az orvos feladata megmondani. A bentlakók persze igyekeznek mindent a maguk javára fordítani, kijátszva a börtön szabályait. Sokszor az egészségügyi ellátást sem indokoltan veszik igénybe, hiszen egy súlyosabb panasz kijutási lehetőséget nyújt a cellából – még ha csak egy kis időre is.

Létezik az egészségügyi részlegben egy úgynevezett gyógyító-nevelő csoport, ahol azokat segítik, akik alkoholos állapotban követték el a bűncselekményt. A leszokás keserves, de esetenként eredményes útját itt végig járhatják azok, akik erre rászorulnak. A kábítószer-élvezők is részesülhetnek hasonló segítségben, ha igénylik.

A börtönről általában mindenkinek egy amerikai film jut eszébe, börtönlázadás, benti erőszak, a zuhanyzás közben leesett szappan stb. Még ha ezek a situációk néha kicsit sarkítottak is, a való életből merítették őket. Időnként szükség lehet arra, hogy egy rabot a saját testi épsége érdekében elkülönítsenek a többiektől. A börtöntársadalom különösen megveti azokat, akik kiskorúakat erőszakoltak meg vagy akik rendőrként, fegyőrként kerültek a rácsok mögé. Mint ahogy a filmekben, itt is előfordulhat, hogy valakit megerősokolnak. Ezt leginkább nem megtorlasként hajtják végre, hanem inkább a másik megalázásának élménye miatt.

Szökés a Csillagban eddig mindössze 3-4 esetben történt, ezek is évekkel ezelőtt. Magából az épületből konkrétan egy embernek sikerült meglőgnia, a többiek a bútorgyári munka során találtak erre alkalmat. Az épületből kiszökő rab egy foglyokat szállító autóbusz alvázába kapaszkodva próbált meg kijutni, de kísérlete nem járt sikerrel: halálosan megsérült. Így aggódnunk egyelőre nem kell, úgy tűnik, a Csillag falai valóban biztonságosan védenek bennünket a veszélyes bűnözőktől. A szomorú inkább az, hogy a szabadulók közül sokan az előzetes felkészítések ellenére sem tudnak visszaileszkedni a kinti társadalomba. Gyakran a hozzátartozóik sem várják már őket, mivel rajtuk van a „büntetett előéletű” bélyeg, így megváltozással már nem is próbálkoznak. Keresnek egy újabb lehetőséget arra, hogy a törvényt megsértésük, s ez egyenes út vissza a börtönbe.

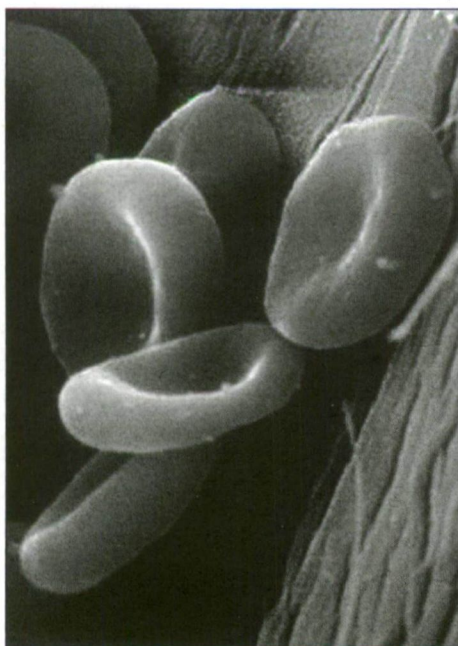
Véres önzettelenség

A vér olyan közvetítő közeg a szervezetben, amely biztosítja a szervek közötti kommunikációt, s mint egy állandóan naprakész szóvivő vagy képviselő, bármikor képes tájékoztatni minket a belső viszonyokról. Baj akkor van, ha valamilyen okból veszítünk belőle, s így veszélybe kerül a szervezet egyensúlya.

A vérvésztés korrigálása szempontjából óriási jelentősége van az önkéntes véradásoknak. Műtéteket napolhatnak el (persze nem az életmentő, sürgős műtéteket) a megfelelő, csoportazonos vér hiánya miatt. A WHO, hogy erre felhívja a figyelmet bevezette néhány évvel ezelőtt a véradás világnapját. A választás június 14-re esett, ugyanis 140 évvel ezelőtt ezen a napon született az osztrák származású amerikai Karl Landsteiner Nobel-díjas orvos, akinek az AB0-vércsoportrendszer felfedezése fűződik a nevéhez.

A Magyar Vöröskereszt szervezésében 1939 óta van lehetőség arra, hogy bárki, aki a követelményeknek megfelel, vért adhasson. Erre nemcsak a véradó központokban kerülhet sor, hanem egy ideje már úgynevezett kiszállásokon is. Ilyenkor egy egészségügyi csapat járja az adott területet, így biztosítva az ott lakók számára a véradás lehetőségét.

Ki adhat vért? Az, aki elmúlt már 18 és még nincs 65, egészséges és többet nyom 50 kg-nál.

A véradások gyakorisága is korlátozott: egy nő évente háromszor, egy férfi ennél többször, akár ötször is adhat vért. Két véradás között minimum 56 napnak kell eltelnie.

A véradás teljesen önkéntes. Egy alkalommal egy egység vért vesznek le, amely 4,5 dl-nek felel meg. (Fontos tudni, hogy a testünkben keringő 5,5 liter vér mindössze 20 százalékát veszíthetjük el következmények nélkül.) Az így kapott egységekből vörösvérsejt-koncentrátumok, plazmakészítmények és vérlemezke-koncentrátumok készülnek, így egy egység teljes vér három betegem segíthet. Erre utal az „Adj vért, és ments meg három életet!” jelmondat is. Az ország optimális ellátásához 500.000 egység vérré van szükség évente.

Az első véradások a mostaniaktól kicsit eltérő forgatókönyv szerint zajlottak. Az első világháború felismerései gyorsan rávilágítottak a módszer hátrányára, arra, hogy a véradás akkoriban még két ember között közvetlenül történhetett. A jelenet úgy nézett ki, hogy a véradót és a vért kapó személyt egy gumicsővel összekötötték, amelynek közepén egy háromirányú csap és egy dugattyús fecskendő volt. Az orvos ezen keresztül szívta ki a vért a vért adóból, és így adta be az arra rászorulóknak.

A problémát az 1920-as években felfedezett citrát oldotta meg, illetve annak nátriumsója. Ezzel meg lehetett akadályozni a levett vér alvadását, így megoldották a vérkonzerválást. Így egy bizonyos időn belül bármikor fel lehetett használni a vért. A negyvenes években sikerült a vért alkotóelemeire bontani. Mivel nem mindenkinek van szüksége teljes vérré, a speciális igényeket is ki lehet elégíteni ezzel, illetve egy adagból többen is kaphatnak.

Ma a véradás a következő módon folyik: Leellenőrzik a véradó adatait és betegkártyáját – főleg, ha első alkalommal vállalkozik a nemes feladatra. Ezután ki kell töltenie egy nyomtatványt az egészségi állapotáról, majd érdemes egy-két pohár teát vagy üdítőt elfogyasztani, hogy előre pótoljuk a folyadék-

vesztéséget. Ezen kívül ajánlatos nem éhgyomorral, hanem bőséges reggeli után érkezni a helyszínre. Igyunk előtte jó sok folyadékot, ami az erek teltsége miatt is fontos: könnyíti és gyorsítja a vérvételt. A vérszegénységet mindig ellenőrzik a vérvétel előtt egy gyorstesztrel, illetve aki első véradó, és nem tudja a vércsoportját, azt is meghatározzák. Ezt követi egy vérnyomás-ellenőrzés, majd jöhet a véradás. Utána minimum öt perc pihenés javasolt, mielőtt az illető visszatérne mindennapi teendőihez. A vérvétel napján továbbra is oda kell figyelni az étkezésre és a folyadékfogyasztásra, mindkettőnek bőségesnek kell lennie.

Napjainkban olyan kutatások is folynak, melyeknek célja egyfajta „művér” előállítás. Ennek – szemben a humán vérral – nyilván számos előnye lenne: szobahőmérsékleten lehetne tárolni, sokkal tovább elállna, mint az eredeti emberi vér, amelynek lejáratát ideje általában öt hét. A művért sűrű krém formájában tárolnák, használat előtt hígítanák fel vízzel. A mesterséges készítmény óvna bennünket a fertőzésektől is (AIDS, hepatitis stb.), melyek egy véradás alkalmával átvihetők, bár ezekre a kórokozókra manapság már szűrnek a leadott véreket. Ezek az intézkedések a '60-as évektől váltak kötelezővé az orvosi gyakorlatban.

A készítménynek azonban lenne egy nagy hátránya: a vérnek csupán egy funkcióját helyettesítené, azaz csak az oxigénszállításra korlátozódna a tudománya. Az emberi vér számos anyagot tartalmaz még: nyomelemeket, kórokozók ellen védő ellenanyagokat stb. Az erre irányuló kutatások már évszázados múltra tekintenek vissza, de az utóbbi évtizedekben felgyorsultak az események. A világ számos pontján – például Nagy-Britanniában – foglalkoztatja a kutatókat a mesterséges vér kivitelezése. Egyelőre azonban még nem tartanak ott a kutatások, hogy emberen is lehessen alkalmazni a találmányt.

Az utóbbi időben csökkent a véradások száma. Különösen nyáron jelent ez problémát, hiszen a 40 fokos hőségben még a bátrabbak se jelentkeznek szívesen a feladatra. Az idején nyáron is kialakult egy krízishelyzet, amikor problémák adódtak a műtétek körül. Az általános vérhiány miatt csak az életmentő műtéteket végezték el azonnal. Egyes források szerint idén kevesebben jelentkeztek véradónak, mint négy éve. A Vérdók Szövetségének elnöke szerint ennek az lehet az oka, hogy „nem veszik komolyan” a véradókat, csak apró, jelképes ajándékokat kapnak, míg a szomszédos Ausztriában 10.000 forintnyi összeg is ütheti a markukat. A hazai véradásokon is történnek felajánlások, de inkább juttatások (étkezési csekk, utalványok, édesség stb.) mintsem készpénz formájában. Pedig akár hozzátartozóink is kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy az életük – még ha közvetve is – mások önfeláldozó-készségétől függhet!

Tömegkritika

Valami nem stimmel a szeptemberi Critical Massel, én ott voltam, szerveztem, dolgoztam érte, mindent megtettem, ami tellett tőlem, velünk tekert tandemem a Kaukázus zenekar, voltak dobosok a hangulat fokozására – és mégis, valami hibádzott...

A nyáron már szívárogtak az információk a Critical Mass Szeged honlapjára, sejteni lehetett, hogy valamire készülnek a szervezők. Dovalovszki András „Dova” főszervező augusztusban felmászott a szabadkai úttal párhuzamosan épített bicikliút közepére berakott villanyoszlopra így tiltakozva a biciklisek semmibe vétele ellen. Az elmúlt hónapokban szétverték a város közlekedését, felszedték az utat, hogy aztán egy jobb és hatékonyabb rendszert hozzanak létre, egy olyan európai – tudjátok, EU-konform, meg minden – épp csak a bicajos kisebbségről feledkeztek meg, mert ugyebár ők kit érdekelnek.

Az első informális szervezői találkozón ismertette Dova a CM aktuális célkitűzéseit, és a felvonulásra vonatkozó terveket. Minden felvetés szabadon támadható volt, illetve továbbgondolható. Az ideai fő üzenet az volt, hogy a járda legyen a gyalogosoké, ezáltal a drótszamar is jóllakik, és a gyalogos is ép marad. Az egyik legfőbb probléma, hogy a bicikliutakat legtöbb esetben a járdák szűkítésével alakítják ki, így egy sárga vonal választja el a két közlekedő felet, ami rengeteg konfliktust szül biciklis és gyalogos között. A cél, hogy az úttesten külön sávot kapjanak a kerékpárosok, hiszen ők is járművet vezetnek.

Számtalan kiváló ötlet hangzott el a felvonulással kapcsolatban, a kisiskolások bevonása és egészséges életmódra nevelése, utánfutón húzott akusztikus zenekarok, végül mindent felosztottunk részfeladatokra, és mindenki jelentkezhetett egy-egy feladatra.

Körülbelül húszan voltunk az első találkozón és negyvenen a másodikon, de sok új arc is érkezett és voltak egészen fiatal srácok, lányok is – gondoltuk, ez csak jó, lesz utánpótlás. Kicsit aggódtunk, mert a felvonulást megelőző héten végig esett az eső és hideg volt. Az útvonalbejárás is elmaradt, ahol a helyszínen nézheti meg minden rendező,

hogy hol melyik sávot kell elzárnia testével és kerékpárjával.

Szeptember 22-én a Critical Mass napján esett szinte egész nap, aggódtunk, hogy emiatt sokan otthon maradnak, és félelmünk beigazolódt. Indulás előtt negyedórával alig lézengett néhány száz ember a téren, és később sem lettünk többen, jó, ha ötszázan tekertünk – tavasszal több mint ezren – ahogyan én láttam. Egy rendőrségi autó vezette fel a menetet, amely nagyon lassan haladt így. Feltorlódtak a biciklisek, és az egész menet olyan kényszeredetté vált, mintha kötelességből vonulnánk, és elveszett az úttesten való együtt bicajozás öröme. Elmaradtak a szokásos autósokra csengőzések, dudálások, integetések a buszokra, de megmaradt az autósok részéről a szitkozódás, trágár üvöltözés, hogy mit képzelünk, és hogy a jó édesanyánk. Az újszegedi Ligetet megkerülve visszaúton át meg átsaptak a fiatal bicajosok a szembe sávba, felmentek a járdára – ami deklaráltan tilos volt –, de hiába próbálták őket fegyelmezni. Volt olyan rendező, aki csak tétlenül szemlélte azon szabályok megsértését, amelyek mellett kiáll a mozgalom. A szervezők a lelküket is beletették, napokig mást se csináltak, csak szórólapoztak hajnal-tól estig, tárgyaltak rendőrséggel, önkormányzattal, de valahogy mégsem működött a dolog.

Igen meglepő volt, hogy nagyon kevés egyetemista vett részt a vonuláson, pedig a (JA)TIK és más egyetemi épületek biciklitárolói előtt egyre több kerékpár áll. Lassan divat lesz bicajozni, de úgy tűnik a felvonulás vagy a demonstráció még mindig nem a mi műfajunk. Sajnos.

CSIPA

FOTÓK: LENGYEL DÓRA

Kocsmanovella

mono

Szeptember nálam nemcsak a tanévkezdésről szól, hanem új kocsmák felfedezéséről is. Kicsit unom már a szegedi állandósult helyeket, ugyanazok az arcok, ugyanaz a vizezett sör, az este végén pedig egyhangú JATE buli.

Szeptember elsején történt, a legelső tanítási napon, hogy bekeveredtem a monoba. A Vitéz utcán kavargtam enyhén befolyásolt állapotban, hiszen az első nap egy egészséges bölcsésznél a befolyásoltságról szól. Szóval, épp valahová tartottam, közben pedig meg akartam nézni a régi Mata Hari helyén nyílt krimót. Valaki mesélte, hogy megújul, és aznap nyitja meg kapuit a szomjas emberek előtt.

A monónak egész más a hangulata, mint a megszokott törzshelyeimnek. Egyetlen nyolcadéves, kisfröccsszagú töri szakossal sem találkoztam, aki meg szeretné velem osztani az életről alkotott összefoglaló elméletét. A zenegép szerencsére hiányzik, nem bömböltek a fülembe Edda slágerek, kellemes, elektronikus számok szóltak a hangszórókból. Felmérve a sörvásztékot rendeltem egy csapolt Kozelt, melynek megléte hatalmas előnyt jelent a szememben, ha vendéglátóipari egységről van szó. Az italt kihozták, nem kellett fáradt lábaimat a pultnál leszakajtani. Kicsit körbenézve láttam, hogy Banksy képek lógnak a falon, a pult környékét pedig körbematricázták.

Egy fenti és egy lenti részből áll a hely. Az alsó rész a nemdohányzó, ahol egy hatalmas bőrfotelban lehet elnyújtózni, és egy LCD tévé szolgálja a még nagyobb örömeiket. Mivel én sajnos láncdohányzom, a fenti rész mellett döntöttem, de ott is kényelmesek a székek. Vízpipázni is tudtam volna, ennek úgy néz ki, nagy divatja van mostanság az egyetemisták körében. Kicsit underground jellegű a hely, de nem az ál-alternatív fajtából.

Óriási közhely, de egy kocsmá színvonal a vécé állapotán is megmutatkozik. Ebben a helyiségben sem kellett csalódnom: a férfiak illemhelyét szintén matricák, valamint szellemes falfestékek díszítik.

Arra nem emlékeztem, hogy hová, de valahová randevút beszéltem meg a többiekkel első tanítási napunk megünneplésére. Elindultam hát megkeresni őket, kifelé menet a pincér srác kezembe nyomott egy szórólapot az aznap esti buliról. Meglelve őket, nem akármilyen ivászat után botorkáltam vissza két cimborámmal, akikkel valószínűleg csak az alkoholemórodot köt össze, de ezen nagyon jókat szoktunk derülni. Egy DJ zenélt a keverőpultnál – délutáni látogatásomnál fel sem tűnt, hogy van ilyen része is a kocsmának. Sokan nem voltak az egységben, de ez nem zavart, jót bólogattam ennyi ember között is az asztalunknál. Addigra már két pincér dolgozott serényen a pultnál. Egyiküket meghívtuk egy italra, hogy meséljen új leendő törzshelyünkről, hiszen addigra mindannyiunkban tudatosult – ha nem is mertük kimondani egymásnak – hogy leváltjuk az eddigit. Nyilván az a hátsó szándék is vezérelt, hogy megjegyzzék minket a srác, hiszen az mindig jó, ha a csapos névről ismer. A derék fiatalember elmesélte, hogy nem csak bulikat terveznek ide. A falakra bárki képeit kiteszik, ha egyeztetnek velük, lesznek filmvetítések is. Szóval kicsit kulturális jellegűnek is szánják a helyet. Bár nem úgy kell elképzelni, hogy magukat bukott alanyi költőnek beállított emberek olvassák fel verseiket, de ha valaki erre vágyik, akár ezt is megteheti.

Az itallapot böngészve észrevettük, hogy itt koktélok is lehet fogyasztani. Be is szürcsöltünk egy-egy fehéroroszt, nagyon kellemes íze van. Ekkorra bizony igen illuminált állapotba kerültem harmadmagammal, éreztük, hogy ennek nem lesz jó vége. Természetesen JATE bulival zárult az este, ahol nyilván senki sem csajozott be, a hazaútra sem emlékszünk, és arra sem, hogy vélhetően megint kikaptunk csocsóban.

Egy valami biztos: megtaláltuk új bázisunkat, ahol a pincérek most már névről ismernek.

HORVÁTH ATTILA

„Szophoklész kicsit közelebb áll a lelkemhez”

Kepes András tájai, emberei, választásai

Kepes András kulturális újságíró és gyakorló világutazó tartott Eszkimópuzsi címmel előadást szeptember derekán a világ tájairól, a kulturális különbségekről és azonosságokról a megújult Ifjúsági Házban. Lapunk tudósítójának még a függöny felgördülte előtt sikerült váltania néhány szót a közismert műsorvezetővel.

– Akár vitára is ingerlő lehet az állítás: a kultúra mindig is kevés ember kiváltsága volt, ha visszatekintünk az emberiség történelmében. Kulturális újságíróként inkább egyetért, vagy szívesebben cáfolná ezt az állítást?

– Ez attól függ, mit nevezek kultúrának. Én annak hívom nemcsak a magas kultúrát, hanem a hétköznapit is. Ez mindig úgy volt, hogy akadt, aki azért ment egy időben az arénába, mert Szophoklész darabot akart nézni, más pedig azért ment, mert kíváncsi volt, ahogy az oroszok széttépik a gladiátorokat. Ez mind a mai napig így van. Valószínűleg mind a kettő ugyanúgy kultúra, bár nekem, mondjuk, Szophoklész kicsit közelebb áll a lelkemhez.

– Köztudott, hogy gyerekkorától kezdve sokfelé járt a világban. Hol nézné legszívesebben az imént

említett Szophoklész drámáit?

– Ha már választani lehet, én mindig is a mediterrán tájakat szerettem, ahol meleg van, tengerpart, pálmafa, és persze helyes félvérnök. Ez utóbbi, ma, amikor már vinném a feleségem is, kevésbé számít. Azért szerencsére ő is ezeket a tájakat választaná.

– Mennyi az az idő, amelyet jólesik eltölteni máshol? Mikor érzi, hogy most már haza kellene jönni?

– Hazajönni is kell időnként, de nem feltétlenül mindig haza vágyom. Nem nagyon bírok ki sok időt egy helyen. Ennek ellenére mindig állandó lakásokba költözöm, hogy aztán egy, vagy két év után elkezdjen viszketni a fenekem, és végül úgy döntsek, tovább kell állnom, amitől a feleségeim általában meg szoktak volt bolondulni.

– Viszi az egész családot ilyenkor?

– Igen, eddig mindig így volt. Ezért próbálok erősen elhatározni, hogy most már inkább maradok. Ennek a szenvedélynek egyébként nyilván az lehet az oka, hogy gyerekkorom óta rengeteget csavarogtam a világban. Ambivalens vagyok, egyszerre van bennem megnyugvásra való hajlam, aztán meg a továbbállásra való hajlam.

– Sokfelé járt, sokféle emberrel találkozott. Ennek tükrében milyennek vagyunk mi, magyarok?

– Ugyanolyanok, mint a világ más táján élő emberek. Ahogy a férfiről mondják, az igaz az emberekre is: egyik ilyen, a másik olyan. Persze vannak bizonyos általános vonások. Jó lenne, ha lenne bennünk egy kicsivel több latinos életkedv, kicsivel több németes munkavágy és precizitás, kicsivel több skandináv nyugodtság. Ez egyrészt nincs, de lehet, hogy előbb-utóbb összejön majd.

SARNYAI TIBOR

Matt

Az eszkimópuzsi az üdvözlés és a szeretet kifejezésének ősi gesztusa, ahol az orrukak érintik, vagy dörzsölik össze a felek. Kepes András e címet viselő interaktív előadása pedig a műsorvezető Világfalu műsorának legszórakoztatóbb részeit idézi fel, valamint a felvételekből kimaradt történeteket mutatja be, különös tekintettel férfi és nő kapcsolatára a különböző kultúrákban (bár akadt, aki a plakát láttán a címről kreatívan egy anarchista punkzenekarra asszociált).

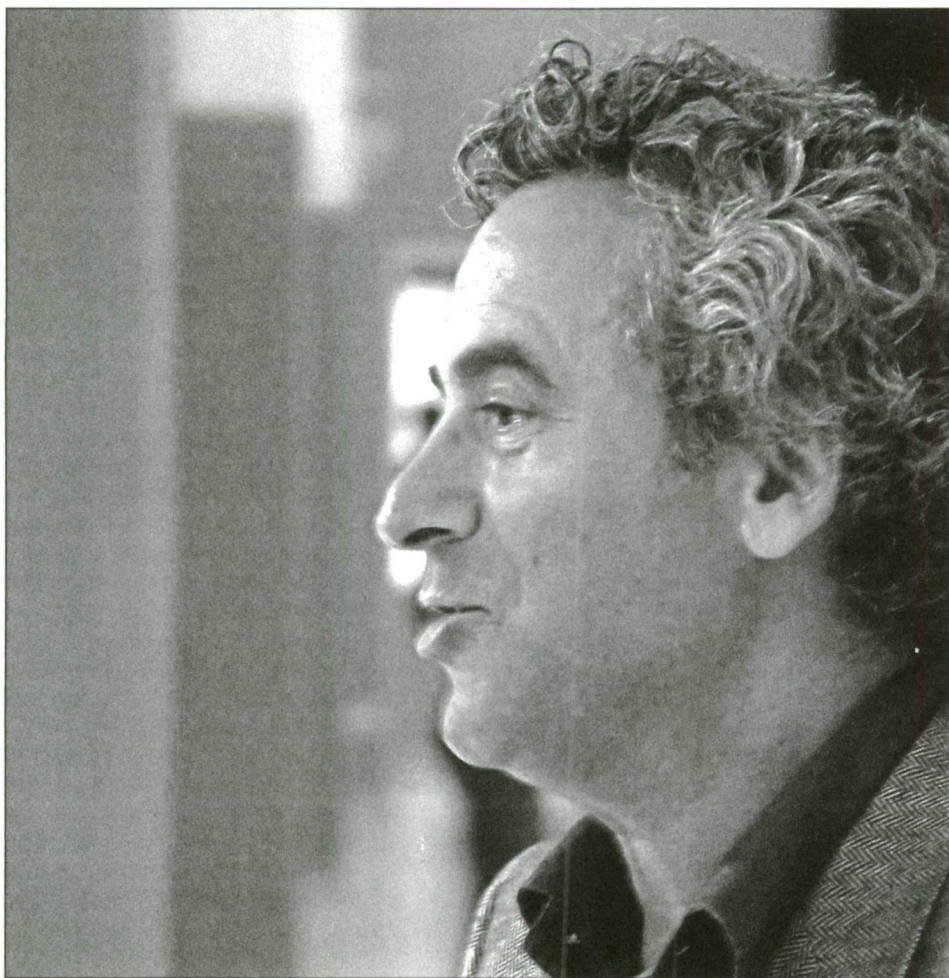
Minden bizonnyal ez utóbbi összefüggés meglepte zavarhatta össze az egyik helyi televízió riporterét, aki arra kérte az előadás előtt a szerzőt, ugyan mondjon már neki néhány gondolatot legújabb, Eszkimópuzsi című könyvéről. A hír persze csaknem igaz, Kepes András valóban írt új könyvet, és abban tényleg a nő és a férfi társadalmi szerepét, érvényesülési lehetőségét keresi. A kötet Matt a férfiaknak címmel jelent meg. Kepes ebben Polgár Judit életén keresztül kutatja saját meglátásaira, tapasztalataira is alapozva e kérdésekre a válaszokat.

Ha valaki riporterként dolgozik, kell-e, hogy úgy is képben legyen, ki és mi leendő interjúalanya (aki ráadásul szakmabeli, és igen jeles képviselője a beszélgetős műfajnak)? Vagy a kíváncsiság mestersége mottó jegyében ér teljesen érintetlennek és befolyásmentesnek lenni?

Kepes András válaszában türelemmel magyarázta el, hogy van először is ez az előadás, ahol a világ különböző tájain rögzített felvételekkel keresi a választ a kulturális különbségek, az egymás mellett élés és a tolerancia kérdéseire, és van másrészt az új könyv, ahol a férfi és nő érvényesülésének lehetőségét kutatja Polgár Judit életén keresztül.

A sakknagymester nem volt jelen a szegedi előadáson. De volt helyette más, hogy mattot adjon.

S. T.

FOTÓ: SARNYAI TIBOR

A bibliai műkincsek éve

Az idei esztendő a Magyar Bibliatársulat kezdeményezésére a katolikus, a református és az evangélikus egyház ünneppé nyilvánította. A Szentírás szélesebb körű megismertetését segítő országos rendezvénysorozat egész éven át tart. Ennek apropóján rendezte a Móra Ferenc Múzeum az „...És látta Isten, hogy jó” című kiállítást, amely szeptember elejétől február 22-ig tekinthető meg. A bemutatott anyag válogatás öt évszázad bibliai témájú műkincseiből.

2008 a Biblia Éve. Ennek okán szerte az országban szerveznek különböző vallási és bibliai témájú rendezvényeket. A szegedi Móra Ferenc Múzeumban is bekapcsolódhatunk az ünnepi programokba. A nagyszabású bibliai témájú tárlat úgy mutatja be a Könyvek Könyvét, mint a művészet megihletőjét és állandó témáját. A kiállítás a kassai Kelet-Szlovákiai Múzeum, a Pannonhalmi Benecs Főapátság, a Sandomierzi Egyházi Múzeum és a Szeged-Csanádi Egyházmegyei Múzeum és Kincstár anyagából válogatott, öt évszázadot felölelő műtárgyakat mutatja be. A felsorakoztatott alkotások összértéke négy milliárd forint. Arra a kérdésre, hogy miért a XIV-XVIII. század során készült alkotások láthatók itt, magától dr. Zombori Istvántól, a múzeum igazgatójától kaptunk választ. A kezdő század azért a tizennegyedik, mert a jelenlegi Magyarország területén – Szegeden végeképp – török megszállás alá kerülünk másfél évszázadig. A középkori alkotások zöme elpusztult, amelyeket pedig megmentettek, azok elkerültek innen. Ezért a ma is az országban található egyházi kincseink a XVIII. századtól kezdve készültek. „*Akik ezeket a tárgyakat alkották, a megjelenített bibliai témát nem egyszerűen iparosként vagy művészként ábrázolják. A Biblia a hitük szent könyve, és ennek egy hitben megélt és ily módon konkrét képi formában feldolgozott valósága jelenik meg. A későbbi korokban is születtek ilyen témájú művek, de azok esetében az alkotóművész vallásilag nem különösebben volt érintett a témában.*”

A múzeum a műtárgyakkal tiszteleg a szent könyv előtt, amely műveltségünk közös alapja. Láthatóak oltárok, táblaképek és faszobrok, sőt, a pannonhalmi Szent Kereszt-ereklyetartóban Jézus keresztfájának egy darabja is. Emellett még számos legendás kincset tekinthetünk meg, például egy miseruhát, amelyet a legenda szerint Mátyás király varratott saját palástjából a ferences szerzeteseknek. Kiemelkedő horderejű az augsburgi monstancia is. Figyelemreméltó a kultúrtörténeti és műkincserképe, illetve mint liturgikus tárgynak, az egyház számára is óriási eszmei értéke van. Az elmúlt fél évben a Nemzeti Múzeumban restaurálták és nagyszerűen rendezték az állapotban látható. A műkincsek között helyet kapott az – eredetében még nem tisztázott – Angyali üdvözlés is, amely a XVI. század közepén készült Itáliában.

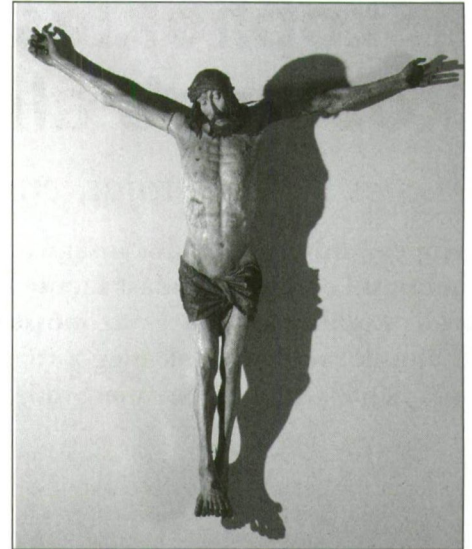
Ez a kiállítás nem csupán a vallásos embereknek szól és nem pusztán a legendák miatt érthető meg az antiklerikálisokat is. Az eszté-

tikailag magas színvonalat képviselő tárgyak tömegeket vonzottak és vonzanak be a tárlatra. Az igazgató úr szavaival: „*Ezek a műalkotások a témájuknál fogva valami maradandót közvetítenek a mai ember számára. A Szűz Mária a gyermekével az anyaság bemutatása, az emberi születés témája is mindig, mindenki számára egy tiszteletben tartott dolog. A keresztre feszítésnek, az ember megkínzásának, halálának önmagában szellemileg, esztétikailag olyan mondandója van, amelyet azt hiszem, minden ember át tud érezni. Ezen kívül, ha csak a kelyhek-re és a monstanciára gondolunk, az ember elismeréssel adózik azon mesteremberek előtt, akik használati tárgyakat ilyen művészi gonddal, magas színvonalon voltak képesek elkészíteni.*”

A kassai gótikus kincsek a jelenlegi Magyarország területén még soha sem voltak megtekinthetők, sőt, a művészettörténész kutatók sem vizsgálhatták meg őket. A szegedi múzeum jelentős áttörést ért el ebből a szempontból, hiszen itt lehetőség nyílik a műkincsek közelebbi tanulmányozására is. Az, hogy egy ekkora volumenű és időrendben ennyire korai időszakra visszamenő, művészeti kvalitásában meghatározó kiállítási anyagot bocsátottak a múzeum rendelkezésére irányuló gesztus, amely a jövőre nézve is hasonló pozitív együttműködések lehetőségével kecsegtet.

Akik vallásos indíttatással olvassák a Bibliát, azoknak ez a kiállítás olyan élményt jelenthet, amely maradandó hatást gyakorol a lelkiükre és szellemükre. Nem kell hívőnek lenni azonban egy szakembernek, egy irodalmárnak, aki a Bibliát azért olvassa, hogy annak a művészetre, a literatúrára gyakorolt hatását tanulmányozza. Számára is jelenthet azonban egyedülálló élményt a tárlat megtekintése. Aki pedig a Szentírást elsősorban olyan kultúrtörténeti kincsként értelmezi, amely tele van példabeszédekkel és a korabeli hétköznapi életre vonatkozatható történetekkel, adatokkal, annak illik megismerni ennek a művészeti hatásait is.

A szegedi Móra Ferenc Múzeum nagyszabású kiállítását több kiegészítő tárlat is színesíti, köztük egy beszélgetés a Bibliáról Lévai Anikóval, illetve Szabó András Babel világ című kiállítása. Ezen felül diaképes előadás mutatja be a triptichont, illetve novemberben rendezik meg a Babel diaporámák bemutatóját. Jövőre többek között ezüstkiállítás megrendezését és veteránautók bemutatását tervezi a Múzeum.

Karácsony Benő

– „az időszerűtlen krokodilszelídítő”

Ha fellapozunk egy középiskolai irodalomtankönyvet, hiába keressük Karácsony Benő nevét. Megkérdezhetünk egyetemistákat, magyar szakos hallgatókat, nagy részük egyáltalán nem hallott róla. Sorolhatjuk remekműveinek címét, így már néhány embernek feldereng valamilyen kép, de többnyire értetlen hallgatás a válasz. Pedig Karácsony Benő a két világháború közötti erdélyi irodalom egyik vezető alakja, bár nem személyisége, hanem csak és tisztán művei alapján. Születésének 120. évfordulóján több napilap, folyóirat örömmel emlékezett meg az íróról, akinek személye épp annyira háttérbe szorult kortársai mögött, amennyire sikeresek voltak művei.

Karácsony életét leginkább ez a háttérbe szorulás, a kirekesztettség jellemezte. Önmagát „időszerűtlen krokodilszelídítőnek” nevezte, aki bár saját pályáján nagyszerűen teljesít, mégis, ha például egy bérház égéséhez hívják, senki nem fog odafigyelni rá. „Az ember időnként elveszti aktualitását, hogy másoknak engedje át a helyét” – mondta. A probléma csak az volt, hogy ez a visszavonulás nem átmeneti volt, nem csak pár évig tartó szakaszokról van szó, hanem egy teljes írói pályáról. Kívülállósága egyrészt az aktuális politikai helyzet miatt volt adott, másrészt Karácsony jelleméből adódott.

Erdélyi magyar íróként a román uralkodó osztály számára magyar volt, a magyarok számára erdélyi, Erdélyben pedig zsidó. A zsidók viszont azért szorították ki maguk közül, mert nem mondott le magyarságáról. Karácsony Benő szerint a zsidó és a magyar nacionalizmus mind egy töről fakadt: embertelenségből és ostobaságból. Nem tagadta meg sem származását, sem vallását, de egyik mellett sem állt ki igazán, véleményét igyekezett árnyaltan kifejezni abban a helyzetben, amelyben konkrét válaszokat vártak el mindenkitől.

Polgári foglalkozása ügyvéd volt, de sosem tartotta magát igazi ügyvédnek, csak egy olyan munkára vágyott, amely nyugodt életet biztosít családjá számára. Nem törekedett arra, hogy karriert építsen, nagy visszhangot keltő sikereket érjen el, saját bevallása szerint is örült annak, hogy cégtáblája „elégge beporosodott ahhoz, hogy a jogkereső közönség figyelmét elkerülje”.

Az irodalom volt az ő élete. Elsősorban prózaíró: színpadi művek, novellák, regények jelentek meg tőle, a siker pedig minden esetben garantált volt. Azonban az irodalmi közéletben sem akart részt venni, beírta azzal, hogy művei gond nélkül megjelennek, darabjait pedig a Kolozsvári Magyar Színház játssza. „Írni! Ez volt a fontos. A mai embernek szinte elképzelhetetlen.”

Szépírói mellett újságírói tevékenysége is jelentős volt, bár a kutatást megnehezíti, hogy általában nem saját nevén publikálta cikkeit. Álneveket is ritkán használt, többnyire aláírás nélkül jelentek meg munkái. Kezdetben a

Gyulafehérvári Hírlapnál dolgozott, majd az Erdélyi Helikon munkatársa lett. Azonban ebbe a körbe sem illett bele, kortársai mind az „elvesztett generáció” tagjai voltak, akiknek fiatalágát az első világháború tette tönkre. Ők csak a háború végén kezdhették el valódi életüket, sokan diplomát is csak ekkor szereztek. Műveikben az elkallódottság érzése fogalmazódik meg, ellenben Karácsony Benő prózáit a humor uralja, a rossz gúnyos kicsúfolásával fejezi ki az igaz emberekbe vetett hitét.

Az író személyisége eleve nem volt nyitott, nem kereste a társaságot, a kortársak véleménye szerint is magának való, érzékeny és zárkózott ember volt. Számára a család jelentette a legfontosabb dolgot. Életében ki nem heverhető törést okozott, hogy saját édesapját neki kellett beszállítania az elmeorvosintézetbe. Később feleségével is át kellett élnie ezt a traumát, a nőt azonban így biztonságban tudhatta a második világháború meghurcoltatásai elől. Fia építész mérnökként diplomázott a Műegyetemen, áttért a református hitre. Amikor Karácsony Benőt 1944-ben a csendőrok a gettóba hurcolták teljes reménytelenség uralkodott el rajta, közömbös maradt minden iránt, csak az a tudat nyugtatta meg, hogy családjá biztonságban van. Ezután Auschwitzba került, senki nem hallott róla többé. Felesége meghalt az ideggyógyászaton, fiát Pesten a nyilasok ölték meg.

Hiába tehát a visszahúzó életmód, ez sem mentette meg az író és családját attól a szörnyűségtől, amit a második világháború hozott. Nem maradt más utána, csak a művei, azok a reménykedő hangú, a maga korában nagysikerű írások, amelyeket manapság a közönség nagy része elfelejtett. Születésének 120. évfordulóján emlékezzünk Karácsony Benőre, olvassunk el tőle egy-egy novellát, regényt, teljesítve ezzel az író vágyát: ha személye és életének története nem is, de életműve a legnagyobbak között maradjon fenn.

FERENCZ KLAUDIA

Források: Népszabadság Online, Tót H. Zsolt: Szétapósított ösvény, Karácsony Benő: Líra

Karácsony Benő

Napos oldal

(részlet)

A közérzetem ebben az időben savanykás volt, mint a megtört bor, sok zavaros üledék úszkált bennem. Esti találkozásunkkor szívesen vettem hát a szőke lány indítványát, hogy menjünk ki a ligetbe nevetgélni egy kicsit. Célba lőttem kifűjt tojásokra és galuskát faló svábok galuskájára, felültünk a körhinta zsiráfjára, és különböző közderültésekben vettünk részt. A hatvan kis zacskó, amelynek mindegyikébe kiadagoltam egynapi megélhetésemet, egyszerre tíz zacskóval apadt meg ezen az estén. Hiába mértem ki őket olyan gondosan. Nagyvárosokban az ember számológéppé fejlődik, nikkelgombjai, kerekai nőnek, kopog, csenget, és mindig valami szám esik ki belőle. Aztán közben egy ilyen fűzőkészítő lány, be akar menni az elvarázsolt kastélyba, vagy söröt akar inni, és az egész matematikáról kiderült, hogy megbizhatatlan találmány. A lány kitűnőnek találta a zacskók dolgát, és nevetve adta értésemre, hogy már régen spórol egy olyan jó pofára, mint amilyen én vagyok. Célba is dobáltunk, táncoltunk és énekeltünk is. A lány remek kis portékának bizonyult, néha ugyan észbe jutott a nénye, de aztán vizsgálatlóva simult hozzám.

– A fontos, hogy az embernek örömei legyenek, nem igaz?

– Igen – feleltem a derekát fogva a ligeti vendéglő bokrai mögött –, fontosak az örömek. De veszttől keveset adnak belőle az örömkimérő hivatalban. A szegény ember, amíg él, csak harmadosztályú örömeket kap, harmadosztályú jeggely utazik át az életen, és harmadosztályú koporsóban távozik. Szegény embernek csalán nő a kertjében.

– Ha egyszer nyerne a sorsjegyem – mondta a lány –, vennék egy fél kiló legfinomabb csokoládét, és télen mindig fizetnék valakinek, hogy melegítse meg az ágyamat, mielőtt befekszem.

– Az ágymelegítés terén – magyaráztam szakszerűen – Edison egészen új módszereket vezetett be. Nem kell senkit befektetni az ágyba, az ember csak bekapcsolja az áramot, és kész.

– Pazar lehet – vélte a lány ábrándosan. Nagyon hideg volt télen az ágya, le kellett írnom a készülék működését, amit ő odaadónak hallgatott.

– Milyen szép haja van magának – jegyezte meg közbevetőleg a vállamra simulva.

– Most nem erről van szó.

– Tudom, a szegénységről beszélünk. Pedig butaság beszélni róla, nem igaz?... Rém jó dolog lehet gazdagnak lenni.

Nem biztos, ráztam a fejem. Egyszer álomban gazdag ember voltam, egy asztalnál ültem, folyton a kamatokát számítottam, és erősen fájt a hasam. Megkérdeztem tőle, hogy sohasem lázadt-e még fel? Nem, jelentette ki, ő nem lázadt fel, bár a főnöknőjét irtóan utálja, mert „mindig levon”.

– A főnöknők mindig levonnak – sepertem egy rakásra tapasztalataim szeméjtét – Kétféle főnöknő levon kétszázmillió szegény bogárnak. Ez ellen kéne kitalálni valamit. Felfeszítenek és kiszűrölnék bennünket, mintha ostrogák volnánk. Örvendünk kell, ha előbb nem csavarnak ránk még egy kis citromlevet is.

– Milyen jó erős fogai vannak – jegyezte meg a kis szőke. A kezemet fogta, és ez neki tökéletesen elég volt, oda sem figyelt szociális prűszköléseimre. Megkért, hogy mutassam meg az alsó fogsoromat is, s így abba kellett hagynom világszemléleti kirándulásomat, hogy bemutassam neki valamennyi fogamat. Nagyon hízelték a dolgokat mondott róluk.

– Szükségem is van rájuk – világosítottam fel. – Most rágom át magam valami öreg kásafalon.

– Jó lsten, mit akar azzal a kásafallal?

– Be akarok jutni. Tudnia kell, hogy most még kívül vagyok a kásafalon. Belül sokkal érdekesebb. És azonkívül többet is falhat fel az ember. Aztán vannak más előnyök is...

– Remek alak maga – kacagta a lány hálás hangulatban. – Nem akar táncolni?

Táncoltunk, és konfettivel dobáltunk. Tánc közben hoztam simult, mint egy rózsaszínű angoltapaszt, és beborítottam saját sebemet, amelyet egy Dukics nevű előző nőtől kaptam. Sok sőr volt már bennem, elfelejtettem régi sebésülesemet, és vidáman zengtem én is a táncdal szövegét. Ahogy tenyerem rápuhult gyöngye kis gerincsigolyára, vékony bordáira, fejletlen medencéjére, szinte féltettem magamtól, olyan gyöngének és porcogónak találtam. Kicsit még fejlődnie kell – figyelmeztettem lemondóan. De nem akarta, hogy lemondjak róla. – A szerelem nem a hátgerinctől függ – jelentette ki –, nem igaz, drágám?

In: Karácsony Benő: Napos oldal. Bp., Szépirodalmi, 1958.

Sercegő tárlat

„Bakelit. A magyar rockzene története lemezborítókön” címmel nyílt meg október 8-án a Móra Ferenc Múzeum legújabb kiállítása, melyet február 8-ig tekinthet meg a nagyközönség. Arató Mátyás gyűjtő és Mód László, a múzeum néprajzos munkatársa hívta életre a tárlatot, mely egy új irányvonal kezdetét jelzi Szeged legpatinásabb múzeumának történetében.

Kicsi tér, sok ember. Akik ugye kis helyen is... No, valahogy így érzek, amikor belépek a kiállításnak helyet adó folyosóra. Riporterek, televíziós stábok, érdeklődők, nézelődők, álldogálók. És kíváncsi fiatalok. És kíváncsi idősek. Jó ezt látni, meglenni a lelket, hogy több generáció is érdeklődve szemléli a kiállított borítókat. Idős nénik egy csoportja egy német nyelvű Waszlavik borítót elemezget, két fiatal egy Koncz Zsuzsa lemez előtt álldogálva beszél meg, hogy igen, ilyen nekünk is van otthon, apa nagyon szereti. Van, akit az egyedi Cpg borító köt le, másokat a cenzúrázott Szörényi példány. Itt van mindenki, aki a magyar rockélet elmúlt évtizedeit meghatározta – természetesen lemezborító formájában: Omega, Illés, Deák Bill Gyula, Karthago, A. E. Bizottság, VHK... És még sokan mások.

A megnyitót elkezdődik, Ibos Éva képzőművészeti osztályvezető bevezető szavai és Pleskonics András történeti bemelegítője után megismerkedünk a gyűjtővel, Arató Mátyással. A megnyitót végeztével bakelit kollekciójáról kérdeztem őt.

– Körülbelül ezer darabból áll a gyűjteményem, ezek javarészt magyar zenekarok bakelitjei, de néhány különleges külföldi példány is a birtokomban van. Pontosan egyébként nem tudom, hogy hány lemezzel rendelkezem, nem is a szám a lényeg, mert

emlékszem mindegyik címére. 1978 óta, tehát tizenöt éves koromtól kezdve gyűjtöm őket, az első albumom az Omega Csillagok útján című darabja volt. Ezt olyan rongyosra hallgattam, hogy pár évvel ezelőtt ismét meg kellett vennem, mert már több helyen ugrott.

És hogy mit tegyek, ha most szeretném elkezdni a bakelit lemezek gyűjtését? Erre is megkapom a választ.

– Járj rendszeresen antikváriumba! Ott egészen különleges darabokat lehet megszerezni pár száz forintért. Valamint negyedévente rendeznek Budapesten lemezbörzét, ahol gyönyörű kincseket találhatsz, de ezeknek már rendszeresen megkérlik az árát. Egyébként érdemes nyitott szemmel járni a világban, mert bármikor akadhat egy ismerős vagy egy ismerős ismerősének az ismerőse, aki épp meg akar szabadulni pár lemezétől, vagy akár egész lemezgyűjteménytől.

Egy ezer lemez közül válogató gyűjtőtől megkérdezni, hogy melyik a kedvenc albuma merész vállalkozás. Mert a válasz általában az, hogy „háát, ezt nehéz megmondani, annyira kedvencem van, többek között a...” – gondoltam én. Mert Arató Mátyás pontosan tudja, melyik a kedvenc lemeze:

– Egyértelműen az első lemezem, az az Omega album, amit már említettem. Egyébként további kedvenceim a nyolcvanas évek újhullámának punk időszakából származó darabok, melyekből nagyon

kedves jelent meg, hiszen az akkori szellemi felfogásban nem fért bele ilyen jellegű lemezek kiadása. Ez a kedvenc például a Vágtázó Halottkémek, tőlük minden lemez megvan. Tulajdonképpen az összes bakelitet szeretem, ami megjelent ebben a stílusban: Európa Kiadó, Kontroll Csoport, Kampec Dolores, Bizottság, vagy az a Cpg, amelyet épp az idén adtak ki.

A hasznos infók után nézelődök tovább: Plesi saját gyűjteményének pár darabját mutatja be a körülötte állóknak, közben pedig beindul a zene: egy Illés albumot tett fel valaki. Természetesen bakelitet. Természetesen egy lemezjátszóra. Aztán megpillantom az egyik sarokban a bevezető köszöntőt mondó Ibos Évát, a múzeum képzőművészeti osztályvezetőjét. Arról kérdezem, hogy egy nagy múltú, nagy tekintélyű múzeum szellemiségébe mennyire fél bele egy retro, popkulturális kiállítás.

– Remekül belefér, ugyanis ezzel a tárlattal akaruk szétfeszíteni a kereteket, megváltoztatni azt a képet, amely az emberekben – főleg a fiatalokban – egy múzeumból él: itt mindig csendben kell lenni, itt mindig kizárólag több százéves műrecek kerülnek kiállításra, valamint a múzeum ugyebár a művészet temploma. Ez valamikor igaz is volt, de a 21. század elején muszáj új távlatokat nyitni, muszáj megszólítani a fiatalokat is. Nem szabad kizárni őket a múzeumi művelődésből csak azért, mert számukra unalmas és érdektelen kiállításokat szervezünk. Ezért úgy gondoltuk, hogy ideje szorosabbra fűzni az együttműködést az egyetemmel, és kapóra jött az Őszi Kulturális Fesztivál, mert egy retro vonalat szerettek volna a szervezők az idei rendezvényen megjeleníteni. Innentől már csak egy lépés volt a tárlat megszervezése.

Nekem tetszik az elhatározás, de azon gondolkodom, hogy milyen az ott dolgozók hozzáállása az újításához.

– Elég ha elmesélek egy kis történetet – mondja mosolyogva az osztályvezető asszony. – Ahogy körvonalazódott a kiállítás, egyre több kiállítási anyagot helyeztünk ki a folyosóra. És ahogy a kollégák jöttükben-mentükben meglátták a borítókat, mindegyik azt mondta, hogy „de hát ilyen nekem is van otthon, sőt, egy egész kis gyűjteményt be tudnék hozni”. Tehát rendkívül pozitívan állnak hozzá a kezdeményezéshez.

Ibos Éva később azt is elárulta, hogy nem ez a bakelit kiállítás lesz az egyetlen „újhullámos” tárlat a múzeumban. Konkrét tervek természetesen nem árult el, annyit azonban megtudtam, hogy mindenképpen szeretnének ezen az úton tovább haladni, frissebbek, fiatalosabbak lenni.

Ebben bízva már nagyon várjuk a következő „huszonegyedik századi” tárlatot, addig pedig ajánlom mindenkinek, hogy látogasson el a Móra Ferenc Múzeumba. Nézze meg a „sercegő” kiállítást, és ha már ott jár, ne hagyja ki a műkincstörténeti kiállítást sem. Mert hiába újhullám, hiába retro, a régi értékeket mégis érdemes megbecsülni – még a fiataloknak is.

SZIN – a pult másik oldaláról

Az igazság odaát van?

– „B*szd a kéket! B*szd a kéket!” – ébredek sátorszomszédaim kiáltozására. Délelőtt 11 óra van, a SZIN utolsó napja. Az Irie Maffia úgy tűnik nagy hatással volt rájuk, bár – talán az alkohol miatt – a nem túl bonyolult refrént nem sikerült pontosan megjegyezniük. Muszáj kinyitnom a szemem, és életet lehelnem magamba. Másnaposságot már nem érzek. Már csak ezt a napot kell végigdolgoznom.

Négy napon át napi 15 órá melóra készültem. Gondoltam, megspórolom a drága pihenésre fordítható időt, és nem buszozgatok, inkább kint alszom, sátorban. A hideg vizes zuhany helyett a magyar benzintársaság embermosságát választom, majd egy pohár sörnyi lazulás után délután kettőre elvonszoló magam munkahelyemre, a bejárati koktélos pult-hoz. Laza tempóban, másfél-két óra alatt kivakarom a pultot a dzsuvából, megebédelek, és négykor már megfáradt, de kedves mosollyal várom a vendégeket.

Tegnap még volt rá esély, hogy gyors munkával egy-egy szusszanásnyi szünethez jussak, ma ez nem valószínű. Úgy tervezem, kényelmes tempót diktálok, és a szusszanásnyi időnyereség helyett inkább folyamatosan lélegzek.

Este hat óra. Kígyózik a sor, kolléganőim csapolják a sört, hozzám a koktélandelésekkel jönnek. Ma Long Island nap van, szinte mindenki azt rendel. Két kéz: rum, gin. Üvegek le, következő: tequila, vodka. Egyik kézzel a triple sec-et töltöm, a másikkal már a lime-ért nyúlok. A szénsavpalack kifogy, a sörre szomjas vendégek türelmetlenül állnak, én az idegroham határán rohangálok megfelelő fogót keresni, hogy le tudjuk cserélni és folytatódhasson a munka. Az alapanyagok is

kifogyóban. Utolsó nap már hiányos a készlet, a maradékot kell eladni. Éjfél után minden rendelést megszakítok, és sorolom, hogy még miből lehet választani, vagy improvizálok valami lötyöt. A roham lassan alábbhagy, kollégáimmal megnyugszunk. Most már mi is kezdhünk bulizni, ahogy azt az előző napokon is tettük, pulton belül, persze. Készíték egy-egy shotot, kísérőnek pedig valami erősebb, de ártalmatlan ízű koktélt.

Egy óra körül megjelennek a törzsvendégek: néhány korábbi haverom és pár újonnan megismert srác. Külföldiek, magyarok egyaránt. Ha jön valaki rendelni, már cigarettával a számban, teljesen lazán, kötetlenül szolgálom ki. Egy-két poénos megjegyzés, elégedett, mosolygó ven-

dég. Ezért jó fesztiválon dolgozni. Kár, hogy pörgés közben erre nincs idő.

Utolsó nap, tehát pakolás... Már mennék, hogy még kiélvezem a SZIN utolsó pár óráját, de még takarítani kell, az üres hordókat föl kell stócolni, a hűtőket ki kell üríteni. A hatékony csapatmunkának köszönhetően pár óra alatt ezzel is megvagyunk, és hajnal ötkor nekiindulok a vergődő éjszakának. Program sehol, programra éhes fiatalok viszont még lézengnek a néhány nyitva maradt kocsmánál. Reggel hétre istenesen elkészülök, nem kell már aggódnom az alvászavar miatt. A négy nap feszültségét sikeresen feloldva fekszem le aludni.

Vasárnap délután háromkor ébredek. Sátorszomszédaim már nem kiabálnak. Kidugom a fejem, körülnézek: az egész placcon egyedül maradtam.

E. B.

FOTÓ: FAKAN CSABA

Kávéház a színházban

Volt a Szegedi Nemzeti Színházban egy kávéház. A kávéházban egy színház. Nagyon úgy tűnik, hogy a három majdnem ugyanaz. A premieren hosszúkvét kaptunk. Nagyon hosszút. Nem mondom, hogy nem volt finom, csak nyugós volt meginni, ráadásul maradt az alján egy kis zacc.

Reggel van, Velencében járunk. Nyit a kávéház. Részegek és egyéb gyanús alakok heverésznek ott, ahol előző nap éppen elérte őket az álom. Ridolfo, a kávéház tulajdonosa friss és üde, ránézésre látszik, hogy nincs benne a züllésben, csak kiszolgálja azt. A vendégek és pincérek természetes rutinnal végzik a nyitáshoz kapcsolódó teendőket, úgy tűnik, mintha minden nap így kezdődne, és úgy érne véget, ahogy a tegnapi is. De ma okosan kell dolgozni, és fogasztani.

A történet több apró szálból áll össze. Az előadás elején zavaró is, hogy a néző nem tudja, hová kapja a tekintetét, annyi irányból zúdulnak rá az impulzusok. A szereplők szinte folyamatosan a színpadon vannak, reagál-

nak, isznak, és nincs gondjuk semmire. A törzsvendégek mindegyike a kávé mámorában él, ez a fekete nedű (a színészet?) formálja őket közösséggé. Csak egyszer mennek el megkóstolni a teát...

Szikszai Rémusz remekül alakítja a megörögzött, állandó vesztes szerencsejátékost. Kiváló partnere Schlanger András, aki a bölcs és sokat látott kávéház-tulajdonost formálja meg, mint fiát óvja és segíti tékozló barátunkat. Jakab Tamás igazi egyéniség Don Marzio szerepében, Megyeri Zoltán remek, imádnivaló pultos, de szinte az egész gárdát föl lehetne sorolni, még Pataki Ferenchez is passzolt Flaminio, a szerencsés kártyás álgróf szerepe.

Érdemes megemlíteni a fiatal színészeket, akik annak ellenére, hogy csak pár mondatuk van, folyamatosan élnek a színpadon. Bánvölgyi Tamás Borovics Tamás oldalán kiváló kidobó. Csorba Kata, az egzotikus hangú, állandóan túlélneklő, Szívós László, a kicsit marcona pincér, vagy éppen az újonnan szerződött Egger Géza, és Poroszlai Kristóf, a

két intenzíven táncoló ficsúr meggyőzően alakítják karakterüket.

Erdélyi Tímea frissen végzett a Színművészeti Egyetemen, gyorsan le is szerződötték Szegedre. Az elvárásokat most nem teljesítette, karaktere kiforratlan, nincsenek belső motívumai, amit túl intenzív mozdulatokkal és hangsúlyokkal próbál palástolni. Melkvi Bea lejátssza a színpadról duettjük alatt. Míg Erdélyi csak énekel, Melkvi minden belső rezdülését képes átadni a közönségnek.

Velence süllyedő városa. A Színház süllyedő Kávéház. A kávéház vendégei annak tudatában élnek, hogy bármikor elsüllyedhet az egész világuk. Érthető tehát, miért szeretik annyira a szerencsejátékot és az alkoholt. Kávéházunk összes szereplője homályos múltú, züllött alak, kurvák, léhűtők és gengszterek, mégis az elejétől fogva végig szeretjük őket – pedig nagyon sok idő telik el. Csak remélni tudom, hogy a rendező, Rusznyák Gábor egy közönség-átnevelő folyamatba kezdett, és nem véletlenül sikerült ilyenre a darab.

A Régi Zsinagóga szelleme

- Húst, kilóra! a Szegedi Focus Műhely előadásában

Valamilyen oknál fogva manapság igen kicsi az érdeklődés a színházi előadásokra. Jól észrevehető ez a fővárosi és a vidéki darabokon is. Olyannyira lehangoló a helyzet, hogy a kisebb vidéki színházakat szinte nem is ismerik. Ugyanez a helyzet a szegedi MASZK Egyesülettel is, amely hosszú évek óta a Régi Zsinagógában működik. Pedig igen színvonalas darabokkal találkozhat az arra tévedő néző, legutóbb a **Húst, kilóra!** című játékot tekintettem meg Benkő Imola Orsolya rendezésében, amelyet a Szegedi Focus Műhely társulattal közösen jegyeznek.

Különleges hangulata van a Régi Zsinagógának. Többször felújították már, és ma is folyamatosan dolgoznak rajta. Mégis olyan benyomása van az embernek a régi falakat nézve az uralkodó félmályban, mintha száz évet visszament volna az időben.

Az előadás előtt körülbelül húsz ember lézeng a bejáratú udvaron, mindenki rendületlenül dohányszik és a várható élményekről beszél.

– Eddig még nem csalódtam az itt látott előadásokban – mondja egy középkorú hölgy. – Most is szellemes, de tanulságos egy órára számítok.

Őszinte meglepődésemre az ülőhelyeket a színpadon alakították ki, fehér műanyag székekre lehet helyet foglalni. Egy fiatal, alsónadrágos színész jelenik meg a nézők két sora között, és azonnal azt követeli, hogy legyen nagyobb fény. A rendező utasítására maga kapcsolja fel a lámpákat. Azonnal látom, hogy ez még a Régi Zsinagógában megszokott, improvizatív daraboktól is különbözik kicsit, hiszen a rendező is megszólal a darabban. Ebben a pillanatban lép elő újabb két alsógatyás úriember, és nagyon lelkesen bemutatkoznak nekünk, a nézőknek. Boy J, Boy M, illetve

Boy P névre hallgatnak. Később kiderül, hogy ők három tulajdonságot szimbolizálnak: a boldogságot, a közösségteremtési képességet és a tehetséget. Ekkorra már mindenkire kerül ruha, hiszen a „termék becsomagolása” című jelenetnél felöltöznek az urak. Egy körülbelül tíz méter hosszú szőnyeg áll rendelkezésükre mozgástérként, helyüket folyamatosan változtatva próbálják eladni magukat. Mindannyiuknak megvan a maga nagyjelene, saját termékbemutatója. Hiszen mindhárman termékek is egyben, a fogyasztók pedig mi vagyunk, akik nézik és hallgatják őket. Az előadás huszadik percében egy ideig csak hallgatjuk őket, hiszen hirtelen minden fény kialszik. Teljes sötétség uralkodik az épületben. Néző és színész is meglepődik, de az előadásnak folytatódnia kell, a termékek tovább reklámozzák magukat. Ugyanolyan lelkesek mindhárman, épp a tehetség jeleneténél történik a malőr, amikor is egyikük egy majmot utánoz. A hangok alapján arra kezdtetek, hogy éppen banánt fogyaszt. A Boldogság egy magnófelvételt vesz elő.

A boldogság a boldogtalanság hiánya, vagy a boldogság hiánya a boldogtalanság? – vetődik fel a kérdés a szalagon. A Közösségteremtés is monológba kezd. Olyasmit próbál kifejteni,

hogy a villamoson utazva az emberek hétfő reggeli szomorúságán töprengtet. A másik két szereplő nem hagyja befejezni mondandóját, állandóan megszakítják őt, nem engedik közösséget teremteni. Néhány percig a vak sötétség uralkodik, aztán visszatérnek a fények, de így sem tökéletes a megvilágítás. A körülményekkel nem törődve folytatják a darabot, tele improvizációval, szellemes megoldásokkal, rengeteg kiszólással a nézők felé. Mi nem vagyunk része a darabnak, olyan értelemben legalábbis nem, hogy szerepelnünk kellene, de a színészek foglalkoznak velünk, kicsit minket is bevonnak a játékba. A Boldogság „napi rutinfutás” című jelenetében például én tartom a szigetelő szalag egyik végét, amelyet a színész ütemes zenére ugrál át jobbról és balról is. A végére kicsit örülnek tünnek a szereplők, egészen élethű a kritikájuk maguk és a társaik felé. Talán meg is örülnek, hiszen a Tehetség lefekszik, hogy jól össze tudja rugdosni a többiek, becsukja szemét és várja végzetét. Boldogságék azonban levonulnak a színpadról, nem törődve a Tehetséggel. Kisvártatva Boy P is feláll, és utánuk szalad. A nézők zavartan mosolyognak, de taps nem hangzik fel. A rendező ezúttal hozzánk szól, nem színészeihez.

– Köszönjük a figyelmet, örülünk, hogy eljöttetek, a darab véget ért – zárja le a műsort a művész. Ekkor hangzik csak fel a húsz emberhez képest óriási tapsvihar.

Az előadás után a bejáratnál várakozom a színészekre és a rendezőre. Kilép az immár élményekkel gazdag középkorú nő.

– Ismét nem csalódtam, nagyon tanulságos volt a darab? mosolyodik el Kishegyi Katalin.

– Nagyon jól reagáltak le a színészek azt is, hogy elment a fény, és teljes sötétség honolt.

Közben megérkezik az első színész, a karaktere szerint Boy P, aki azonnal rágyújt egy cigarettára.

– A Zsinagóga szelleme, ő tehet a sötétségről – magyarázza a történeteket Seres István.

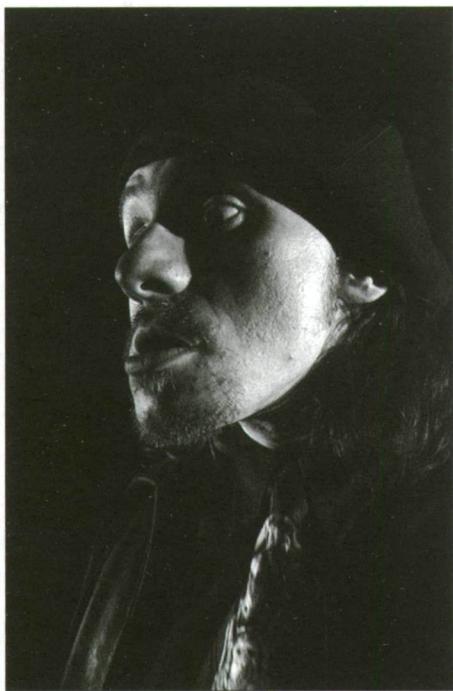
– Tizenhat éve nem esett meg ilyen, de biztos jelent valamit, hogy éppen most. Elmondja, hogy neki kihívást jelentett a vaksötét, de élvezte a helyzetet. – Ez amúgy is egy rögtönzött darab, nem ijedtünk meg a fiúkkal.

Megjelenik mellettem a legfiatalabb színész, a 19 éves Szerdahelyi Mátyás és a szintén nagyon fiatal rendező, Benkő Imola.

Elmesélik, hogy négy éve dolgoznak már együtt a Szegedi Focus Műhelyben, rendszeresen lépnek fel együtt a MASZK Egyesülettel.

– Együtt dolgoztunk többek között a Kacska című darabban is, elég gyümölcsöző ez a vállalkozás – meséli Benkő Imola széles mosollyal.

Sokat nem beszélgetünk a művészekkel, elnézést kérnek, pakolni kell menniük. Nagyon meglepődöm, de követem őket vissza a Zsinagógába, ahol immár látszólag megoldódott a fényprobléma. Alig hiszek a szememnek, amikor látom, hogy maguk a színészek és a rendező pakolják el a színpadi kellékeket, és söpri össze a port. Magam is segíték be-

hozni az udvarról a padokat, majd a gondnok bezárja mögöttünk a bejáratot. Ekkor sikerül szót váltanom a MASZK Egyesület elnökével, Balog Józseffel, aki Boy J-t, a boldogságot játszotta. A többiek közben elindulnak meginni néhány pohár jó bort egy közeli kocsmába. Mi a saját járművünkön helyet foglalva beszélgetünk: az elnök a kocsija ülésén, én a biciklimre támaszkodva. Először a sötétségről kérdezem őt is.

– Érezhető volt, hogy egy pillanatra mindenki meglepődik, de megoldottuk a helyzetet. Egyébként pedig a tizenhat év alatt még soha sem fordult elő ilyesmi. Egyszer ennek is el kellett jönnie – neveti el magát Balog József. Szerinte egy hetven százalékig improvizatív darabban ez tökéletesen kezelhető. Elmeséli, hogy szerinte miért olyan népszerűtlen a színház napjainkban. Úgy látja, hogy manapság az emberek nem a kollektív élményre vágnak, inkább egyedül szeretnek szórakozni. – Ma a távolságok érvényesek. Olyan, mintha egy show-műsort néznék, ahol engem szórakoztatnak. Ma ezért nem húzóágazat a színház, sokkal több kielégülési forma van, ahol ismételt örömet lehet elérni. Mára individualizálódtunk kulturális szinten is, nem kell kimozdulni otthonról, ahhoz, hogy szórakozz? fejt ki véleményét a színész-rendező.

Megköszönöm az idejét, amit rám szánt, a többiek után hajt. A kihunyt fényeken gondolkodom biciklimre ülve, amikor hirtelen az egész utcában elmegey a világítás. Remélem a tehetség tévedett, mert nem akarok hinni a szellemekben.

HORVÁTH ATTILA

A MASZK és a Szegedi Focus Műhely programjai, az egyesületek története elolvasható a www.maszk.hu, valamint a www.focusmuhely.hu honlapokon.

Ajtó az óriásplakátok mögé

Szegeden egy hétig dübörgött a reklámszekér. Kiállítások, filmvetítés és előadások szórakoztatták városunk reklámok iránt érdeklődő közönségét. A Reklámhét reklámjának üzenete egyértelmű volt: Akarod tudni, mi van a reklámok mögött? (Akarod? Tényleg? Kisköcsög, – Há-Há –, szívtál, mert nem fogod megtudni!)

Szeptember 22-én az egyetem rajz tan-széke adott otthont a megnyitónak és a két indító előadásnak. Kevesebb mint húsz ember volt kíváncsi az első nap programjaira.

Trendek az elektronikus médiumokban térben és időben: nagyon szép és érdekes főcím. *Rádiózás a végeken:* kommunikáció szakos lévén, érdekesnek találok az alcímet. *Sikeres márkáépítés az elektronikus média segítségével:* wow, izgalmas kérdéskör, folyamatosan változó problematikával. A címek tehát szépek és jók, és szép és jó is lett volna minden, ha azt kapjuk, amit várunk. Ehelyett egy félórás, anekdotákkal tarkított regionális rádiózás-történelemóra után némi önreklámmal megfűszerezve a márka fogalmáról lettünk kiokosítva kerek egy órában, sokkal kevésbé hatékonyan, mint az első marketing alapismeret órán.

Csalódott voltam, de ha valami érdekel, nem szíviesen adom fel a próbálkozást, ezért kedden ott voltam az IH Rendezvényházban (amely most már nem Ifjúsági Ház, mert az ifjak csórók), ahol a Szegedi Reklámélet című reklámtörténeti kiállítás megnyitóját ígérték 17 órára. Kiállítás valóban volt, a reklámtörténettel és a megnyitóval azonban jó ideig nem találkoztam. Bő fél órával a kiírt időpont után az IH aulájában – az időközben Csernus doktor előadására érkező nagymamák, anyukák és lányaik közé vegyülve – valaki megpróbált hangosan beszélni. Mivel hangosítás nem volt, egészen közel kellett húzódnom, hogy biztos lehessen benne, éppen a kiállítást nyitják meg. „Nagyon jó, hogy újra van ez a kiállítás, nagyon jó, hogy egyre több munkát állíthatunk ki, és milyen színvonalasak is ezek, meg az is nagyon jó, hogy a reklámhét is már negyedik éve van, és de jók vagyunk...” jellegű beszéd volt, majd

a kiállító grafikusokat meghívták egy pohár pezsgőre. Körülnéztem. Grafikai stúdiók munkái voltak három paravánra kibiggyeszelve. Volt néhány ötletes megoldás, de vicces volt látni a külföldön is futó reklám storyboardja mellett a Szegedi Nemzeti Színház szórólapjaiból összeállított montázst. Nekiálltam megkeresni a reklámtörténetet. Meg is találtam a ruhatár melletti folyosón, eléggé eldugva: néhány kép század eleji plakátokról, néhány kép század eleji újsághirdetésekről és néhány kép század eleji kirakatokról. A szegedi reklámgrafikusok tehát jól megünnepelték magukat, de az érdeklődő közönség most sem láthatott a kulisszák mögé.

Szerdán reklámfilm-vetítés volt, amelyen természetesen sokan voltak. A huszonéves generáció már szeret jó reklámokat nézni, a díjnyertes reklámfilmek pedig nyilván jók, de az egész vetítés semmivel nem volt több, mint a reklámzabálók éjszakája piciben.

Kezdtém feladni, így a csütörtököt ki is hagytam. Péntekre erőt vettem magamon, és mivel a gerillamarketing önmagában is izgalmas téma, elmentem Bonyhádi Gábor előadására, amely 14:30-kor kezdődött, a program szerint... Gyakorlatban viszont az előadó már kettőtől lezavarta a maga dolgát, és a két órára kiírt program kezdődött fél háromkor. A szervezés csúcsa!

Nagyon derék dolog, hogy szegeden is rendeznek reklámhetet, de ha csak a marketingesek önreklámjáról szól az egész, akkor ne ígérjenek szegény közönségnek kulisszák mögé tekintést, mert csalódnai fogunk. Csinaljanak egy iparkamarás bulit, és hagyjanak engem is nyugodtan inni!

ERLAUER BALÁZS

Már a Bölcsőnek is...

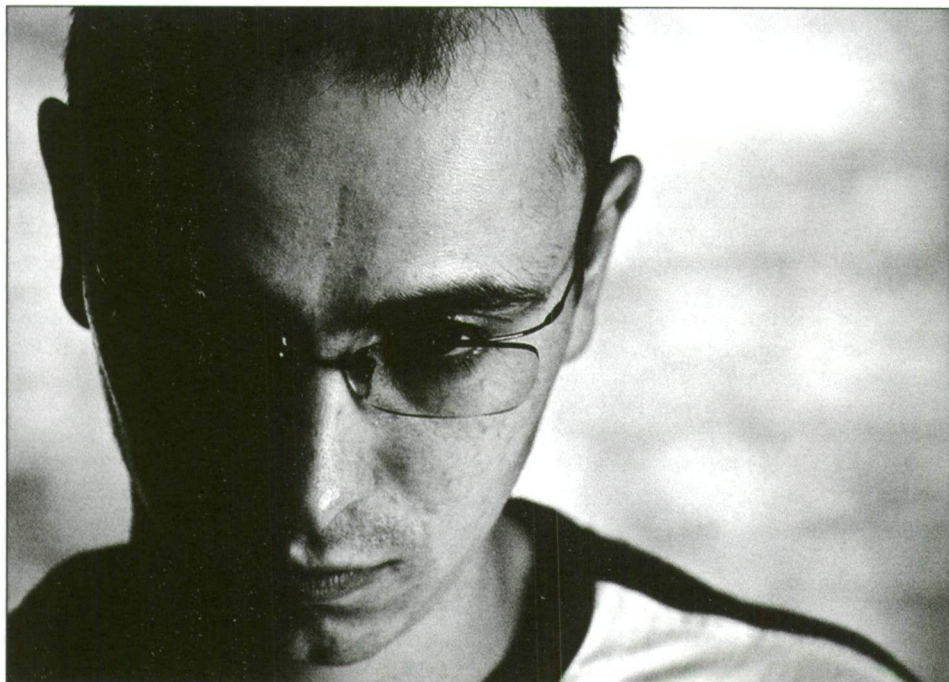
...van blogja!

**Olvasd cikkeinket és szólj hozzájuk
a bolcso.blogter.hu-n!**

A nyomozó nyomában

– avagy egyszemélyes történetek

A Nyomozó című film szegedi díszbemutatója kapcsán Gigor Attilával, a film rendezőjével és egyben forgatókönyvírójával beszélgettünk, érintve a valóság és az elvont szféra határát, a skatulyák szükségességét és az „igazi” történetekben való hitet.

– Mi inspirált a történet megírásakor?

– A saját kommunikációs nehézségem és kommunikációs képtelenségem, ezért is lett a főszereplő karakter olyan, amilyen. Elképzeltem egy figurát, akinek az okozza a legtöbb szorongást, hogy nem tudja kiszámítani az élők cselekvéseit, nem tud rájönni a motivációikra. Nem tudja, hogy például beszélgetésünket követően kimész az ajtón, és mit fogsz gondolni valójában. Ezért azt az utat választja – vagy, ha akarod egy betegség, úgy nevezett Asperger-szindróma rabjaként cselekszik – ahol ő csak a halottakkal foglalkozik, a befejezett történeteiket keresi.

– A főszereplő miért pont Anger Zsolt?

– Ezt nem tudom neked megmondani. De kétségkívül nagy felelősség volt egyszer csak rábízni a gyereket valakire, akit alig ismeresz.

– Térhes Sándorra, aki Szirma Ferencet játszott, hogy találtál rá?

– Egyből felkértem, ez nem volt kérdés. Róla, Tóth Ildiről és Kerekes Éváról az elejétől fogva tudtam, hogy benne lesznek. Teljesen egyértelmű volt, hogy velük akarok dolgozni. Sanyiról csak annyit, hogy kevés olyan – a legjobb értelemben vett – szép embert ismerek, mint amilyen ő. Gyönyörű klasszikus arca van, és hozzá egy elképesztően szép, szelíd jelleme. Egy igazi, szimpatikus ember, akit sajnálni lehet, ha tarkón szúrják egy bérház udvarán...

– Mi célt szolgálnak az álomjelenetek, a szürrealitás?

– Nem tartom ezeket szürrealis jeleneteknek. A film és természetesen a könyv legfontosabb részének azt találom, hogy ez egy egyszemélyes történet, mint ahogyan minden történet az. Mindannyiunk élete egyszemélyes, a te életednek te vagy a főszereplője, az enyémnek én, mindenki más mellékszereplő. Ebben az értelemben ez a film Malkáv Tibor filmje. Minden, ami vele történik, az rajta keresztül történik. A krimiben mindig a főszereplőn keresztül kapod az információt, általában a krimiben mindig annyit tudsz, mint a főhős. Innentől az ugyanolyan szubjektív jelenet, mint amikor egy kávézóban bablevest kér Edittől, a pincéernőtől, mint amikor egy rákkal beszélget, mert az éppen a rákbetegséggel való szorongását fejezi ki. Számomra ez ugyanannyira realiztikus. Reális illetve irreális jelenetek, ahogy érzed.

– Kik voltak rád hatással akár a film-, akár a társművészetekben?

– Túl sokan vannak. Ez nagyon képlékeny. Szeretem Michael Gondryt, most láttam nemrég a moziban Tarr Béla első filmjét, a Családi Tűzfészket. Szeretem Martin Scorsese Holtak Útja című filmjét. Most épp Lawrence Block krimiét olvasok, előtte speciel a volt osztályfőnököm hatására Goethe-t olvastam.

– Amiket és akiket itt felsoroltál, azok a realitás terén mozognak, de azért található olyan is, aki elszakad a valóságtól. Reális embernek tartod magad?

– Nem hiszek a szürrealitásban, először a realitásban kéne hinnem. De nem igazán hiszek egyik kategóriában sem. Ahogy mondtam az előbb, a szubjektív megítélésben hiszek. Esetleg erről az öngyújtóról, ami most az asztalon fekszik, mindketten megegyezünk, hogy valószínű, hogy van, de megbizonyítani nem tudjuk, hisz magáról az öngyújtóról is vitatkozhatnánk, hogy számomra és számodra mit jelent.

– Magában a kategorizálásban sem hiszel?

– Mindenkinek csak egy válasza lehet. Az ember abban próbál hinni, hogy van film, ami nekem tetszik és van film, ami nem tetszik. Egyetlen, amit el lehet mondani, hogy őszintén csináljon az ember filmet. Igyekszem, de azt már igazán nem tudom meghatározni, hogy nektek hogy jön majd át.

– Tehát egy látásmódot sugároz a nézők felé.

– Igen. És a legfontosabb, hogy abban ne legyenek ön- és közhazugságok.

– Téged műfaji filmesként tartanak számon. Mi erről a véleményed?

– Büszke vagyok arra is, ha jó közönségfilmnek tartanak, arra is, ha jó szerzői filmnek. Ki tudtam fejezni azokat a dolgokat, amiket akartam, és törekedtem arra, hogy érthető formában tegyem.

– Kint volt a film Karlovy Varyban, és két díjat is hazahozott.

– Igazából arra vagyok büszke, hogy Karlovy Varyból papírral jöttünk haza, hogy művészi értékei vannak a filmnek. Nagyon büszke lennék rá, ha még azt is be tudnánk bizonyítani a gyatra mozilátogatottsági számok mellett, hogy a nézőknek is igényük van erre a mesére, hogy ezt a kettőt igen is össze lehet kötni. Hogy egy filmnek úgy is lehet értelmet adni, hogy végignézni sem kényszerű. Azt szeretném, ha gondolatokat úgy tudna ébreszteni, hogy közben minél szélesebb rétegek számára nézhető legyen.

– Azt szeretnéd, hogy a film megfeleljen nézőnek és egyaránt az elemzőknek, kritikusoknak is? Adsz az efféle véleményekre?

– Próbálok a kritikusokra úgy tekinteni, mint a nézők egyfajta szószólóira, és innentől kezdve nekik is dolgozom, hiszen ők is nézők. Az övéké is egy vélemény a sok közül, és nagyon boldog vagyok, amikor találkozom egy kritikus véleményével, mert szakmailag megalapozottabb az ő véleménye, mint az átlagnézőé. De kit is tekintek átlagnézőnek? Azt, aki ezt mondja: „Aha, tetszett, mert olyan jó volt, jópofa volt”, vagy „nem tetszett, mert szar volt.” Ha valaki ennél bővebben ki tudja fejteni a véleményét, az nálam már kritikusnak minősül.

– Következő munkád?

– Van egy színopszisom, majd meglátjuk, mi lesz belőle. Kíváncsian várom én is.

Könyv

Garaczi: *MetaXa*

A divatos irodalmi elméletek köz-helyeinek tárháza? Terapikus írás? Múlt és jövő uralásának lehetséges eszköze? Vagy épp a nagybetűs történet óvatos visszasompolygása a prózába? Filmes, képi motívumok, zenei szakkifejezések és megoldások beemelése a szépírás divatozó eszköztárába? Polgárpukkasztás: mindent mindig kisbetűvel írva, egyetlen kitartott, mégis érezhetően bekezdésekké és fejezetekké vágott mondatba zsúfolva?

Igen, van történet. Van mélyhegedűs művész, aki két nő szerelme, vagy épp ennek hiánya között őrlődik. Mindennapjait a koncertek teszik ki, járja a világot hangszerével, s közben bulikba, legális és illegális történésekbe fut bele. Mindez persze nem ilyen lineáris, nem A-ból B-be futó, de 'örökemberi', szerelem, barátság, szex, gyengédség, bűn, utazás, együttélés, megélések a föld különböző pontjain. A világ pedig keserűn groteszk, egy megállíthatatlan folyamat, amelyben a folyó is, és a belelő ember is szüntelen változik, alakul, idomul – és eközben sebeket szerez, szenved, megél. Az elbeszélő hangja távolságtartó, rideg, objektív: nincsenek már félelmei, különösebb reményeket sem táplál. Csak van. Egy elmegyógyintézetben épp, de ugyanígy a világban is, amelyre visszaemlékezik.

Ez a világ egyre fogyó, kihűlő, egyre inkább érzem és értelem nélküli, fragmentált, abszurd, szürreális, megmagyarázhatatlan – ahogy az öngyilkosság, a szeretet, a szerelem, a zene vagy a széppróza is voltaképpen az. Mint a Szent Ágoston-i idő: a nem kérde, tudom, ha kérde, nem tudom, mi az.

A regénnyel Garaczi László 2000-ben az Origo webportál és a Magvető Kiadó online irodalmi pályázatán megosztott első díjat nyert. Nem azonnal, évek munkája után jelent meg papíralakban a *metaXa*. Megérte várni rá, ahogy egy jobb konyakra. Egyébként az ÉS-ben, Jelenkorban, Alföldben, Árgusban és másutt megjelent szövegek összevetése egymással és a végső változattal érdekes tanulságokkal járhat annak, akit illetően összehasonlítások lázba hoznak.

(Garaczi László: *metaXa*. Magvető, Budapest, 2006. 152 oldal)

S.T.

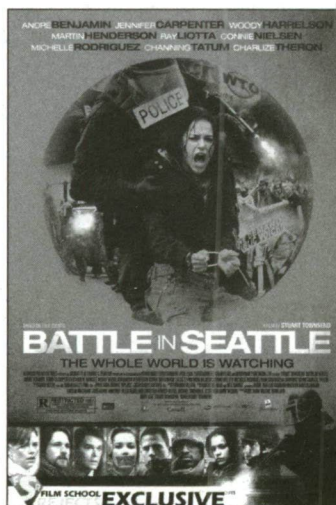
Film

Battle in Seattle

A *Battle in Seattle*-t még nem játszzák hazánkban, csak annyit tudni, hogy még idén a mozikba kerül. A film egy valós eseményeket bemutató akció- és történelmi/történelmi film, hiszen egy olyan történetet jelenít meg, mely a civilség és a demokratikus gondolkodás egy paradigma-váltására világít rá. Az Egyesült Államokban 1999 őszén rendezték meg először a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap Miniszterelnöki szintű ülését, ahol a nemzetközi tőke áramlásának irányát tervezték meg. Tervezték volna, de az utcán szervezett tüntetők tízezrei zárták el az utat az érkező politikusok előtt. Békés demonstrációnak kezdődött, de másként végződött. A média hallgatott az utcán elszabadult erőszakról. A filmet mindenkinek érdemes megnézni, akit érdekel, hogy a nyugaton mit jelent a baloldaliság, a civilség, a szakszervezetiség vagy a hallgatói öntudat.

A film rendezője Stuart Townsend, aki kiválóan vágta össze az eseményről készült eredeti felvételeket az általuk forgatott részekkel, ezzel is hitelesebbé tette a végeredményt. A film hivatalos honlapján ott sorakoznak a civil szervezetekhez vezető linkek. Jó business az anti-kapitalizmus.

CSIPA

Izland

Sigur Rós

A Sigur Rós napjaink egyik legjobb és legtitokzatosabb együttese. Az csapat rajongói között olyan neveket találhatunk, mint Chris Martin (Coldplay) és Thom Yorke (Radiohead), zenénkben pedig a popularitás úgy jelent meg, mint tényező, hogy közben az ortodox rajongókat sem idegenítették el. A *Með Suð Í Eyrum Við Spilum Endalaust* album némi kivételt képez ez alól.

A *Með Suð...* a gatlások levétközéséről, az élet kérdéseinek új perspektívából való vizsgálatáról, valamint a változásról szól. Mert a változás nem feltétlenül negatív irányba történik, ugyebár. A változás pedig sosem egyszerű. Sem az ember számára, sem az embert körülvevő emberek, tehát a külvilág számára. Viszont a változás szükségesszerű aspektusa életünknek. Aki nem tud változni, nem tud élni. Aki megszokta a depresszív siratóénekeket és gyászmeneteket a Sigur Rós-tól, az hallgassa az ijesztő Von-t, vagy a konceptuálisan tökéletesre sikerült, de minden ízben lehangoló (-) -et.

A *Gobbledigook* a lemez tökéletes indítása, valódi hársány popdal, az egyetlen szépséghibája, hogy nem került be a Top 10-be sehol. Az *Inní Mér Syngur Vitlesingur* (Egy örült dalol bennem) az egyik legszebben felépített dal, amelyet valaha hallottam, a sort pedig a *Festival* zárhatná a maga makulátlan „Sigur Rósosságával”, ha nem lenne még itt nekünk a minimalizmusával elragadó zárótétel, az *All Alright*, amelyben Jónsi Birgisson először ad elő angol nyelvű SR dalt. Vagy éppen süsséggel itt van nekünk a gyönyörű, *Svefn-G-Englar*-t idéző *Með Suð Í Eyrum*, és az önfeledtségével rabul ejtő *Við Spilum Endalaust*. Persze ezek csak az én személyes kedvenceim, ki-ki döntse el magában, hogy melyek a legjobb dalok. Mindenestre egyetlen dolog biztos ezzel a lemezzel kapcsolatban: még sokáig fogják emlegetni, mint a SR egyik legjobb lemezét (talán csak a következőig...).

TR

Lemez

Metallica: Death Magnetic

A Metallica visszatért. A 2003-as tőlük stílusidegen, de a piac igényeihez idomuló *St. Anger* lemezüket követően rajongók milliói hagyták el a legendás metálbandát, hiszen a nevükön kívül mindent megváltoztattak az elvárásoknak megfelelően: elmaradtak a legendás szólók, trehány volt a keverés, a dobjáték pedig egy kukatető püfölesét idézte. Öt év turnézást követően itt a *Death Magnetic* – amely egy vérbő, karcos lemez – az elmúlt tizenöt év legerősebb anyaga a bandától.

A dühös és végletekig nyers előző albumot követően a banda azt csinálta, amit tőle vártunk: letisztult és energikus old-school thrasht. A dalokról általánosságban elmondható, hogy jól megírtak, kiforrottak, sok friss téma mellett vannak zenei utalások a korábbi anyagaikra is. (lásd: *Unforgiven III.*) A dalok a műfajhoz képest igen hosszúak, a legrövidebb a kerekén öt perces *My Apocalypse*. Ami kicsit zavaró, hogy a két gitár kísé e nyomja Trujillo basszusjátékát, ami így belesimul az igen egysíkú dobjátékba. Örömteli azonban, hogy Kirk Hammett ismét azt teszi, amihez a leginkább ért: nyakatekert mégis dallamos és szélesebb szólókkal tarkítja a dalokat. James Hetfield szövegei nem ütnek már annyira, mint tini-korunkban, olyan közhelyekkel játszik, mint, „*What don't kill you make you more strong*”.

A Metallica visszatért, és azt játszza, amit várunk tőle, úgy ahogyan csak ők tudják. Welcome Home (Sanitarium)!

V.T.

Narin

Feketén...

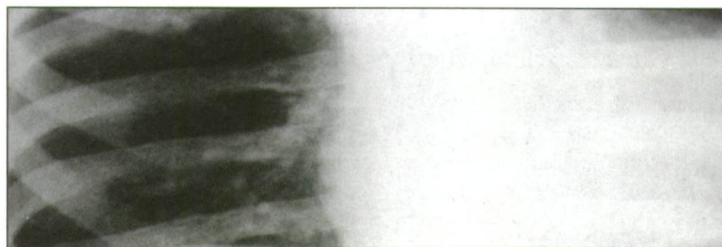
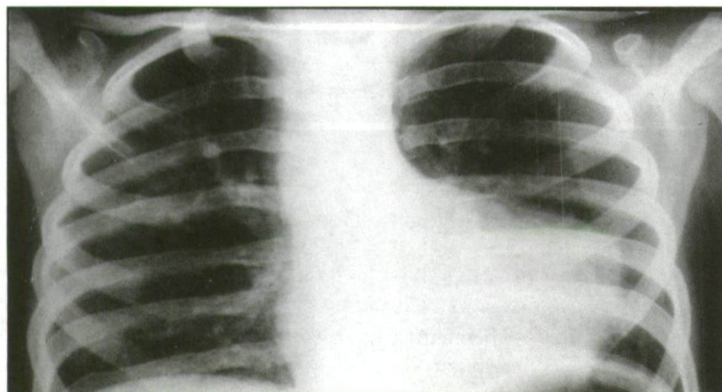
A kisvárosi piac szabadtéri turkáló részlegében két háziasszony összetalálkozik. Régi barátnék, valaha talán még osztálytársak is voltak, még az is lehet, hogy egy padban ültek, és úgy sugdolóztak a tanár háta mögött.

Ahogy észreveszik egymást, nyomban széles mosoly repeszt végig arcukon balról jobbra, ahogy írni is tanultak. Ha megtanultak...

Szőrszálakkal ékesített, ráncos szájuk alatt riadtan remeg ríki-tó vörösre rúzsozott ajkuk, és szájuk sötétjéből néhány fog halványan sárgállik ki. A hűvös őszi szellő érzékien kócolgatja foszlányokban megmaradt hófehér hajukat, s olykor pajkosan a fülek vagy az antik fülbevalók köré csavar egy-egy hosszabb tincset. Szemük megkopott az évek során, már semmi fénye nincs se a jobbknak, se a balnak.

Még kémlelik egymást, rendszerezik gondolataikat, kitalálják, melyik pletykát helyezik majd boncaszatra, végül közelebb lépnek egyet, kettőt... hármat... majd az egyik megszólal:

– Hogy tetszik a szürke Adidas pulcsim? *Feketén vettem.*

Narin

Némettábor Csikóváralján

Némettábor volt Csikóváralján. Miért pont ott? Azt csak a szervező tudja... A gyerekek eleinte lelkesek voltak, játszva tanultak, de ahogy bonyolódott a nyelvtan, erőt vett rajtuk egyfajta hallgatással körített, mélyreható szenvedés. Röviden: passzívok voltak és unatkoztak. Délutánonként a múlt idős alakokat magolták, aztán kis játék, majd ismét német.

Német, német, német...

Vacsora után lámpaoltásig szabadfoglalkozás volt, de akkor már senkinek sem volt ereje játszani vagy hosszabban beszélgetni. Többekben megfordult a szökés gondolata. Páran össze is gyűltek az egyik sátorban, és fejükbe vették, hogy este kilógnak, végigmennek a kacsaringós, fákkal övezett úton, majd stoppal hazautaznak.

Egyszerű terv – hibákkal teli, meggondolatlan, de legalább egyszerű.

A három elszánt – s egyben határtalanul naiv – kisfiú kivárta a takarodót, majd csomagjaikkal elindultak a kerítés felé abban a hitben, hogy senki sem látja, hallja őket. Már az utolsó kis buckáról kellett volna csak lebattyogni a kijáratig, ám akkor valaki felkapcsolta az udvari lámpát. A két élelmesebb fiúcska legurult a dombról, egészen az oldalkerítés tövéig, ameddig nem ért el a fény, a harmadik azonban dermedten várta a folytatást.

Az egyik tanár lépett elő a szűnyoghálós ajtó mögül, s rémülten látta, hogy egy diák magára aggatva összes holmiját, valószínűleg éppen szökni készül...

– Hát te?!

– Hat géhabt!

Horváth Attila

A Tüdő

– Kálmán, megyünk cigizni? – kérdezte a Tüdő.

– Alig húsz perce nyomtuk el, most nem kívánom – válaszolta Kálmán.

A Tüdő fekete keretes szemüveget és kecskeszakállat viselt. Egyedül indult a kijelölt dohányzóhely felé. Az irodából haladt kifelé, a számítógépek mellett. Mielőtt kiért az ajtón még odaköszönt Manyikának, a titkárnőnek, aki éppen akkor érkezett meg, szokásos fél órás késéssel. A hatalmas, véres tüdő legurult a lépcsőn, undorító, véres nyálkát húzva maga után. Minden egyes alkalommal, mikor levonszolta ormóttan testét a lépcsőn, a takarítónőnek fel kellett mosnia utána, hogy a többi dolgozó ne csüsszon el a váladékos, gennyes folyadékon. Mikor leért, nagyobb csoport alkalmazott jött vele szemben a beszerzési osztályról, a lift felé tartottak. Nem tudták kikerülni egymást, a Tüdő összesűrűlődött az egyikükkel. Az úriember zakója véres lett egy kicsit, és néhány kátránydarabka is került rá.

– Elnézést – mondta a Tüdő, és feljebb tolt szemüvegét.

– Nem történt semmi – szólt vissza az úriember, de már haladt is tovább a többiekkel.

A forgójátón kellett kimennie, ott volt a kijelölt dohányzóhely. Az ajtó üvegei bepárasodtak, a meleg, pulzáló szerv érintésére. Került rájuk néhány véres cafat, ahogy a Tüdő nekikdől. Kiért az udvarra, végre ismét cigarettázhatott. Elővette „Zippo” márkájú öngyújtóját és rágyújtott. Összeesett és azonnal meghalt.

„Egy tudósítónak nem feladata, hogy véleménye legyen”

Szabó Szilvia a hírekről, sajtóról és az MTI működéséről

Szabó Szilvia 2002 óta dolgozik rádiósként. Az elmúlt évtől a Magyar Távirati Iroda Csongrád megyei szerkesztőségének munkatársa. Egy név és önálló vélemény nélküli műfajban, a külvilág sorra zajló sajtónyilvános eseményei között lett valóban elégedett újságíró. Lapunk munkájáról, illetve az ezzel járó életformáról kérdezte őt.

– A Távirati Iroda működése számomra sok ponton hasonlít egy üzeméhez. A hírek folyamatosan születnek, nektek pedig ott kell lenni szinte mindegyiknél, és objektíven megírni mindazt, ami történik. Szerinted pontos ez a gyár-hasonlat, vagy te másképp látod?

– Vannak hírek, amelyek egyformán készülnek, és vannak olyanok, amelyeknek egyéniségük van. Elsősorban a kulturális témájú hírekről beszélek, ezek megírásakor sokkal kevesebb szabály köt, úgy írom meg a tudósítást, ahogy én szeretném. Csongrád megyéből egy átlagos napon 6-7 hírt küldünk tovább a központba. Ezek változatos, az élet számos területéről érkező újdonságok, melyeket sosem tudok megunni.

– Ez természetesen nem jelenti azt, hogy bármit, ami nem hangzik el egy eseményen, beíráshatnál a tudósításba. Nem nehéz, hogy nem írható meg, ha valami hamis, gagyi?

– A tudósítás mint műfaj nem a tudósító véleményéről szól. Vannak olyan médiumok,

ahol szabad, sőt kell is szubjektívnek lenni, de ez nem az MTI. Természetesen van saját véleményem, ezt a szerkesztőségben meg is szoktuk beszélni, de mindez köztünk marad.

– A másik, ami különös, hogy az MTI anonim, az írások végén nincs név, amelyről tudhatjuk, az adott szöveget épp ki írta.

– Ebből nem csinállok presztízs kérdést. Jobban esik látnom, hogy az írásomat számos médium átveszi, hogy amit írtam, vezető portálok, országos lapok hasábjain szerepel. De ne hidd, hogy teljesen elveszik az egyéniségünk. Az MTI Panoráma rovata épp arról szól, hogy a számunkra érdekes anyagokat a saját tudásunk, világlátásunk szerint megírhatjuk.

– A hírek világa már csak azért sem idegen számomra, mert 2002 óta rádiózol Szegeden. Gyerekkori terv, vagy véletlen, hogy riporter lettél?

– Sokáig nem tudtam, mi szeretnék lenni. Amikor végeztem a főiskolán, a szegedi kereskedelmi rádió épp szervezett egy tanfolya-

Névjegy

Szabó Szilvia a Vedres István Műszaki Szakiskola elvégzése után 2002-ben történelem-művelődésszervező diplomát szerzett a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán. Két évig a Súlyom Utcai Általános Iskolában tanított, miközben a Rádió 88 szerkesztőségében is munkát kapott. Emellett a TV2 regionális tudósítójaként is kipróbálta magát. 2005-től a Rádió Plusz hírszerkesztő-riporter. Az MTI Csongrád megyei szerkesztőségében 2007 óta dolgozik tudósítójaként.

mot, amelyre jelentkeztem. Igazi mélyvíz volt, utca embere interjúkat készítettem, majd sokáig az élet minden területéről tudósítottam. Később hírszerkesztő is lettem. Gergő (Kelemen Zoltán Gergő, az MTI Csongrád megyei tudósítója – a szerk.) tudta, hogy mennyire szeretem az ő munkáját, ezért amikor kollégára volt szüksége, engem hívott. Ez számomra nagyon megtisztelő volt. Bár arra kért, adjam fel a rádiózást, én úgy gondoltam, beleférek mindkét munka.

– Ez, gondolom, számos lemondással jár az élet más területén.

– Muszáj, hogy a szakmám a hobbim, sőt, szenvedélyem legyen, nem is menne másképp. A barátaim egy része már lemondott rólam azt gondolva, megharagudtam rájuk, úgy-hogy ez időnkénti „látogatás-terápiákkal” kezelendő része az életnek. A családom is nehezen értette meg, hogy nagyon ritkán vagyok otthon, és még hétvégen vagy ünnepnapon is dolgozom, de ők természetesen elfogadták, hogy bármikor csöröghet a telefonom, és esetleg mennem kell.

– Ilyen tempó mellett mennyire hibázhat a tudósító?

– Szerencsére sok kontroll van a rendszerbe építve, így az MTI ritkán hibázik. Nekünk amellett, hogy gyorsnak, a lehető leggyorsabbnak kell lennünk, a pontosság szintén az erényünk. Szabály, hogy az esemény kezdete után másfél órával kész, ellenőrzött szöveget kell a budapesti központba küldnünk. Kezdetben mindig átküldtem Gergőnek az anyagomat, aki türelmesen javíttatta őket, aztán lassan megtanultam, sőt, még most is tanulom, hogyan kell írni. Aki a rádióból jön, ezen a téren kicsit hátrányban van. Ezért ma is jó szívvel veszem az építő kritikát. Az MTI szerkesztői is nagyon toleránsak. Egyébként maximalista vagyok, ügyelek arra, hogy ténybeli tévedés, félreértés ne legyen a cikkeimben. Ha mégis becsúszik – emberből vagyunk mind – a legrövidebb időn belül javítjuk.

– Mi ennek a szakmának a csúcsa?

– Meg kell próbálni egy életen át írni, és jól írni. Nem szeretnék Pestre költözni, egy irodában mindennap ugyanazt a munkafolyamatot végezni. A külvilág éltet, az, hogy ott lehetek az eseményeken. Nekem ez épp így jó.

Kitett hüvelykujj

Amikor augusztus kilencedikén már a legnagyobb nyugalommal zötyögtünk hazafelé az autópályán barátaink kocsiában, Líviusszal nosztalgiaztunk. Az ember egy egyhónapos út után azt hiszem, amúgy általában nosztalgiazni szokott, pláne ha az utat stoppal tette meg. Ilyenkor valószínűleg mindenki nosztalgiazna. Ekkor beszélünk arról, hogy ha valaki majd megkérdezi tőlünk: Na, milyen volt az út? – hát mi nem fogunk tudni mit válaszolni. Mert egyszerűen nem lehet. Sztorikat, történeteket el lehet mondani az útról, képeket lehet mutogatni, de azt elmondani, hogy milyen volt, úgy, hogy ezzel többlet információhoz juttassuk a kérdezőt (értsd: nem csak annyit mondom, hogy jó...) nem lehet. Nem azért, mert nem lehetne elmondani az eseménytörténetét a kalandnak, hanem azért, mert amit átél az ember közben, azt nem lehet leírni. Talán akkor járunk a legközelebb a valósághoz, ha azt mondjuk: Rimbaud *Köborlásaim*... Talán akkor. De persze ez sem biztos. Mindenesetre a fentiek miatt most nem kísérlem meg leírni, hogy milyen volt, viszont elmesélek pár „vágóképet” az utunkról.

Első kép: Július tizedike, kánikula van a rédicsi határátkelőnél, annak minden áldásával és átkával. A két srác búcsút vesz egyikük szüleitől a kocsinál a magyar oldalon, hátukra veszik a következő egy hónapban lakásukul szolgáló hátizsájukat (kb. 30-35 kg) és megindulnak Szlovénia irányába. Átballagnak az elhagyatott határátkelő csomóponton, a zabszemek a megfelelő helyen, szív a torokban... Mi lesz most? Felvesznek? Nem vesznek fel? Lehet, hogy este már buszozunk hazafelé? Negyedórányi esetlenkedés után lassan megtalálják a megfelelő helyet, hüvelykujj a magasba, indul életük első stoppolós túrája... Fél óra múlva már kicsit fakul a mosoly, de még bírják... Másfél óra múlva már kezdik áldatlannak érezni az állapotot a tűző napon... Aztán két és fél óra múlva egy sok tonnás kamion egyszer csak megáll. A fiatal román sofőr azt mondja, persze, hogy elmegy Ljubjanáig, viszont csak egyet tud elvinni. Az egyetlen tapasztalatuk a stoppolás világáról az elmúlt két és fél óra volt, és az egyiküknek most itt kell maradni, vagy mindketten itt maradnak, és akkor lehet, hogy ma már nem jutnak el odáig... Egymásra néznek, megölelik egymást, az egyik be-száll, a másik marad.

Ülök a semmilyen nyelven nem beszélő kamionos mellett és megbántam, hogy vala-

ha belevágtunk. Líviusszal végképp elvesztettük egymást. Én robogok Ljubjana felé, ő meg ott áll a határon, lehet, hogy holnapig is. Életem leghosszabb tizenöt perce... Aztán bip-bip. Esemes: „Ne aggódj! Szerb kamionos visz Ljubjanáig! Találkozunk a központi pályaudvar indulásokat jelző táblájánál.” Szívritmusom normális szintre lassul, nagyot sóhajtok, hátradőlök és következő négy órában csak mosolygok magam elé és élvezem a tájat.

Második kép: A triesti kikötő négyes számú mólója, hajnali két óra. A két srác táskájára dőlve áldja előre látását, hogy a két üveg to-kaji bekerült a hátizsákba. Csak 15 kilométert gyalogoltak Koperből Triestig, mert senki nem vette fel őket, és este fél tízkor úgy döntöttek ekkora távot már le is tudnak gyalogolni. Csak azt nem mondta senki, hogy nem vezet gyalogút a két ország között. A szántó-föld és a szőlők még viszonylag legyőzhető akadálynak bizonyultak, csak a csösztől féltek. Viszont az autóúton futás már kevésbé volt vicces az éjszaka közepén. Kivilágítatlanul, 140-el száguldó kocsik között, időnként alagutakon átrohanva kissé fárasztó és nem utolsósorban rémisztő volt. De most már túl vannak rajta, elérték a tengert, ülnek a mólón, borozgatnak és nézik az éjszakai várost. Ezt is megcsinálták.

Harmadik kép: Fél hatkor szól a telefon, ébredni kell. Három perc alatt összecsomagolva a cucc és indulunk, mert nem lenne jó összehajítani a rendőrökkel. Nem túl kedvesek itt Münchenben. Tegnap is kizavartak minket a pályaudvarról: – This is not hotel! Ordította az arcunkba a mérsékelt szimpatikus rendőrnök. Valószínűleg annak se nagyon örültek volna, ha ránk találnak itt az Alten Botanischer Gartenben (remélem jól írtam, ugyanis a német nyelvtudásom hagy némi kívánni valót maga után). Kiérve a botanikus kertből másfélóra gyaloglás a város széléig, ami igen nehézkesen megy, mivel mindketten napszúrást kaptunk tegnapelőtt, amikor másfél napra az Alpokban ragadtunk az autópályán Innsbrucktól 30 kilométerre. Két rövidebb megállás után végül kiértünk. Három napja semmi nem akar összejönni, már nem igazán reménykedünk. Pedig estére Hollandiába kéne érni... Líviusz azért csak kiteszi a kezét, pedig a hely sem az igazi, nincs is hol megállniuk a kocsiknak... Aztán húsz másodperc múlva fékcsikorgás, egy fekete kisbusz vészvillog és megáll. A sofőr alig beszél németen kívül más nyelvet, ezért pár perc után abba-

marad a társalgás. Halványan ébrednek bennünk a remény, végül is Augsburgig elvisz minket. Az ötven körüli férfi valamit babrál egy cédével, beteszi a lejátszóba. Másfél hét alatt már mindenfajta zenét megtanultunk kibírni, most sem félünk, ezt is túléljük majd valahogy... És akkor Németország közepén, napszúrásosan, három nap szenvedés után, a kisbusz hangfalai az Anima Sound System Hajnal volt című számát sugározzák a kocsi éterébe. Minden rendben lesz... A felhők is oszladoznak már az égen.

Negyedik kép: Hamburgé Európa egyik legnagyobb kikötője. Az utazás harmadik hetében négy napot itt laktunk Moritzéknál. Moritz és hét lakótársa kedélyes, elvarázsolt emberek. Pont olyanok, mint akik most szöketek meg Woodstockból. Egy gyártelepen élnek a kikötőben, egy használaton kívüli raktár első emeletét alakították át kommunának. Nyolcan laknak itt. Hely van bőven, saját szobánk is van. Az egyik srác sose hord cipőt, s miután megkérdeztük vendéglátónkat, Moritzot, hogy miért, ezt a feleletet kaptuk: Az a srác elmélete, hogy a cipőgyárak nagyon gonosz cégek, ezért inkább nem hord cipőt... Télen se. Van egy másik elmélete is. E szerint ő Jézus... Viszont bármit adsz a kezébe, egy perc alatt megszereli. Hát ilyenek voltak ők. Egyik reggel megkérdezték tőlünk, nincs-e kedvünk strandolni velük. Líviusszal megörültünk, s rögtön csatlakoztunk hozzájuk. Már akkor kezdett gyanús lenni a dolog, mikor használaton kívüli vonatsíneken sétáltunk, amikor meg beértünk az egymásra halmozott kamion konténerek közé éreztük, hogy valami nem stimmel. És egyszer csak kiértünk a „strandra”. Moritzék büszkén mutogatták nekünk különbejáratú fürdőhelyüket: balra egy tengerjáró hajó, jobbra egy ipari daru, de itt pont van tíz méternyi homokos part. Így esett meg, hogy azon kevés idelátogató közé sorolhatjuk magunkat, akik strandoltak a hamburgi kikötő vizében. A testolajok ügyis olyan drágák, itt meg ingyen van...

Hát ilyen, és ezekhez hasonló kis kalandok tarkították ezt az egy hónapot. Talán így már sejtitek, hogy milyen volt. Ha a száraz számokat nézzük, akkor így festenek az adatok: kb. 5000 kilométernyi utazás nagyjából 30 autóban, 15 európai nagyváros, 30 doboz májkrém elfogyasztva, 12 kiló leadva, 600 fénykép elkészítve. Az egész megoldható volt nagyjából 250 euróból fejenként (két hét balaton nyaralás, ha szállást is kell fizetni), és még tiszteletbeli békéscsabai lakos is lettem... Legalábbis a Békés Megyei Hírlap szerint. Egyszóval, tessék nekivágni, tessék tapasztalni, tessék megismerni Európát és persze magukat.

Ha valakit érdekelne még az utunk, található még egy két „vágóképet” a www.stoppolas2008.wordpress.com oldalon.

Halászléünnep

A szegedi halászlé igazi kuriózumnak számít nemzetünk ételspecialitásai között. Idén szeptemberben tizenkettedik alkalommal vonultak ki a képzett szakácsok és a kevésbé képzett, ámde lelkes vállalkozók, hogy elkápráztassák a Tisza-menti város lakosságát főzőtudományukkal. A halászcárdák és más egyéb ételeket szolgáltató vendéglátóegységek is kihelyezték pavilonjikat a rakparti sétányra. Volt ott minden mi szem-szájnak ingere: a gyrostól a hamburgeren és hot dogon át, a frissen sült, gőzölgő húsokon keresztül a csodálatos savanyúság költeményekig. A látvány bódító, csak az ember győzze megfizetni. Az ilyen fesztiválok esetében általában az a helyzet, hogy megfogadjuk: nem eszem semmit! Aztán végül ezt úgysem tartjuk be, mert elcsábulunk. Mert mindenki eszik. Egyfajta bűvös közösségi hatás alá kerülünk ilyenkor.

Miután elhatároztuk, hogy kilátogatunk, az első, ami feltűnhet, a rengeteg ember. Aztán ha bedobtuk a kötelező halászlét, ami igen tisztességes adag (ennyi pénzért lehet is), kedvünkre válogathatunk az egyes pincészetek borai közül – a választék közepesnek mondható. Közben a finom nedű minden cseppjét kiélvezve andaloghatunk a forgatagban. Ha még mindig van hely odabent, körbenézhetünk, hogy milyen édességeket kínálnak, hiszen abból sincs hiány. Persze nem csak étkezni tudunk, rengeteg kereskedő árulja ilyen-olyan portékáját. A legérdekesebbek az agyagból készült különféle kerámia dekorációk, mint névtábla, falióra, hűtőmágnes – szerintem ezek rendkívül ötletes és egyedi dolgok. Andalgás közben fülünket

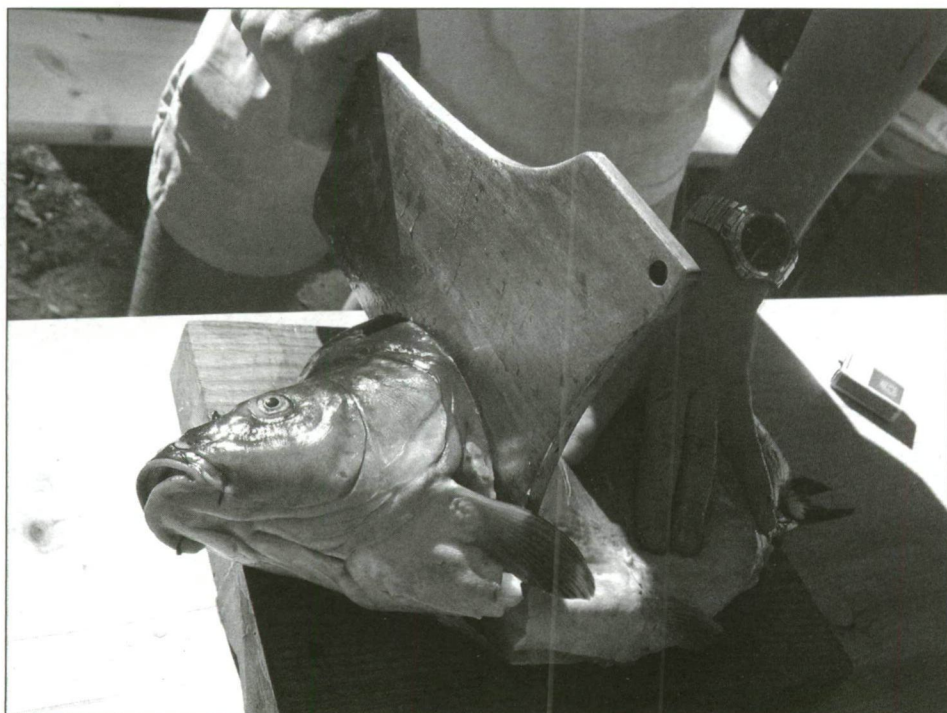
megüti a megfelelő hangulatot biztosító zeneti aláfestés. A repertoár részét képezi Zalattay Cini, az Irigy Hónaljmirigy és Bangó Margit is. Cinire nem lehet panasz, a jól ismert, jól bevált számokat éneкли, ő nem apáca, mindig kell neki egy barát stb. Sosem láttam még élőben, gondolom magamban, ezért már megérte kijönni. A továbbiakban a Mirigy-fiúknak csupán 50 százaléka ad műsort, a csapat másik fele a jó ég tudja, hol van, gondolom, egy másik vidéki haknit abszolválnak épp, így gazdaságosabb. Persze az ének playback, de show az legalább van. Mindezek ellenére nem tudok haragudni rájuk, fergeteges hangulatot csinálnak. A cigányzene „koronázatlan királynője” igen színvonalas és élő műsort prezentál, ráadásul zenekar közreműködésével. Nem igazán szívlelem ezt az érzelgős stílust, és számomra hosszú távon rendkívüli idegesítő ez a zeneti hangzás, mégis most annyira kellemes hallgatni, miközben a Tisza vizén megcsillanó utcai lámpák fényét nézem. A hangulatot persze elrontja a bácsi, aki mögöttem áll, és folyton kommentálja a színpadon történő eseményeket, majd nyomdafestéket nem tűrő megjegyzéseket tesz az énekesnő kisebbségi mivoltára.

Azért igyekszem nem odafigyelni, ne tegye tönkre ezt a szép pillanatot. Főként azért szeretem Szegedet, mert mindig van valami program, fesztivál, kiállítás, ahova az ember kimozdulhat, (költheti a pénzét), ahol szórakozhat és felhőtlenül kikapcsolódhat.

SZABÓ ZSUZSANNA N.

FOTÓK: FÜVESI LÁSZLÓ

Éneklő kommunisták, megtört lelkészek

Konferencia a diktatúra egyházpolitikájáról

Az államszocializmus évtizedeiben nem volt ildomos egyháztörténet-tel foglalkozni, s ezzel a magyar történettudomány egyik fontos és nagy hagyományokkal rendelkező területe marginalizálódott. A rendszerváltást követően azonban ismét megindultak az egyháztörténeti kutatások, mégpedig történeti forrásokat alapul vevő és reális – olykor kegyetlenül reális – képet adni kívánó szellemiségben. Ennek jegyében rendeztek konferenciát a hódmezővásárhelyi Emlékpontban.

A Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ és a Károli Gáspár Református Egyetem Kremlinológiai Intézete 2008 tavaszán *A magyarországi történelmi egyházak a kommunista diktatúra évtizedei alatt (1948-1988)* címmel tudományos konferenciát rendezett a hódmezővásárhelyi Emlékpontban. A rendezvényt Lázár János polgármester nyitotta meg, köszöntött Rétvári Bence kereszténydemokrata országgyűlési képviselő mondott. A nap folyamán négy blokkban összesen tizenkét előadás hangzott el.

Kun Miklós egyetemi tanár (Károli Gáspár Református Egyetem) a kelet-európai államok és az egyházak 1940-1950-es évekbeli helyzetéről számolt be oroszországi levéltári kutatásaira építve, összehasonlító perspektívát adva. Megfogalmazta, hogy a Kreml árnyékában élő, azaz a Szovjetunió és a moszkvai pártvezetés akaratát követni kénytelen kelet-közép-európai államokban az egyházellenesség és keresztényellenesség ugyanolyan erővel, módszerekkel és elszántsággal bukkan föl. Sztálin helytartói pedig következetesen végrehajtották az utasításokat, hiszen a történelmi keresztény egyházakat – amelyek egyben a polgári értékrendet és mentalitást is képviselték – legnagyobb ellenfeleik között tartották számon.

A konferencián helytörténeti témák is helyet kaptak. Ennek keretében Kovács Kálmán Árpád középiskolai tanár (Bethlen Gábor Református Gimnázium) a hódmezővásárhelyi református gimnázium 1948. évi államosításának körülményeit ismertette, kiemelve az államosítás ellen föllépő szülők, tanárok, diákok és egyházi vezetők példamutató kiállását. Ladányi Sándor egyetemi tanár (Károli Gáspár Református Egyetem) ugyanezt a témát tágabb köztörténeti kontextusba helyezte: a református egyház országos vezetősége és püspökei, valamint a felekezeti iskolák államosítását követelő politikai erők és vallás- és közoktatásügyi minisztérium közötti csatározásokról számolt be. Itt talán érdemes megjegyezni, hogy az iskolák államosítását Ortutay Gyula néprajztudós vezényelte le. A középiskolai tanulmányait a katolikus egyház szegedi

piarista gimnáziumban végzett Ortutay akkor kisgazdapárti politikus, vallás- és közoktatásügyi miniszter volt, aki egyben a kommunista pártnak is titkos tagja volt. Ez a kriptokommunista státusz a gyakorlatban azt jelentette, hogy a kommunista vezetők érdekeit és akaratát képviselte a kisgazdapártban, a kormányban és a politikai életben egyaránt.

Balogh Margit történész (Magyar Tudományos Akadémia Társadalomkutató Központ) Mindszenty József bíboros politikai pályáját és emberi portréját rajzolta meg azzal a koncepcióval, hogy a kommunista diktatúra áldozata, avagy a katolikus egyház mártírja volt-e. Az előadó konklúziója szerint a katolikus hit és annak társadalmi tanításának a megóvása vezette a hercegprímást, s példátlan határozottságú kiállása abban a történelmi helyzetben nem vezethetett máshoz, mint az üldöztetéshez és a szenvedéshez. Soós Viktor Attila levéltáros (Magyar Országos Levéltár) a vásárhelyi születésű Badalik Bertalan domonkos rendi szerzetes, veszprémi püspök életútját ismertette, részletesen kitérve a főpap internálására, valamint az ÁVH és később az

állambiztonsági szolgálatok általi megfigyelésére is. Böröcz Enikő, az Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársa az Ordass Lajos evangélikus püspök elleni koncepciók peréről és az evangélikus egyház azt követő nehéz éveiről adott reális, nagymennyiségű történelmi dokumentummal alátámasztott képet. Elgondolkodtató, hogy Ordass az egyházüldözés nehéz éveiben részt tudott venni a nemzetközi protestáns közéletben és az egyház szociálpolitikai tevékenységében, s mind elméleti, mind gyakorlati munkásságával példát mutatott az evangélikus közösségnek.

Miklós Péter történész-muzeológus (Móra Ferenc Múzeum), a szegedi bölcsészkar oktatója Csongrád megye 1948 és 1956 közötti katolikus egyházi viszonyait mutatta be, kitérve az iskolák államosításának problémájára, az egyházi körökben működő ügynökök tevékenységére és az 1950-es évek egyházellenes propagandájára. A történész a témában folytatott korábbi kutatásai során többek között rátalált egy olyan dokumentumra, melyben az illetékes jelentéstevő arról számolt be, hogy az egyik óvónő – aki egyébként a kommunista párt tagja volt – imádkozni tanította a gyerekeket. A marxista-leninista normákat megsértő óvónő ellen azonnal fegyelmi indult. Az előadó helyi példákkal tette szemléletessé az általa elmondottakat.

A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetének Csongrád vármegyei titkára 1949 decemberének végi összefoglaló jelentésében a hódmezővásárhelyi hitoktatásról és a klerikális reakció tevékenységéről a következőket írta felháborodottan: „Hódmezővásárhelyen Németh Károly jezsuita a természettudományos tanítással foglalkozott állandóan a hittanórákon és a materializmus tanításait igyekezett pontról-pontra megcáfolni, és helyette a biblikus világképet a gyerekekkel elfogadtatni”. A titkár végül elégedetten állapította meg: a hatóságok a hitoktatási engedélyt sebtiben

vonták meg a jezsuitától. Miklós Péter előadásában kifejtette: a korabeli hódmezővásárhelyi sajtóban rendszeresen visszatért az a téma, hogy a papok lehetnek-e tagjai a kommunista pártnak. Az egyik ilyen cikkben fejtette ki a szerző, hogy a Szovjetunióban micsoda vallásszabadság van, amelynek „biztosítása éppen Sztálin javaslatára került be a szovjet alkotmányba”.

Molnár János egyetemi docens (Debreceni Református Hittudományi Egyetem) egy református lelkész 1949. évi üldöztetésének eseményein keresztül részletezte a református egyháziakkal szembeni kommunista föllépéseket a Dél-Alföldön. Vincze Gábor történész (Tornyai János Múzeum) a hódmezővásárhelyi Tarján városrészen 1952-ben kezdeményezett templomépítést és az az elleni – végül a templom fölépítését meghiúsító – pártállami tevékenységet ismertette. Kiss Réka, a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Intézetének tudományos munkatársa a párt és az állami szervek 1960-as évekbeli református egyházzal kapcsolatos politikáját mutatta be referátumában.

Papp István levéltáros (Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára) Fehér Lajos kommunista miniszterelnök-helyettes kálvinista gyökereit és a református egyházhoz fűződő kapcsolatait ismertette. Fehér Lajos, a Magyar Partizánszövetség elnöke, aki Rákosi Mátyás diktatúrájának kiépítése idején politikai nyomozó, majd az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után a kormány félhivatalos lapja, a Népszabadság főszerkesztője volt – mint az előadásból kiderült – marxista meggyőződése ellenére ifjúkori cikkeiben elismerően szolt a református egyház tevékenységéről, s mivel nagyon szeretett énekelni, családi körben gyakran dalolt zsoltárokat és vallásos énekeket. A tudományos tanácskozási záróelőadását Nagy János, a Károli Gáspár Református Egyetem munkatársa tartotta. Németh Géza református lelkésznek a kommunista állammal és az azt kisebb-nagyobb mértékben kiszolgáló református egyházi vezetéssel az 1970-80-as években vívott küzdelmét földolgozó kutatásairól számolt be. Ez a referátum is rámutatott arra a problémára, hogy az egyházak kénytelen-kelletlen, kisebb-nagyobb mértékben – és mindig erőszak, külső nyomás és hosszadalmas megtörési kísérletek eredményeként – együttműködtek az ateista párt által irányított állammal.

Mivel az elmúlt húsz évben föltárt források alapján fogalmazták meg állításaikat az előadók, azok ideológiától mentesek voltak, s a szakmai objektivitás és független forrásközpontú szemlélet jellemezte őket. Érdekes volt látni, hogy ezzel a történeti korszakkal és területtel (egyház történet) inkább a fiatalabb történészgeneráció foglalkozik. Az is érdeme volt a konferencia előadóinak, hogy felekezeti kötődésüktől függetlenül tudtak fogalmazni, s olykor rámutatni az egyházak és egyházak hibáira is.

IVÁNYI ENDRE

1968

Illúziók és csalódások Keleten és Nyugaton

Ezerkilencszázhatvannyolc emblematikus évszáma az európai történelemnek. Párizsban, majd a nyugat-európai nagyvárosokban diákmegmozdulások mutatták meg a második világháború utáni húsz évben kialakult nyugati társadalmi és gazdasági struktúrák ingatag és feszültségekkel terhelt jellegét. Prágában a csehszlovák politikai vezetés óvatos reformokkal kísérletezett, amely siker és népszerűség helyett az ország szovjet irányítású megszállását eredményezte. Reményekben és csalódásokban tehát nem volt hiány negyven éve sem.

Párizs Barikádok és lázadó diákok

1968 márciusában Párizs egyik egyetemén (a nanterre-i universitason) egy német származású francia diák tüntetést szervezett. Azt követelte, hogy az egyetemi vezetés engedélyezze a koedukált egyetemi diákszállók működését a campusban. Ez a követelés és az eléérése érdekében rendezett megmozdulás adta aztán a szikrát a későbbi általános diáklázadásokhoz Párizs egyetemein. A felkelés később kiterjedt a Sorbonne-ra is, amelynek diákjai fölverték a kapcsolatot egyes párizsi szakszervezetekkel és a munkásság vezetőivel is. Ezzel az egykori francia gyarmatbirodalom országaiból érkezett diákok oktatási jogegyenlőségét akarták kivívni. Célul tűzték ki a párizsi egyetemisták a szabad tantárgyválasztást, azaz véget szerettek volna vetni a kötött tanrendnek. A diákok többsége aztán május végén már az utcai barikádok helyett inkább az egyetemi termeteket választotta. 1968 májusának zavargásai meghatározták a francia közéletet. Ezek egyik közvetett következménye lett Charles de Gaulle elnök és kormánya bukása. (A legendás francia elnök lemondott, miután az 1969. áprilisi népszavazáson a francia szavazópolgárok többsége elutasította közigazgatási reformelképzeléseit.)

Prága Tavaszi tankok

Miután Alexander Dubcek került a csehszlovák párt élére, megkezdte a párt és az államapparátus átalakítását. A pártfőtitkár elismerte az elmúlt két évtized elhibázott gazdasági irányítását (a kommunista fordulat 1948 februárjában következett be Csehszlovákiában) és igyekezett oldani a társadalmi és politikai feszültségeket (például a koncepciók perek elítélteinek szabadon bocsátásával). 1968 tavaszán a cenzúrán és az utazási korlátozószakon is enyhítettek. Dubcek tevékenységének elsődleges sikere az volt, hogy az általános tüntetéseken, sztrájkokban megnyilvánuló – elégedetlenség ellenére a kommunista párt hegemoniáját továbbra sem kérdőjelezték meg. Alexander Dubcek törekedett arra, hogy Moszkvával jó kapcsolatot építsen ki, de nem látta be, hogy bevezetett és tervezett reformjai óriási problémát jelentenek a szomszédos kommunista országok politikai vezetésnek. Az enyhülésre és az „élhető” szocializmus megteremtésére törekvő csehszlovákiai politikát a szovjet vezető, Leonid Brezsnjev is veszélyesnek és tarthatatlannak ítélte, ezért 1968. augusztus 20-án szovjet csapatok vonultak be Csehszlovákiába. A szovjet, lengyel, magyar, bolgár katonai erővel szemben a csehszlovák hadsereg nem kísérelte meg az ellenállást. A Dubceket váltó pártfőtitkár, Gustav Husak (később 1975 és 1989 között Csehszlovákia államfője) már keményebb politikát folytatott, s a prágai tavasz véget ért. Az északi szomszéd lerohanásához a magyar kommunista vezetés is csatlakozott. A magyar tankok ősszel távoztak, a szovjetek még két évtizedig maradtak.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MIKLÓS PÉTER

„A mai magyar sport nem tud maga fölött teljesíteni”

Húsz éve kimutatható egy lefelé irányuló tendencia

Vegyes érzelmekkel izgultuk végig augusztus közepén az olimpiát. Az emberek dobálóztak a nagy szavakkal pro és kontra a sportolók, a szövetségek és az egész ország ellen. Szeged mégis boldogan nézte az eseményeket, mert az összes arany városunkhoz kötődik. Janics Natásánál és Vajda Attilánál talán csak a maraton világbajnok kajakos, a Démász Szeged VE igazgatója, Petrovics Kálmán volt boldogabb. Őt kérdeztük az olimpiáról, versenyzőiről, jelenről és jövőről.

– Az olimpia után – és sajnos már alatta is – többen hangoztatták, hogy a pekingi eredmény az ország szégyene. Ezt nem csak a hétköznapi ember szájából, hanem magasabb beosztású emberektől is hallhattuk.

– Én ezt semmiképpen sem mondanám, hiszen az első százhatvanban benne lenni sport területén az szerintem egy óriási dolog. Ez ugye azt jelenti, hogy a maguk sportágában a versenyzők nagyon felkészültek, magas teljesítményre képesek, a legjobbak Magyarországon. Ez már önmagában dicsőség. Ha ahhoz képest viszonyítunk – és ugye mi hangoztatjuk, hogy minden relatív –, hogy az eredményesség kisebb, mint a korábbi években, akkor azt a kérdést kell feltenni, hogy ez azért kisebb, mert ez a normálisan elvárható az országtól, és nem tudunk most magunk felett teljesíteni, vagy pedig az idei év lefelé vezető pályának egy újabb szakasza, ahol még lejjebb és lejjebb kerülünk sporteredményesség területén. Szerintem mindkettő egyszerre igaz. Korábban voltak olyan versenyzők, akiktől abszolút nem vártuk, hogy olimpiai bajnokok lesznek, vagy nem voltunk olyan biztosak ebben, mint a Kovács Kati győzelmében K-1-ben. És jött az olimpia, és még Katinak sem sikerült győznie, pedig ő biztos esélyesként utazott ki. A 2004-es athéni olimpián Majoros, Igaly vagy Nagy Timi ismétlése várakozáson felüli olimpiai aranyérmek voltak, csakúgy mint az összesített nyolc arany. Ugyanakkor teljesen egyértelmű, és

statisztikailag kimutatható, hogy van egy folyamatosan lefelé irányuló tendencia már lassan húsz éve. Kevesebb a kvalifikáció, kevesebben jutnak ki az olimpiára, kevesebb pontot szerzünk. Lassan a helyére fog kerülni a sport, és ha sikerül véghezvinni azt a több éve elindított kezdeményezést, hogy a tömegsportok határozzák meg az országot, hogy mindenki sportoljon, akkor az emberek meg fogják becsülni a nyolcadik, kilencedik helyet, a néhány aranyérmét és az összes sportoló produktumát egyaránt, mert a saját bőrükön fogják érezni, hogy mit jelent sportolni. Mindenki saját magán fogja tudni lemérni, hogy egy-egy tíz kilométeres futás, úszás vagy két órás tenisz mit is jelent, és ha ezt kicsi adagokban adjuk, akkor mennyivel jobb, mit bevenni egy pirulát.

– 2012-re változhat-e pozitív irányba a helyzet? Eljuthatnak-e oda az emberek hogy megbecsüljék az eredményeket?

– Biztos, hogy nem, ennek sokkal hosszabb a lefutási ideje. Én ezt az átalakulást körülbelül húsz évre becsülöm.

– A sportolók teljesítményében is?

– Nem, az élsport teljesen más. Annak van most egy tehetetlensége, és ez az állapot még folytatódni fog, de azt hiszem, ennél az eredménynél Londonban sokkal jobbat fog hozni az élsport, mert benne van, hogy jobbat hozzon. Benne volt a mostaniban is, csak „úgy álltak a csillagok”, hogy nem sikerült. Annak a négy-öt aranyának a magyar válogatottakban

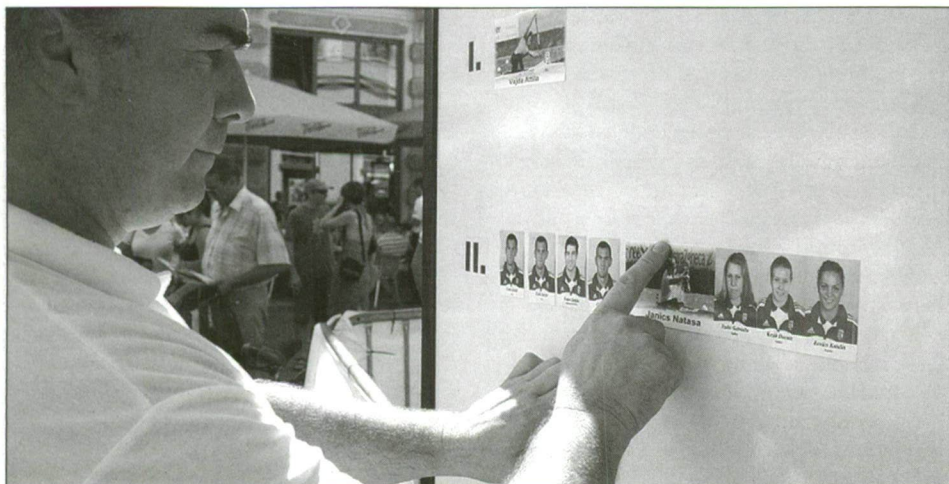

benne kell lennie. De ez nem fogja még előidézni a változást, az sokkal hosszabb időn keresztül fog lebonyolódni, ha egyáltalán lebonyolódik. Hacsak nem manipulálják mesterségesen az embereket, mint ahogy most is teszik... Egy mesterségesen gerjesztett degenerálódás zajlik.

– A pekingi három aranyból három szegedi vonatkozású. Két győztesnek, Natásának és Attilának barátja is vagy. Hogyan élted meg a versenyüket? Barátként izgultál értük, vagy mint az egyesületük igazgatója?

– Én olyan módon tudok azonosulni a versenyzőimmel – és tulajdonképpen attól eltekintve, hogy milyen személyes kapcsolatban vagyok velük –, hogy ők akkor hozzám tartoznak. Felelősséggel tartozom azért, ahogyan szerepelnek, és a felelősség nagyobb fokú izgalmat hoz ki belőlem, legyen az egy ifjúsági Európa bajnokság, vagy egy országos bajnokság kölyök-gyerek futama. Aztán ehhez hozzájön az is, hogy kívül milyen személyes viszonyban vagyok. Nyilván Natasa áll érzelmileg közelebb hozzám, hiszen személyesen hozzám hozta le az édesapja, rám bízta, és sajnos már nincs abban a helyzetben, hogy ellenőrizni és figyelni tudja. Ez a lelki tényező az, amely még komolyabbá teszi a dolgot, hiszen nem csak mint az egyesület igazgatója, hanem mint Milan barátja is felelős vagyok érte. Ezért ő nagyon közel áll hozzám. Attila pedig kicsi gyerekkora óta mellettem nőtt fel – ezt úgy értem, hogy kis kenusként „bebotorkált” az utánpótlás válogatottba –, már akkor figyeltünk rá, én csak mint elnökségi tag. Aztán 1997 óta, mióta az egyesület vezetője lettem, személyesen is figyelem, hiszen 1998-1999-ben ifjúsági válogatottként nemzetközi érmelet nyert. Úgyhogy vele nagyon szoros személyes kapcsolatban vagyok. Hasonló módon izgultam a vízilabdásokért, mert az meg egy csapatjáték, egy csapatküzdelem, és külön feszültségforrás, hogy az ember egy órán keresztül percről-percre, kapura lövésről kapura lövésre végigizgul egy ilyen folyamatot. Szóval nagyon felturbózott érzelmileg az olimpia, főleg a vége, mert ott nagyon komoly személyes kötődések voltak.

– Hogyan tudnád jellemezni Natását és Attilát, mi az a plusz bennük – a tehetségén kívül – ami eljuttatta őket odáig, hogy a világ legjobbjai legyenek?

– A klasszis onnantól kezdve klasszis, hogy azt bebizonyította. Ha előre azt mondjuk valakiről, hogy klasszisversenyző, mert kiváló adottságai, képességei vannak, az állítást addig nem tarthatjuk megalapozottnak, míg azt be nem bizonyítja. Nincs ilyen, hogy valaki hatalmas tehetség, de nem ér el igazán jó eredményeket. Ez azt jelenti, hogy valami, akár egy apró mentális probléma miatt nem száz százalékos. Azok a versenyzők, akikről most beszélünk, tudták hozni a száz százalékot, ez pedig egy klasszisa jellemző. Amikor egy háromszoros olimpiai bajnok Kammerer Zoli gyakorlatilag gyermetegnek tűnő hibát követ el egy olimpiai döntő pályáján, akkor Vajda Attila olyan mértani pontossággal csinálta meg az optimális teljesítményt, hogy sikerült az ezer métert négy teljesen egyforma kétszázötven méterre beosztania. Ez edzésen sem nagyon szokott sikerülni. De egy olimpián, ahol tudjuk, hogy így kell csinálni, és a mellette levő pályán két hajóval elmegy egy viszonylag esélytelennek tűnő versenyző, és még a vizet is zavarja, és akkor valaki mégis a saját pályáját tudja menni, ez csak a klassziskora jellemző. Natasáról pedig azt tudom mondani, hogy amit Kati egyses és a páros közötti időben lélektanilag hozzá tudott tenni ehhez a pároshoz, az pont elég volt ahhoz, hogy ez a páros olimpiát nyerjen. És igenis az ő lélektani fölénye, a mérhetetlen nyerni akarása, és természetesen a páros felkészültsége, technikája, fizikuma elég volt ahhoz, hogy nyerjenek.

– *Mi volt az első mondat, amit a versenyzők személyesen neked mondtak az olimpia után?*

– Én lényegesen később beszéltem velük, már csak akkor, amikor megérkeztek a repülővel. Rengeteg szurkoló, újságíró gyűrűjében sikerült odakerülnöm hozzájuk, én gratuláltam, ők pedig megköszönték. Nem kell semmi különösre gondolni, és én sem vártam ennél többet, hiszen azok a dolgok ennél sokkal mélyebben vannak, mint hogy ekkora felhajtásban, ennyi ember között, csak úgy kimondjuk.

– *Ha egy előrejelzést kellene adni, a Démász Szeged hány versenyzővel fogja képviselni magát Londonban?*

– Én azt gondolom, hogy körülbelül tartani fogjuk a 2005-2008 között jellemző három-öt főt, akik olimpiai számban képviselik az egyesületet Európa- és világbajnokságokon, illetve az olimpián. Ez a célunk, és azt hiszem meg is tudjuk valósítani. Ha ez megtörténik – tehát három-öt versenyző kint lesz Londonban –, akkor abban az egy-három arany is benne lenne. Ha meg azt nézzük, hogy ugyanígy ment ki Győrből a Kammerer Zoli, hogy egy aranyat meg mondjuk egy bronzot hozni fog, és ebből egy negyedik és ötödik hely lett egy ilyen klasszis versenyzőnél, akkor minden benne van a pakliban. De az, hogy ehhez a felkészültségük meglegyen, hogy oda jussanak, és hogy esélyesek legyenek, az szerintem bennünk van és benne van ebben a csapatban.

KIS RÉKA

Szőke lány fegyverrel

Airsoft definíció

„A szó jelentése műanyag gömblövedéket kilövő, alacsony energiájú légfegyverekre és a velük űzött csapatjátékra utal. A airsoft játékosok nem képviselnek semmilyen katonai vagy félkatonai szervezetet, politikai, vallási vagy etnikai csoportot. Az airsoft a paintballhoz hasonló, biztonságos, erőszakmentes, stratégiai-taktikai játék”. (Magyar Airsoft Szabályzat)

Persze, ez így nagyon formális, de feltételezem, hogy a Bölcső olvasóinak nagy hányada még nem hallott erről a sportról. Ennyire nem is véresen komoly azért a dolog. Vagyis az, mert nagyon fontos a fegyelem: például kollektívák a büntetések, ami eléggé visszaveti az ember huncutkodási kedvét. Ennek ellenére – vagy épp ezért – nagyon erős a játék közösségformáló hatása, mind az edzéseken, mind a vendéglátó-ipari helyiségekben tartott nem hivatalos „csapatlépítésekben”. Akárkivel beszélgettem, mind rajongtak a csapatért, és elmondták, hogy mennyi barátot és ismerőst szereztek itt, akire számíthatnak.

Hogy folyik egy játék?

Bár az airsoftot sportként emlegetik, én inkább nevezném játéknak. Csapatjáték. Elsősorban nem a lövészet a lényeg, nem céltáblára lönek, hanem saját kis csatákat hoznak létre. Egy airsoftos játék úgy kezdődik, hogy a résztvevők két ellenséges csapatot alakítanak, akik – mint egy valódi csatában – becsérik és megpróbálják lelőni egymást. A paintball-lal szemben itt nem látszik, hova talált a lövedék, csak az érzi ezt, akit meglöttek. A játék alapja tehát a becsületesség. Ehhez mindenkinek tartania kell magát, mert a közösség kiveti magából azt, akiről kiderül, hogy csal.

A játék helyszíne változó, folyhat mezőn, erdőben, vagy épületekben is. A nem reprezentatív eredményt adó körkérdésemre adott válaszok szerint mindenki a zárt helyen, házban, raktárépületben rendezett játékokat szereti legjobban.

Ezenkívül vannak még mindenféle szabályok, például előírás, hogy nem lehet lyukon és repedésen kilőni, de szabályozva van az is, hogy mekkora távolságból szabad lövést leadni. De ezeket inkább nem részletezem, mert aki elkezdja az airsoftot, úgyis megtanulja.

Hogyan legyünk szőke lányként rózsaszín pólóban airsoftosok?

Az én airsoft történetem teljesen egyszerű: felvettem az etr-en tesióraként, mert már egyre nagyobb volt a különbség a felvett és a teljesített testneveléskurzusok száma között. Na, de majd ezt... Persze azért tartottam tőle, mert látatlanban úgy tűnt, hogy az airsoft valamiféle háborúsdí lesz, ahol csupa szélsőséges és agresszív, szekrény méretű fiú vesz majd körül. És majd rajtunk, a kurzus két lány résztvevőjén fognak csattanni a szőkenős poénok. De nagyon kellemesen csalódtam. Az órákon eddig semmilyen rossz élmény vagy negatív diszkrimináció nem ért. Bár nem ismerek mindenkit a kurzust tartó airsoftozó fiúk közül, de akikkel eddig beszéltem, mind kedvesek, előzékenyek, néha kifejezettem szelídek. Valószínűleg nem véletlenül készült olyan sok pszichológiai tanulmány arról, hogy miért fontos a minden emberben meglévő agressziót fegyelmezett formában levezetni. Itt lőhetsz, harcolhatsz, kiadhatsz magadból mindent, és utána sokkal nyugodtabban telnek a hétköznapok.

Tehát lányként sem kell tartani az airsofttól, sem a fiútöbbség, sem az edzések erőssége miatt. Bár kemény az igénybevétel, az tény, de egészen épen túléltem eddig, pedig én sem teszi-rekreáció szakpárral indultam neki. Kezdem érezni már a közösséghez tartozást is. Csak egy apróság, ami hatásvadásznak is tűnhet, de abban a helyzetben egyáltalán nem az: a felülések úgy csináljuk, hogy összekapcsolunk kézzel-lábbal (szó szerint), és egyszerre húzzuk fel magunkat. Különleges érzés, mikor elengeded magad, mégis felhúz magával a többi huszonöt ember. (Persze elvileg rendesen kell végezni a felülést, de én azért néha szoktam csalni, talán megbocsátják.)

Bölcsészeknek

Ezzel a cikkel az airsoftot akartam bemutatni. Azért most, mert eddig nem lehetett kurzusként felvenni. Vagyis a BTK-n nem volt, de nemrég megszervezték a B.A.T-ot. Ha láttok valahol egy denevéres logót, plakátot, pólót vagy egyéb általam nem ismert tárgyat, az valószínűleg a B.A.T-ra, a Bölcsész Airsoft Teamre vonatkozik.

Ha pedig úgy érzed, érdekel az airsoft, és el szeretnéd kezdeni, vagy csak meg akarod nézni, hogy mi is ez, itt az alkalom. Nézz be november 5-én a BTK tornatermébe, ahol egész nap bemutatók lesznek, tapasztalt (és nem utolsó sorban „kellemes külsejű”) airsoftosokkal, akik válaszolnak a kérdéseidre, és segítenek kipróbálni a játékot. A program természetesen ingyenes. Várunk!

CSÁNYI SAROLTA

Válogatás az egyetemi sajtóból

„MÉG 2001 KÖRNYÉKÉN hallgattuk az egyslágeres csapat Daddy Dj csapat ‘Daddy Dj-jét.’ ”

NewTone, 2008. szeptember

„‘SEMMI SINCS HIÁBA’ E gondolatot megragadva feltehetnénk a kérdést magunknak: vajon mi értelme a társasági életnek?”

Élesztő, 2008. szeptember

DADIDÍDZSÉ. A TE ALAKJA. VAJON MI ÉRTELME?

„FIGYELEMBE VÉVE, hogy manapság egy fitness bérlet ára vetekszik egy saját konditerem kiépítésével (sic!), ez a BTK-s bérlet jó lehetőség arra, hogy mind a Te, mind pedig a pénztárcád alakja megmaradjon.”

BTK HÖK VÁLASZTÁS 2008 kiadvány

MEFESZ megemlékezés

2008. október 16.

Diákhittel minden egyszerűbb!

Költségtérítés-fizetés nélkül is be lehet iratkozni az idei tanévtől, ha valaki a Diákhitel „Engedményezés” nevű eljárását igénybe veszi. A Diákhitel központ új programja idén már számos felsőoktatási intézményben elérhető.

A Diákhitel továbbra is bármire elkölthető: például számítógépet, könyveket, jegyzeteket venni, vagy akár egy tanulmányútra, vagy az Internetre befizetni. Ráadásul idén havonta 10 ezer forinttal nőtt a felvehető összeg.

Mint köztudott a Diákhittel szinte minden 40 év alatti hallgató felveheti. Mostantól egy űrlap kitöltésével közvetlenül intézmény számlájára utaltatható a Diákhitel, vagy egy meghatározott része. Ez az eljárás az Engedményezés. Így már a szemeszter elején be lehet iratkozni, anélkül hogy azonnal be kellene fizetni a költségtérítést.

Szeptembertől a költségtérítések már 50 ezer és a többiek is 40 ezer Ft-ot kérhetnek havonta. A régi igénylők a honlapon található nyomtatványokon jelenthetik be módosítási igényüket! Minden diákhitelnek saját érdekében célszerű bejelenteni minden változást! (pl. elérhetőség, tanulmányi adatok stb.)

Diákhittel igényelni bármelyik kijelölt postán, vagy bankfiókban lehet. Az októberi 15-i első kifizetéshez az új igénylőknek legkésőbb szeptember 15-ig kell leadni az igénylést, és beiratkozni/regisztrálni a tanintézetbe! Akik félév közben igényelik a hitelt, az első folyósítás alkalmával visszamenőleg a félév kezdetéig megkapják kölcsönüket.

Tények a Diákhittelről:

- Egy szemeszterre államilag támogatott képzésben **maximum 200 ezer forint**, költségtérítéses képzésben **maximum 250 ezer forint** vehető fel.
- A tanulmányok alatt **nem kell sem törleszteni, sem kamatot fizetni.**
- A tanulmányok befejezését követően további négy hónap türelmi idő után kell csak a visszafizetést megkezdeni.
- A **kötelező törlesztőrészlet** alapvetően a jövedelemhez, vagyis az **anyagi teherviselő képességhez igazodik.**
- Bárki szabadon megrövidítheti törlesztése futamidejét azzal, hogy **bármikor, bármennyit díjmentesen előtörleszt.**

További részletek a www.diakhitel.hu oldalon találhatók!

Fotók: www.partyponty.hu

**Tényleg erre akarsz emlékezni
a diákéveidből?**

DIÁK HITEL

**www.diakhitel.hu
06-40-24-00-24**

Legyél, aki lenni akarsz!